

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

ÇEVRE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

19 Haziran 2014 Perşembe

ÇEVRE KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

19 Haziran 2014 Perşembe

---0---

K O N U

Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (5199) (Devam)

Sayfa

1:45

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:32
Av. Ahmet Kemal ŞENPOLAT	2:3
Melda ONUR (İstanbul)	3
Selçuk ÖZDAĞ (Manisa)	3:4
Erol DORA (Mardin)	4
Madde 6	5
Önerge	5
Gerekçe	5
Melda ONUR (İstanbul)	5:6
Oytun Okan ŞENEL (Türk Veteriner Hekim. Bir. Ank. Odası Bşk.)	6
Av. Burcu YAĞCI (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)	6
Mustafa ELDEMİR (Orman ve Su İşl. Bak. Müsteşar Yrd.)	6
Lütfü TÜRKKAN (Kocaeli)	6
Av. Buğcan ÇANKAYA (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)	7
Önerge	7
Gerekçe	7
Erol DORA (Mardin)	7
Nurettin AKMAN (Orman ve Su İşl. Bakan Yrd.)	7
Mehtap ÖZER (Hayvan Hak. İçin Birleşim Hareketi Bşk.)	8
Önergeler	8
Gerekçeler	8
Önerge	9
Gerekçe	9
Nurettin AKMAN (Orman ve Su İşl. Bakan Yrd.)	9
Av. Ahmet Kemal ŞENPOLAT	10
Madde 7	10:11
Önerge	11

Gerekçe		11
Nesrin ÇITIRIK (Hay. Hak. Federasyonu Bşk.)		11
Sena KALELİ	(Bursa)	12
Selçuk ÖZDAĞ	(Manisa)	12
Mustafa ELDEMİR (Orman ve Su İşl. Bak. Müsteşar Yrd.)		12
Nurettin AKMAN (Orman ve Su İşl. Bakan Yrd.)		12
Av. Buket ÜNLÜ HATİP (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)		12:13
Melda ONUR	(İstanbul)	13
Önerge		13:14
Gerekçe		14
Madde 8		14
Önerge		14
Gerekçe		14
Önerge		14
Havva YETİŞ (Maliye Bak. Temsilcisi)		14:15
Önerge		15
Gerekçe		15
Mehmet Hilal KAPLAN	(İstanbul)	15:16
Oytun Okan ŞENEL (Türk Veteriner Hekim. Bir. Ank. Odası Bşk.)		16:17
Nesrin ÇITIRIK (Hay. Hak. Federasyonu Bşk.)		17
Madde 9		17
Önerge		17
Gerekçe		17:18
Melda ONUR	(İstanbul)	18, 21
Av. Ahmet Kemal ŞENPOLAT		18
Oytun Okan ŞENEL (Türk Veteriner Hekim. Bir. Ank. Odası Bşk.)		18:19
Sena KALELİ	(Bursa)	19
Lütfü TÜRKKAN	(Kocaeli)	19:20
Nesrin ÇITIRIK (Hay. Hak. Federasyonu Bşk.)		19:20
Av. Burcu YAĞCI (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)		20
Özcan YAMAN (Orman ve Su İşl. Bak. Hay. Koruma Şb. Md.)		21
Nurettin AKMAN (Orman ve Su İşl. Bakan Yrd.)		21
Madde 10		22
Önerge		22:23
Gerekçe		23
Ömer Faruk AYDIN (Adalet Bak. Kanun. Gn. Md. Temsilcisi Hâkim)		23:24
Av. Mustafa ÇAKI (Eskişehir Barosu Temsilcisi)		24:25
Önerge		25
Melda ONUR	(İstanbul)	25, 26
Av. Buğcan ÇANKAYA (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)		25
Selçuk ÖZDAĞ	(Manisa)	25
Av. Ahmet Kemal ŞENPOLAT		25:26
Deniz Sezer AVŞARLAR (Orman ve Su İşl. Bak. Huk. Müşaviri)		26
Nurettin AKMAN (Orman ve Su İşl. Bakan Yrd.)		26
Gülây DALYAN	(İstanbul)	26
Ömer Faruk AYDIN (Adalet Bak. Kanun. Gn. Md. Temsilcisi Hâkim)		26
Madde 11, 12, 13		27

Melda ONUR	(İstanbul)	27
Mehmet Hilal KAPLAN	(Kocaeli)	27
Selçuk ÖZDAĞ	(Manisa)	27
Önerge		28
Gerekçe		28
Ahmet ÖZYANIK (Doğa Koru. ve Milli Park. Genel Müdürü)		28:29, 30:31
Melda ONUR	(İstanbul)	29
Av. Ahmet Kemal ŞENPOLAT		29
Av. Buğcan ÇANKAYA (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)		29:30
Osman KAHVECİ	(Karabük)	30
Gülây DALYAN	(İstanbul)	30
Nesrin ÇITIRIK (Hay. Hak. Federasyonu Bşk.)		31:32
İKİNCİ OTURUM		33:45
Önerge		33
Önerge		34
Fırat Ahmet YILDIZ (Aktivist)		34:35
Sena KALELİ	(Bursa)	34
Mehtap ÖZER (Hay. Hak. İçin Birleşim Hareketi Başkanı)		35
Prof. Dr. Gülriz ERIŞGEN (Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi 2. Başkanı)		35:36
Av. Burcu YAĞCI (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)		36:37
Oytun Okan ŞENEL (Türk Veteriner Hekim. Bir. Ank. Odası Bşk.)		37
Zuhal ARDAHANLI (AK PARTİ Hayvan Hak. Kom. Bşk.)		38
Sena KALELİ	(Bursa)	38
Eşref TAŞ	(Bingöl)	38
Fırat Ahmet YILDIZ (Aktivist)		39, 40
Aydın ŞENGÜL	(İzmir)	42
Önerge		43
Önerge		43:44
Madde 13		44
Önerge		44
Önerge		44:45
Önerge		45
Nurettin AKMAN (Orman ve Su İşl. Bakan Yrd.)		45

Açılma Saati: 10.06

Kapanma Saati: 14.46

19 Haziran 2014 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.06

BAŞKAN: Erol KAYA (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Osman KAHVECİ (Karabük)

SÖZCÜ: Sebahattin KARAKELLE (Erzincan)

KÂTİP: Aydın ŞENGÜL (İzmir)

-----0-----

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, herkese hayırlı sabahlar, hoş geldiniz.

Sayın Bakan Yardımcım, değerli Hükümet temsilcileri, basınımızın ve STK'larımızın değerli mensupları; öncelikle 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'yla ilgili görüşmelerimize geçtiğimiz hafta kaldığımız yerden devam edeceğiz ancak ben müsaadenizle buradaki yapılan çalışmaların safahatıyla ilgili bir bilgilendirme yapma ihtiyacı duydum. Çünkü gördüğüm kadarıyla yani biz, burada yaptığımız hukuki metinlerin anlaşılmasıyla ilgili bazı problemler yaşıyoruz, bunları sizinle paylaşmak istiyorum, biraz insaf ölçülerinin de aşıldığı kanaatiyle bunu müsaade ederseniz yapayım.

Şimdi, Hükümetin tasarısı Komisyonumuza geldiğinde, birçok sivil toplum örgütü, odalar ve bireysel olarak hayvanseverlerimizin birçoğuyla muhatap olduk ve bize getirdikleri öneriler de doğal hayat parklarıyla ilgiliydi, başlangıçta o olmak üzere cezaların yetersizliği, bu, özellikle tehlikeli ırklarla ilgili tanımın kanun metninden çıkarılması, su sirkleri, hayvan deneyleri, pet shoplarla ilgili bir sürü taleplerde bulundular ve bunlarla ilgili gerek yapılan paneller gerekse sivil toplum örgütleriyle yapılan toplantılar sonunda bir metin mutabakatına varılmaya çalışıldı, en azından talep ve önerilerin neler olduğu anlaşılmaya çalışıldı ve biz bu önerileri aldıktan sonra Komisyon toplantımıza başladık.

İlk toplantıda –hatırlarsanız- bu çalışmalar aşamasında, yeni oluşan metin doğrultusunda veya da mutabık kalınan metin doğrultusunda ilk toplantıyı yaptık, alt komisyon kurulmasına karar verildi. Alt komisyonda –ben onları da paylaşmak zorundayım- beş komisyon toplantısı yapıldı, yaklaşık 50'ye yakın STK temsilcisi dinlendi, hayvan barınakları yerinde incelendi, barınak görevlileri ziyaret edildi, davet edildi, efendim, baro temsilcileri ve Bakanlık temsilcileriyle bir ortak toplantı yapıldı ve 81 il belediyesine, 81 ilin barosuna, Belediyeler Birliğine, ana kent ilçe belediyelerine, Barolar Birliğine, meslek odalarına, veteriner hekimler odası ve şehir plancıları odası gibi bütün odalara, 7 üniversitenin veterinerlik fakültelerine yazılı görüş talebinde bulunuldu. Memleketteki duyarlılık bilinsin diye onu da söyleyeyim, 58 STK' mıza teşekkür ediyorum, yazılı görüş bildirdiler, ana belediyelerimizden 29' u, barodan 10' u, 5 de üniversite ve 3 meslek odası yazılı görüş bildirdi. Bu görüşler dikkate alınarak alt komisyonumuz bir metin oluşturdu ve biz geçen hafta burada birinci toplantımızı yaptık.

Toplantı sonunda –yani takip edebildiğim kadarıyla- basında ve sosyal medyada özellikle beslenme noktalarıyla ilgili “Bir toplama kampı oluşturuluyor.” gibi bir eleştiri yoğun bir şekilde.. Buradan da yola çıkarak yani biraz incindiğimi de ifade etmek zorundayım yani bence biraz fazla anlaşılmayan bir metin ama bunun da giderilmesi gerektiğini de düşünerek... Bir de bu “Evlerdeki beslenen hayvanlara el konacak, cezalar yetersiz.” gibi bir sürü ifade sunuldu veya ifade edildi.

Şimdi, Hükümetin tasarısına baktığımızda, Hükümet bize doğal hayat parklarıyla ilgili ve süs hayvanlarının içerisinde tanımlandığı bir tasarı gönderdi. Sanırım ilk defa burada sivil toplum örgütlerimizi de dinleyerek biz bir metin oluşturduk ve alt komisyon metninde “hayvan refahı” tanımı ilk defa getiriliyor, tasarıda bu yoktu. Hayvan barınakları, doğal hayat parkları tasarıdan çıkarıldı, süs hayvanları metinden çıkarıldı, pet shoplarla ilgili yasaklamalar veya sınırlandırmalar getirildi, il hayvanları koruma kuruluna baro temsilcisinin katılması talebi bu metne dercedildi, cezalar artırıldı, hayvan dövüşleri yasaklandı, tehlikeli köpek ırklarıyla ilgili yasak metinden çıkarıldı, 103 binin üzerindeki belediyelere sorumluluklar getirildi ve bu belediyelerimize hayvan bakımıyla ilgili ve hastane kurulmasıyla ilgili zorunluluklar getirildi.

Peki, bunları kim söyledi? Ben bunları da getirdim buraya. Bir tanesini okumak istiyorum, sadece bir tanesini, yazılı görüş veren. Alfabetik hazırlayın demiştim çünkü aradığımı bulabilmek için, onu da söyleyeyim. Avukat Ahmet Kemal Şenpolat, burada mı kendileri?

AV. AHMET KEMAL ŞENPOLAT – Buradayım.

BAŞKAN – Ahmet Bey’in –ben okuyorum- alt komisyondaki söyledikleri, başlıklar hâlinde: “Cezalar caydırıcı olmalı, kabahat değil, suç sayılmalı.” Doğru mu?

AV. AHMET KEMAL ŞENPOLAT – Doğru.

BAŞKAN – “Metnin 10’uncu, kanununun 28’inci maddesinde düzenlemeler yapılmalı, sahipli, sahipsiz hayvan ayrımı olmamalı.” Bu, metne konmuş. “Cezaların alt sınırı ertelemeyi engelleyecek şekilde olmalı, para cezasına çevrilmemeli.” Bu bir hukuki şey yani bunun burada düzenlenmesi mümkün değil. “Hayvana karşı işlenen suçun toplumda infial yaratması hâlinde ceza artırılmalı.” Tabii, avukatsınız, böyle bir şey olması mümkün değil ama “işkencenin ağırlaştırıcı sebep olması” metne kondu, hayvanların toplanmasıyla ilgili mevcut uygulamaya devam edilmesi, sokaktan alınıp açılırları yapılan hayvanların alındığı yere bırakılmasıyla ilgili metinde yine düzenlemeler yapıldı. Efendim, “Köpek dövüşleriyle ilgili yayın yapan İnternet siteleri kapatılmalı.” gibi bir talebiniz oldu. Hayvan dövüşü yasak ancak İnternet’le ilgili ben dün TİB’i de çağırdım, hatta bugün de davet ettik, bilmiyorum, TİB’deki arkadaşlarımız bununla ilgili başka bir düzenlemenin yani bu metnin olmayacağını ifade ettiler.

AV. AHMET KEMAL ŞENPOLAT – Efendim, pardon, eksik olmasın diye tamamlayayım.

BAŞKAN – Yok, belki atlamış olabilirim yani ama sadece şunu söylemeye çalışıyorum yani burada...

AV. AHMET KEMAL ŞENPOLAT – Bu yasayla ilgili değil o, 5651 sayılı Yasa’yla ilgiliydi.

BAŞKAN – Şimdi –özür dilerim- şunu söylemeye çalışıyorum: “Barınaklar sadece muhtaç, güçten düşmüş hayvanlar için olmalı.” demişsiniz ve bunlar aynen metinde yer aldı.

Çok ilginç olanları da okuyayım size, mesela kanuna koyamadığımız ama herkesin söylediği burada var ve hepsinin de kanunda yer aldığı, muhatapları da belli. Sayın Nesrin Çıtırkaya da en fazla dinlediğim insanlardan birisidir, bizatihi kendisi de gelerek bunu yaptı. Ne söylediye aşağı yukarı hepsi yazıldı, efendim, metne dercedildi. İlginç olanlardan bir tanesi sanatçı Yonca Hanım’ın söylediğiydi, onu da sizinle paylaşmak istiyorum. Yonca Hanım “Mali kaynak yaratmak amacıyla faturalara cüzi miktarda ilave eklemeler yapılmalı.” demişti. Hayvanların korunması amacıyla çalışan zabıta, polis birimleri kurulmasını söylemiş, inancı gereği köpeklere yaklaşmayan kişilerin hayvan barınaklarında çalıştırılmaması gerektiği gibi pek çok uç örneklere de varacak kadar bir sürü şey söylendi ve sanırım biz Avrupa Birliğinde dahi olmayan bir metin düzenlemesi yapıyoruz ama yeterli açıklama ya da izahat yapılamadığından dolayı eleştiri yapılıyor. Ha, bunlar ideal midir? Asla, ben böyle bir iddiada bulunmuyorum. Bugün görebildiğimizi kanuna dercetmeye çalışıyoruz.

Şimdi, besleme noktalarıyla ilgili Hükümet yani bu hayvanları... Artık çöpler yerin altına indirilmeye başlandı yani hayvanseverlerimizin dışında “Biz beslenme noktaları oluşturmazsak hayvanların beslenmesiyle ilgili bir problemle karşı karşıyayız.” diye bir teklifte bulunuldu geçen toplantıda ve biz bunu makul gördük ama bu iyi tanımlanamadığından dolayı sanki bir kamp... Bismillahirrahmanirrahim diyeceğim yani bu nereden çıktı bilmiyorum, bu çok yanlış bir şey. Şimdi, inşallah tanımlamasını da bu maddeye getireceğimizi ifade edeyim yani bunu da tanımla maddeye koyacağız. Ha, bir de bizim yine atladığımız olabilir, bunu Medis safhasında da değerlendireceğimizi ifade edeyim.

Bir başka nokta yani insaf ölçülerini aşan noktalardan bir tanesi: Şimdi, burası alt komisyon çalışması değil, alt komisyonda duygularınızı, düşüncelerinizi ifade edebilirsiniz, burası teknik bir çalışma artık. Yani bu çalışmayı birilerinin duyguları, düşünceleri değil, bütün toplumdan gelen talep ve önerilerin hepsini bir araya getirelim diye -bunlar sizin düşünceleriniz ve görüşleriniz- bunlar tek tek analiz edildi ve buraya yansıtıldı. Şimdi, burada biz bir hukuki metin çalışması yapıyoruz yani artık “Şöyle yapılınsın, böyle yapılınsın” falan değil yani metinde “Şuraya şu ilave edilsin ya da şu çıkarılsın.” diye ve bunun için de biz artık bu bir teknik çalışmaya dönüştüğünden dolayı veteriner hekimlerini ve baroları davet ettik. Yani STK’lardan herhangi bir şekilde bir şey göz ardı edilmiş falan değil ama buna rağmen yapılan açıklamaları görüyorum ki “Efendim, bize ve hiç kimseye söz vermezler.” Yani vallahı Allah’ın gücüne gider.

Şimdi, o rakamları da sizinle paylaşmak istiyorum ve istirham ettiğim bir şey var: Bu toplumun doğru bir kanun yapılması kadar doğru bilgi almaya da hakkı var. Geçen toplantıda 36 arkadaşımız söz aldı, bunun 13’ü milletvekili, 5 de Hükümet temsilcisi söz aldı, geri kalan 18 kişi sivil toplum örgütlerimizden. Peki, bunları biz mi çağırdık? Hayır. Bizim çağırdığımız 3 arkadaşımız konuştu, geri kalanların hepsi hiç davet etmediğimiz arkadaşlar ama topluma yansıtılan şu: “Efendim, biz söz istedik, bize söz vermediler.” falan filan. Bunu yapmayalım, bu hoş değil yani birileri yalan söylüyor demek istemiyorum ama bu vakayı da lütfen görelim ve biz davet etmediğimiz hâlde gelip söz isteyen arkadaşlarımıza ben söz verdim, isimlerini de tek tek burada okuyabilirim yani. Bunu şık

görmüyorum ve 13 kişi vardı burada söz alanların içerisinde, 10' u bizim muhatabımız noktasında davet etmediğimiz arkadaşlarımızı. Barodan veya veteriner hekimler odasından 3 arkadaşımız konuştu.

Yani biraz doğru bilgilendirme yapalım, istirahatım bu ve bugün yaptığımız bu çalışmanın doğru bir çalışma olduğuyla ilgili en ufak bir tereddüdüm olmadığını ifade etmek istiyorum. Ha, eksiklik noktasında yine eksikliklerimiz olacak. Mesela hayvan deneyleriyle ilgili endişelerini ifade ediyor arkadaşlarımız. Ben buna saygı duyuyorum ve doğru da buluyorum yani acaba kanun metninde yeterli değil midir diye.

Mesela dün görüştük -bu maddenin geçmesi hasebiyle söylüyorum- gerekirse Genel Kurulda bununla ilgili yeniden düzenleme yapılabilir mi diye, hani çünkü iyice araştırılması lazım yani biz burada bir kanuni düzenleme yapıyoruz, arkadaşlar bunun şakası falan yok yani. Bu çıktığı andan itibaren herkesi bağlayan bir şey. Dolayısıyla, istirahat ettiğim şu ki: Ne olur doğru bilgilendirme yapalım, eleştirilerimizi ihmal etmeyelim, bunu yapalım ama insaf ölçülerini de kaçırmayalım. Neticede biz de bir insanız yani hepimiz doğru veya yanlış etkileniyoruz. Bunları yaparsanız sizi dinleme noktasında ya da sizi anlama noktasında birileri perdeyi indirebilirler, kepengi indirebilirler yani, buna gerek yok, burası şeffaf bir şekilde sürdürülmeli.

İki husus -yeri geldiğinde söyleyeceğim- geçmiş 2 maddeyle ilgili. Yunus parklarıyla ilgili, bir de beslenme noktalarıyla ilgili iki önerimiz olacak ama bunu toplantının sonunda yapacağım bilesiniz. Birisi tanımlarla ilgili yani konuştuk, Hükümette bir endişe var yani bu endişeyi giderelim diye, bunu net tanımlayalım. Sayın Başbakan talimat veriyor: "Doğal hayat parkları bu metinden çıkarılacak." Başbakanın talimatı bu. Yani STK'larımız bilmiyorum nasıl gittiler, ulaşmışlar, tebrik ediyorum, metinden çıkarıldı, böyle bir şey yok yani bu metinde de olmayacak, onu da bilesiniz. Ha, bunun yorumu falan, kimse bunu da yapamaz çünkü artık biz bu Hayvanları Koruma Kanunu'yla ilgili hem Hükümete hem de yerel yönetimlere ve il özel idarelerine sorumluluk getiriyoruz. Artık bu görevini yerine getirmeyenler, görevini ihmal eden ya da görevini kötüye kullanan insanlar olarak yargılanabilir. Yani kusura bakmayınız, bir memurun görevini kötüye kullanmaktan yargılanması, hatta memuriyetiyle ilgili disiplin cezası alması ya da uzaklaştırma alması ya da memuriyetten çıkarılması bir insanın hayatındaki herhâlde en son göreceği rüyadır yani. Dolayısıyla, bilesiniz diye söylüyorum yani istirahat ettim, artık sahipli ve sahipsiz hayvanlarla ilgili sadece cezalar değil, aynı zamanda hukuki sorumluluklar geldi yani hizmet etmesi gerekenlerle ilgili de hukuki sorumluluklar getiriyoruz. Yapılan budur, buna rağmen eksikler olabilir mi, mutlaka olabilir. Ben bu iki noktanın tekrar görüşüleceğini ifade ediyor, metne kaldığımız yerden, 6'ncı maddeden resmî olarak başlıyorum.

Yine, alt komisyonun getirdiği metin üzerinden görüşmelerin yapılmasını oylarınıza sunarım: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geneli üzerinde söz istiyorsunuz, buyurun.

MELDA ONUR (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Şimdi, az önceki sözlerinize istinaden daha önceki toplantımızda görüşülen 3 maddenin içerisindeki bu sözünü ettiğimiz beslenme noktalarıyla ilgili tekrar mı görüşeceğiz maddeyi?

BAŞKAN – Bir tanımlama maddesi ekleyeceğiz.

MELDA ONUR (İstanbul) – Yunus parklarıyla ilgili bir maddemiz vardı, onun da tekrar görüşülmesi... Bir de deneylerle ilgili bir madde görüşmüştük, yeterli olmadı, arkadaşlarımız uzman getirdiler. Benim için yeniden gündeme alınması için önerim var, onu sunmak istiyordum aslında.

BAŞKAN – Sonunda inşallah bunu yapacağız.

MELDA ONUR (İstanbul) – Hepsinin sonunda, tamam, peki.

BAŞKAN - Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Başkanım, çok değerli Bakan Yardımcım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; alt komisyon iki buçuk ay kadar çalıştı ve güzel bir taslak yaparak üst komisyona gönderdik, tabii, eksikliğimiz vardır, onu tamamlarız, fazlalığımız vardır, törpüleriz. Üst komisyon burada çalışmalarını yapar, Genel Kurula gönderir, Genel Kurulda dört partinin temsilcileri öneriler verirler ve buralarda da değişiklikler yapabilirler, nihai kararı da Cumhurbaşkanı imzaladıktan sonra Resmî Gazete'de yayınlanır ve yürürlüğe girer, hepimizin bildiği husus.

Ama şunu özellikle ve öncelikle ifade edeyim ki: Değerli arkadaşlar, bu Meclis üç sene içerisinde 324 kanun çıkarttı. Şimdi, önümüzde bir kanunumuz var. Ben aynı zamanda Soma Kazalarını Araştırma Komisyonu üyesiyim. Alt komisyonda sizlerle beraber olduk, hepimizi çok seviyorum. Türkiye'de unutulmakta olan, unutilan, hakikaten kültürel kodlarımızda mükemmel bir şekilde yer alan

hayvan haklarını ve hayvanları gündeme getiriyorsunuz, cansiparane çalışıyorsunuz, hepimize şükranlarımı arz ediyorum şahsım adına. Güzel insanlarla tanıştım ama ben eğer Komisyon başkanı olsaydım sizleri buraya almazdım. Niye? Alsam da söz hakkı vermezdim. Neden? Çünkü alt komisyonda konuştuk, tartıştık, eğer her kanun bu şekilde gündeme gelirse bu Meclisten kanunlar çıkmaz efendim.

Mesela Soma kanunları... Şu an Soma'yla ilgili, kazayla ilgili, araştırmayla ilgili kanunlarımız var alt komisyonda, üst komisyona gönderildi, Meclise gelecek. 59 bin kişinin çalıştığı ve yaklaşık 2 milyon kişiyi ilgilendiren bir konuyla ilgili kanun çıkartıyoruz. O zaman, her kanunda üst komisyona, buraya insanlar gelir, yüzlerce, binlerce insan, burada asla milletvekillerine söz hakkı kalmaz ve milletvekili arkadaşlarımla burada kanun çıkartamayız. Bu Meclis bir dönem boyunca ancak 3 veya 5 kanun çıkartabilir, oysaki Türkiye'nin sorunları çok büyük ve büyük sorunları gidermek için de hızlı bir şekilde kanunlar çıkartmamız gerekiyor. Elbette ki buraya gelme hakkınız var -sivil toplum kuruluşlarının- ama dinlersiniz ve kanun çıktıktan sonra da kendi yasal haklarınızı kullanırsınız. Bireysel olarak Anayasa Mahkemesine müracaat hakları oluşturulmuştur, aynı zamanda partilerin de Anayasa Mahkemesine götürme gibi hakları vardır. Yani bunu muhalefet partileri de yapabilir veya iktidar partisi yapabilir ama özellikle şunu vurgulamak istiyorum: Lütfen burada hassasiyet gösterdiğiniz konularla ilgili de bizim de hassasiyetimiz olduğunu bilin ve onlarla ilgili de önerlerimiz olduğunu bilin. Ben de bir önerge vereceğim Allah nasip ederse, Komisyon kabul ederse, inşallah burada en iyi kanunu çıkartmaya çalışacağız.

Şunu da özellikle vurgulamak istiyorum: Bütün Avrupa'daki hayvan haklarıyla ilgili kanunları inceledi bizim arkadaşlarımız uzman arkadaşlarla beraber, buna Avrupa'nın tüm ülkeleri dâhil, İspanya'sından Lüksemburg'una kadar ve bu kanun tasarısı Cumhuriyet Halk Partisinin kanun teklifiyle birleştirilerek geldi komisyona. Ben inanıyorum ki dünyadaki önemli kanunlardan birisi olacak, onda da sizin gerek alt komisyonda gerekse de STK'larla kamuoyu oluşturmadaki katkılarınızdan dolayıdır.

Çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Erol Bey, buyurun.

EROL DORA (Mardin) – Ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda değişiklik yapılmasına ilişkin, alt komisyon toplantılarının, sivil toplum örgütleri temsilcilerinin ve konuyla ilgili uzman ve duyarlı bireylerin oldukça önemli katkıları olmuştur. Elbette bizler yasama sürecinin fiilî yürütücüleri, milletvekilleri olarak bu arkadaşlarımızın görüşlerine önem atfedip bu görüşleri dikkate alabildiğimizde ve kanun metninde yapacağımız değişikliklerde bu görüşlere yer verebildiğimizde daha bilimsel ve daha önemlisi de daha etik yasalar çıkarabileceğimize inanıyoruz.

Bu temelde alt komisyon raporunda bazı konularda eksiklikler olmasına karşın geneli itibarıyla olumlu bir metindi ancak üst komisyonda iktidar partisinin alt komisyonda kabul edilen metnin olumlu bazı yanlarını da törpülemeye çalışması kabul edilebilir bir yaklaşım değildir. Konuyla ilgili sivil toplum örgütü temsilcisi arkadaşlarımızın, veterinerlerin, hukukçuların, hayvan hakları savunucularının ve diğer uzmanların görüşlerini dikkate almayacaksa neden onlardan görüş istiyoruz? Konuyla ilgili hayvan hakları savunucularının ve uzmanların maddelerle ilgili belirttikleri görüşler, dikkate alınmasını istedikleri hususlar incelendiğinde bu görüşlerin Hayvan Hakları Evrensel Beyanname'si'yle de uyumluluk arz ettiği görülmektedir. Bu kapsamda bir önceki komisyon toplantımızda gerek bilimsel ve gerekse etik açıdan yeterince ve derinlikli tartışılmadığını düşündüğüm tasarı metninin 4'üncü, 5'inci ve 6'ncı maddelerinin tekrar görüşülmesi noktasında önerlerimiz de var, onları da sizlere arz edeceğim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Erol Bey'e de teşekkür ediyorum, yalnız Erol Bey, insaf diyorum yani buradaki klasörlere bakın, insaf derim yani.

Şimdi, metni okutmadan evvel, daha evvelki alt komisyon metninin 2'nci maddesinin üçüncü fıkrasında bir değişiklik yapmıştık ancak orada bir kelime fazla oldu, belki redaksiyonla düzeltebiliriz bunu ama bilginiz olsun diye soruyorum. Metinde "büyükşehir il ve ilçe merkezleri" diye yazılmış, gerekçesinde zaten "il ve ilçe merkezleri" diye yazıyor ama "büyükşehir" ifadesi orada fazla. Redaksiyonla düzelteceğiz ama metinden "büyükşehir" kelimesinin çıkartılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bu bir düzeltme metni.

6'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 5199 sayılı Kanunun 14 üncü aşğıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"Madde 14 - Hayvanlarla ilgili yasaklar şunlardır:

- a) Kesim hayvanları ve 4915 sayılı Kanun çerçevesinde avlanmasına ve özel üretim çiftliklerinde kesim hayvanı olarak üretimine izin verilen av hayvanları ile ticarete konu yabani hayvanlar dışındaki hayvanları kasten öldürmek.
- b) Ölmüş ya da (a) bendi kapsamında öldürülmüş hayvanları et ihtiyacı amacıyla piyasaya sürmek.
- c) Hayvanlara işkence yapmak
- d) Hayvanlarla cinsel ilişkide bulunmak
- e) Kasıtlı olarak kötü davranmak, psikolojik acı çektirmek, aç ve susuz bırakmak, sokağa terk etmek, aşırı soğuğa ve sıcağa maruz bırakmak.
- f) Hayvanları, gücünü aşığı açıkça görülen fiillere zorlamak.
- g) Hayvan bakımı eğitimi almamış kişilerce ev hayvanı satmak.
- h) Ev hayvanlarını onaltı yaşından küçüklere satmak.
- ı) Hayvanların kesin olarak öldüğü anlaşılmadan, vücutlarına müdahalelerde bulunmak.
- j) Kesim için yetiştirilmiş hayvanlar dışındaki hayvanları ödül, ikramiye ya da prim olarak dağıtmak.
- k) Hasta, sakat ve yaşlı durumda bulunan veya iyileşemeyecek derecede ağrısı veya acısı olan bir hayvanı kesmek ya da ağrısız öldürme amacından başka bir amaçla birine devretmek, satmak veya almak,
- l) Tıbbi gerekçeler hariç hayvanlara ya da onların ana karnındaki yavrularına veya havyar üretimi hariç yumurtalarına zarar verebilecek suni müdahaleler yapmak, yabancı maddeler vermek.
- m) Hayvanları hasta, gebelik süresinin 2/3'ünü tamamlamış gebe ve yeni ana iken çalıştırmak, uygun olmayan koşullarda barındırmak.
- n) Hayvanı; acı, ıstırap ya da zarar göreceğ şekilde film çekimi, reklam ve benzeri işlerde kullanmak.
- o) Sağlık nedenleri ile gerekli olmadıkça bir hayvana zor kullanarak yem yedirmek, acı, ıstırap ya da zarar veren yiyecekler ile alkollü içki, sigara, uyuşturucu ve bunun gibi bağımlılık yapan yiyecek veya içecekler vermek.
- p) Sahipli hayvanları kasten başıboş bırakmak.
- r) Kas ve çene yapısı güçlü, tehlike arz edebilecek hayvanları ağızlıksız ve tasmasız dolaştırmak.

BAŞKAN – Şimdi, bu madde üzerinde önergeler var, sırayla onları okutuyorum.

Yalnız, şöyle yapacağız, geçenkenden bir farklılık olacak, bilginiz olsun diye söylüyorum. Önergeler fazla, tek tek okuyup oylattıracağım önergeleri, yoksa ne yaptığımızı kontrol etmek zor olabilir.

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 6'ncı maddesinin (k) bendinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Eşref Taş

Bingöl

"(k) Hasta, sakat ve yaşlı durumda bulunan veya iyileşemeyecek derecede ağrısı veya acısı olan bir hayvanı kesmek ya da ağrısız öldürme amacından başka bir amaçla birine devretmek, satmak veya almak."

Gerekçe:

Söz konusu hayvanlar kurbanlık ve çiftlik hayvanı da olabileceğinden bu hayvanların kesilmesi, bahsedilen durumların tespitinin zor olması ve uygulamada zorluklara sebebiyet verebileceği öngörüldüğünden metinden çıkarılması öngörülmektedir.

BAŞKAN – Hükümetin bu konuda bir düşüncesi var mı?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKAN YARDIMCISI NURETTİN AKMAN – Uygulama kabiliyeti yoktur bu maddenin efendim.

BAŞKAN – Bu konuda söz almak isteyen başka arkadaşımız var mı, bu önergeyle ilgili?

Buyurun.

MELDA ONUR (İstanbul) – Şöyle bir şey, hasta, sakat, yaşlı durumda... Şöyle bir tanıklığımız vardı bizim: Bu Angus çiftliğine gittiğimizde çok ciddi anlamda hasta, sakat hayvanları orada kesiyorlardı. Yani, bunlar ne kadar sıhhidir, bununla ilgili daha detaylı görüşülmesi gerektiğini düşünüyorum ben. Yani, bu metinden çıkarılması, hasta, sakat... Hasta diyoruz yani, hasta dediğimiz

hayvandan, sonuç olarak sağlıklı bir et temini de olmamış oluyor. Bunun daha ciddi bir şekilde görüşülmesi gerekiyor diye düşünüyorum.

Bilemiyorum, veteriner arkadaşlar herhâlde bir söz alır bu konuyla ilgili olarak.

BAŞKAN – Odadan söz isteyen var mı?

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ ANKARA ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Özetle, maddenin aynen kalması gerektiği yönünde görüş bildiriyorum. Bunun tespitinin mümkün olmadığı doğru değildir. Veteriner hekimler her şeyden önce zaten bunun tespiti için mevcuttur, eğitimi de bu yönde verilmektedir. Artı, hasta bir hayvanın kesim için değerlendirilmesi, sayın milletvekilimin de görüş bildirdiği şekilde, son derece sakıncalar yaratabilmektedir. Sakat bir hayvanın aynı anlamda değerlendirilmesi zaten doğru değildir, hani kurbanlık değeri de yoktur öyle bir hayvanın.

AHMET KENAN TANRIKULU (İzmir) – Dinen olmaz ki yani.

SENA KALELİ (Bursa) – Dinen mümkün değil.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ ANKARA ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Zaten olmaması gereken bir şeyi biz yasaya koymuş oluyoruz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU YAĞCI - Bir daha okur musun, “kesme hariç” diyor, kesmek zaten var, kesim haricindeki bir amaçla diyor. Kesmek serbest, kesilecek. Ağrısız öldürmek de serbest. Bir deney kalıyor geriye hasta üzerinde. Sıkıntı var.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ ANKARA ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Evet, evet, pardon, doğru söylüyorsunuz. Yani, maddenin yeniden yazılması gerekiyor, doğru, dikkatimden kaçan nokta.

BAŞKAN – Peki, maddenin yeniden yazılmasını...

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ ANKARA ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Yani, özetle görüşüm, tespit edilmesinin mümkün olmadığı doğru değildir, her şekilde tespit edilir. Yasada da bulunması gerekir ama böyle bir hayvanın her şeyden önce ürün olarak değerlendirilmesi son derece sakıncalıdır yani maddenin mevcut hâli de bu açıdan...

BAŞKAN – Şimdi, ürünle ilgili devretmek, o zaten var, başka bir yerde geliyor yani değerlendirmeye ilgili, alıp satmakla ilgili değerlendiriyor ama buradaki metin tam anlaşılmiyor, hakikaten metinde bir problem var.

Söz verdim, buyurun Sayın Müsteşar Yardımcım.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MUSTAFA ELDEMİR - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, tabii, bu metin üzerinde hassasiyetle durup düşündük acaba metin düzeltilbilir mi, düzeltme imkânı var mı yok mu. Hakikaten uygulaması mümkün olmayacak bir metin olarak, bir ifade olarak karşımıza geldi. Metne baktığımız zaman, ağırlıklı olarak kedi, köpek cinsi hayvanlar göz önünde bulundurularak tanzim edilmiş bir metin. Eti yenen hayvanlar için ise bunun uygulaması mümkün değil. Düşünün, bir köylünün elinde ayağı kırılmış bir hayvan, bunu kesmek serbest ama köylü bunu ekonomik olarak değerlendirmeye kalktığı zaman bu kanunun bu maddesi çerçevesi içerisinde değerlendirme imkânı olmadığı manası çıkıyor metinden. Bu bakımdan, ileride muvazaaya sebep verecek bu kabil hususların kanun metninde olmaması düşüncesindeyiz.

Arz ederim.

BAŞKAN – Maksat anlaşıldı herhâlde.

Lütfü Bey, buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Ben Sayın Müsteşar Yardımcısına katılıyorum. Özellikle besi hayvanı besleyenlerin, besicilikle uğraşanların, sütçülükle uğraşanların çok sık başına gelen bir hadisedir. Hayvanın ayağı kırılır veyahut da bedensel bir yaralanmayla beraber o hayvanın terk edilmesi mümkün değildir. Yani, bu bahsettiğimiz hayvan o köylünün bütün hayatıdır, bir tane hayvanı vardır ve bütün hayatıdır. Oğlu okula gidiyorsa o hayvanın sütüyle okula gönderiyordur, evine işe alıyorsa o hayvanın etiyle işe alıyordur. Dolayısıyla, bunu hayvan haklarıyla beraber insanların da hayatlarını idame etmeleri konusundaki ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurmak lazım diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Baro temsilcisine söz vereceğim.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BUĞCAN ÇANKAYA – Şimdi, tartışma, besi hayvanları ile ev hayvanları yani daha doğrusu, evcil hayvanlar üzerine geçiyor. Bu kıstas da çok basit bir şekilde koyulabilir. Buraya besi hayvanlarının bu madde kapsamında yani bu (k) bendi kapsamında olmadığını yazarız ve geçeriz. Yani, bu kadar tartışmayı besiydi, evdi diye götürürsek burada amaçlanan hedefi de yakalayamıyoruz. Zaten besi hayvanları için de ne yazık ki bu bent geçerlidir. Kimse sakat, hasta bir hayvanı yemek ve onun kesiminden üretilen maddeleri de kullanmak istemez. Yani, ben salmonella taşıyan, kuduz olan bir hayvanı kesip yemek istemem ama yemek isteyen varsa da bu madde ona engel olacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar, bakınız, bu besi hayvanlarıyla ilgili hiç tartışmasız. Çünkü, (b) bendinde “Ölmüş ya da (a) bendi kapsamında öldürülmüş hayvanın et ihtiyacı amacıyla piyasaya sürmek.” Yani bu bahsettiğimiz, yiyemeyeceğimiz hayvanlarla ilgili olan... Bu, tamamen köyümüzdeki, mesela Karadeniz’de sık sık olur bu, hayvan yuvarları dağdan -yaşadım yani- beş dakika, on dakika içerisinde kestiniz kestiniz, kesemediysezi mundar olur, yiyemezsiniz yani bunu. Burada bahsedilen çiftliklerimizdeki ya da köylünün beslediği hayvanlarla ilgili bir hadisedir ve ben çıkarılmasının doğru olacağını söylüyorum çünkü diğerleriyle ilgili zaten düzenlememiz var. Yani, bizim bu besi hayvanı dışındaki maddelerle ilgili düzenlememiz var arkadaşlar.

Bunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir, metinden çıkarıldı.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metnine 6’ncı maddesine aşağıdaki bendin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Melda Onur

İstanbul

“t) Güçten düşmüş, yaşlı ya da hasta yük hayvanlarını çalıştırmak.”

Gerekçe:

Hâlen bazı ilçe, kasaba ve köylerde taşıma işlemlerinin çoğu at, eşek gibi yük hayvanlarıyla yapılmaktadır. Çalışan hayvanların da hakkının gözetilmesi açısından bu hayvanların çalıştırılma koşulları da yeniden gözden geçirilmelidir.

BAŞKAN - Söz almak isteyen?

Sayın Dora, buyurun.

EROL DORA (Mardin) – Efendim, görüşülmekte olan alt komisyon metninin 6’ncı maddesine bizdeki yeni bendin eklenmesini önergemizle talep etmiş bulunmaktayız.

BAŞKAN – Alalım.

EROL DORA (Mardin) – Arz ettim efendim oraya.

BAŞKAN – Tamam, problem yok. Melda Hanım’ın önergesini bir halledeyim, ondan sonra sizinkini. Gönderdiyseniz okuyacağım sırayla.

EROL DORA (Mardin) – Gönderdim.

BAŞKAN – Bu konuyla ilgili Hükümetten...

Şimdi, burada aslında başka bir madde var, o da şu: (e) bendinde “Kastlı olarak kötü davranmak, psikolojik acı çektirmek, aç ve susuz bırakmak, sokağa terk etmek, aşırı soğuğa ve sıcağa maruz bırakmak.” diye ve (f) maddesinde “Hayvanları, gücünü aştığı açıkça görülen fiillere zorlamak.” Bunlar var Melda Hanım yani...

MELDA ONUR (İstanbul) – Ama onlar aynı şeyi karşılamıyor.

BAŞKAN – Şimdi, bakınız, bu, yönetmelik değil artık, burada maksat çok net yani.

MELDA ONUR (İstanbul) – Son derece detaylı şeyler var yani sonuç olarak, benim verdiğim çok detay görünüyorsa bunlar da o zaman detay.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKAN YARDIMCISI NURETTİN AKMAN – Konu yönetmelikle düzenlenebilir Sayın Başkanım. Efendim, sizin de ifade ettiğiniz gibi (f) maddesinde konuyla alakalı bir açıklık var. Ayrıca, arkadaşlarımızın da arzusu bu konuyu bir yönetmelikle düzenlemek.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun.

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Hükümetimizden ve Hükümetin temsilcilerinden ve Bakanlığımızdan ve Komisyonumuzun Başkanlığından yük hayvanları için özel olarak tanınacak hakların önüne geçilmesini arz ve talep ederiz. Çünkü, ülkemizin çok kemik bir sorunudur, maalesef, teğet geçen, yanından veya yöresinden geçen maddelerle korunamamaktadır, başarı sağlayamamaktayız. Adalar'daki sorunlar dâhil olmak üzere, Siirt'in bir köyünde aşırı derecede dik yokuşlara vücudunda yara açılarak eşeklere yük taşınmaktadır. Lütfen 1500'lü yıllarda II. Selim'in gösterdiği hassasiyeti burada da Komisyonumuz göstereyin.

Sağ olun, çok teşekkürler.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi, arkadaşlar, bu “Hayvanları, gücünü aştığı açıkça görülen fiillere zorlamak.” maddesini yönetmelikle daha açık... Yani, burada her şeyi yazmamız mümkün değil. Bunu istirham ediyorum, hassasiyetinizi anlıyorum ama siz de kanunu anlamaya çalışın, istirhamım bu sadece.

Önergenizi oylarınıza sunacağım ve üzülerek ifade edeyim, bu maddede var olduğu için söylüyorum.

MELDA ONUR (İstanbul) – O zaman yönetmelikle ilgili bir söz vereceksiniz herhâlde.

BAŞKAN – Tabii ki, ne demek, söz vereceğim.

Sayın Bakanım, bak, burada ben bütün hayvan hakları STK'ları, odaları, milletvekilleri adına bir sözümlü almak değil, takipçisi olacağımı ifade edeyim. Bu yönetmeliğin yani belirlenen, talep edilen yönetmelikten çok açık ve net bir şekilde yayınlanmasını ve en kısa zamanda yayınlanmasını talep ediyoruz.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKAN YARDIMCISI NURETTİN AKMAN – Tamam Değerli Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tamam, bunu söyleyeyim arkadaşlar.

Melda Hanım'ın önergesini üzülerek oylarınıza sunacağım: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmedi.

Aynı mahiyette iki önerge var, ikisini birleştirerek okutuyorum:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 6. Maddesine aşağıdaki bendin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Melda Onur

İstanbul

“s) Sokak ya da bakımevlerindeki sahipsiz hayvanları deneylerde kullanmak.”

Gerekçe:

Hayvan deneylerine ilişkin dünyadaki mevcut olan prosedürlerde, bunun için özel yetiştirilmiş seçereli ve birkaç kuşak öncesi net olarak bilinen hayvanlar dışındakiler denek olarak kullanılmamaktadır. Hiçbir literatürde de sokak hayvanlarına deney yapılması söz konusu değildir. Yasadaki mevcut uygulama suistimallere yol açmakta ve sokak hayvanlarının haklarını, sağlık ve yaşam güvencelerini ortadan kaldırmaktadır. Yasada hayvan deneylerinin ne tür kurumlarda yapılabileceğinin de açıklıkla belirtilmesi gerekir.

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Alt Komisyon metninin 6. maddesine (s) bendinin aşağıdaki şekilde eklenmesini arz ve teklif ederim.

Erol Dora

Mardin

“Hiçbir sebeple ya da gerekçeyle sokak ya da bakımevlerindeki sahipsiz hayvanlar, hayvanın vücut bütünlüğüne ve sağlığına zarar verebilecek deneylerde kullanılamaz.”

Gerekçe:

Hayvan deneylerine ilişkin dünyadaki mevcut olan prosedürlerde, bunun için özel yetiştirilmiş seçereli ve birkaç kuşak öncesi net olarak bilinen hayvanlar dışındakiler denek olarak kullanılmamaktadır. Bilinen hiçbir literatürde sokak hayvanlarına deney yapılması söz konusu değildir.

BAŞKAN – Şimdi şöyle yapalım mı, bu iki önergeyi yani deneylerle ilgili 3 maddeyi yeniden görüşeceğimizi ifade ettik, orada görüşelim mi isterseniz? Uygun görürseniz orada görüşelim, yoksa burada olumsuz, çünkü bunlar bu maddeyle ilgili bir şey değil yani. Orada görüşelim bunları inşallah.

Arkadaşlar, orada görüşeceğimiz için bu maddeyi geçiyorum. Orada değerlendireceğiz, dolayısıyla önergeleri geri çekmiş mi kabul edeyim, reddetmeyeyim?

MELDA ONUR (İstanbul) – Hayır, şöyle yapalım o zaman: Deneyle ilgili madde görüşülürken orada...

BAŞKAN – Deneyle ilgili maddeyi de orada görüşelim.

Her iki önergeyi de geri aldı arkadaşlar.

Teşekkür ederim.

SENA KALELİ (Bursa) – Ama yenilenmesi lazım.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yeniden verecekler.

BAŞKAN – Vereceğiz, sonunda 3 maddeyle ilgili görüşeceğiz.

Bir tane daha var, onu da okutuyorum:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 6'ncı maddesine (ş) bendinin aşağıdaki şekilde eklenmesini arz ve teklif ederim.

Erol Dora

Mardin

“Sağlıklı, yetişkin hayvanlar bakımevlerinde tutulamazlar. Bakımevlerine getirilmiş sağlıklı, yetişkin sahipsiz hayvanlar kısırlaştırma, aşılama işlemlerinden sonra en fazla otuz gün içinde sahiplendirilemezlerse alındıkları yere geri bırakılırlar. Tedaviye muhtaç yetişkin hayvanlar, tedavileri tamamen sona erdikten, sağlıklarına kavuştuktan, kısırlaştırma, aşılama işlemlerinin tamamlanmasının ardından en fazla otuz gün içinde sahiplendirilemezlerse alındıkları yere geri bırakılırlar.”

Gerekçe:

Değişiklikle, bakımevlerinde tedavileri ve rehabilitasyonları tamamlanan hayvanların doğal hakları olan özgürlüklerine kavuşmaları ve bakımevlerinde doğal olmayan, sağlıksız koşullarda barınmak zorunda kalmalarını engellemek amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Yani, bunu da aslında geçen hafta konuştuk, çok uzun da konuştuk, tartışık süreyle ilgili bir şeyi.

Hükûmete öncelikle söz veriyim.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKAN YARDIMCISI NURETTİN AKMAN – Sayın Başkanım, ifade ettiğiniz gibi, geçen hafta bu gündeme geldi yani bir saate yakın süre verilemeyeceği konusu tartışıldı. Onun için müsaade ederseniz, yine bu konuyu da biz yönetmelikle hayata geçirelim diyoruz.

BAŞKAN – Bir de arkadaşlar, 3 maddeyi yeniden müzakere edeceğimizi ifade ettim. Birisi, hayvan besleme noktası, ki bu, onunla ilgili bir teklif. Kara ve denizle ilgili su sirkleri ve üçüncüsü de deneylerle ilgili.

Erol Bey, ben ret diye bir şey şey yapmak istemiyorum, önergenizi oraya alacak mısınız, yoksa oylayıp olumsuz cevap...

EROL DORA (Mardin) – Nasıl?

BAŞKAN – Önergenizi geri çekecek misiniz?

EROL DORA (Mardin) – Tekrar tartışacak mıyız?

BAŞKAN – Besleme noktalarıyla ilgili orada görüşelim diye, önerim budur. Alıyor musunuz?

EROL DORA (Mardin) – Tamam, alıyoruz.

BAŞKAN – Peki, geri çekildi.

Aslında bir şey söyleyeyim size, ben bir bilgi vermek istiyorum, ben sizinle bir şey paylaşayım da, aslında bilginiz olsun diye söyleyeyim. Şimdi, arkadaşlar, bu 2004'te çıkan kanunla ilgili herkes şunu merak ediyor: Hayvanlarla ilgili, bu ülkede hiçbir şey yok yani hiçbir şey yapılmıyor, ceza yok filan gibi. Rakamları veriyorum, resmî rakamlar: 2012 yılı ve 2013 yılı, daha geçmişte bak ama artarak gelen artık yargı sistemimizde içtihatlar oluştu ve artık hukuk işliyor yani ve şimdi bunun üstüne üstlük daha ağır cezalar getiriyoruz. 2012 yılı, 5237 sayılı Kanun'un 226/4'üncü maddesine göre açılan dava sayısı 468 ve bu 468 davadan, efendim, yaşlarına göre grupları var, onlara çok girmeyeyim. Yine, 151/2'ye göre 2012'de açılan dava sayısı 514. Toplamda 2012'de hayvan haklarının suistimal edilmesi ya da kötü, işkence, şu bu ile ilgili 1.023 dava açılmış. Bunlara toplam 2012'de 392 mahkûmiyet kararı verilmiş, 315 - toplayarak gittiğim için yanlış vermek istemiyorum- beraat kararı verilmiş ve diğer kararlar söz konusu. 2013 yılında toplam 993 dava açılmış 151/2 ve 226/4'e göre, 567 mahkûmiyet kararı verilmiş yargı tarafından ve bunlara 240 da -bunları verebilirim ben size yani- çok net bir şekilde beraat kararı verilmiş.

Yani, hukuk sistemimizde artık hayvan haklarıyla ilgili gittikçe artan bir dava açılması ve bununla ilgili müeyyideler oluşmaya başladı. Şimdi üstüne üstlük biz getirdik, bu kanunun maddesinde inanılmaz derecede ağır cezalar getiriyoruz. Bunlar yeterli midir tartışılabilir ama ben söylediğim bir espriyi burada yapmak istiyorum. Geçen epey kalabalık bir hanımefendi grubu “Efendim,

hayvan hakları geliyor, bizim haklarımızı sormayacağız ama biz ne olacağız bundan sonra, ne yapacağız?” filan dediğinde ben şunu söyledim: “Önünüzü ilikleyeceksiniz, iki adım geri çekileceksiniz ve önünüzden geçmesini sağlayacaksınız.” Yani, gelinen tablo bu ve bu fevkalade iyi bir şey. Hem yargı sistemindeki işleyen sistemin artarak yürümesi hem de yeni bir bölüm getiriyoruz yani bir sürü daha yasaklar ve cezalar getiriyoruz.

Dolayısıyla, 6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun.

AV. AHMET KEMAL ŞENPOLAT – Sayın Başkan, az önce vermiş olduğunuz bilgide bir yanlışlık var, onu düzeltmek istiyorum arkadaşlarımız da bilgilensin diye. Şimdi, açılan davalardan bahsettiniz, özellikle Ceza Kanunu 151/2 maddesinden dolayı. O madde hayvan haklarıyla ilgili olan bir madde değil. O saymış olduğunuz rakamlar, açılan davalar kişilerin mallarına gelen zarardan dolayı açılan davalar. Yani, şöyle bir örnek verirsem daha iyi anlarsınız: Bir kişinin eğer elinde sahipli bir köpeği varsa, ineği varsa, eşeği varsa, bunun bir fatura değeri olduğu için kişi şu aşamada savcılığa gidiyor, savcılık da malına zarar geldiğinden dolayı dava açıyor, hayvanın hayvan olmasından dolayı değil. Yanlış bilgilendirme yaparsak... Biz şu anda eğer bu Kabahatler Kanunu'ndan çıkartırsak o zaman esas reform yapacağız.

BAŞKAN – Çıktık.

AV. AHMET KEMAL ŞENPOLAT – Yani, çıkartırsak. Ama o vermiş olduğunuz davalar mala gelen zararlarla ilgili, evinizdeki buzdolabına, arabaya gelen zararda hangi maddeden savcı dava açıyorsa bunda da ondan dolayı açılıyor. Onu özellikle düzeltmemiz gerekiyor.

BAŞKAN – Şimdi, bak, ben size söyleyeyim Sayın Şenpolat, bu davaların hepsi hayvanlarla ilgili, doğru mu?

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Sahipsiz hayvanlarla ilgili değil.

BAŞKAN – Çok özür dilerim, 2004 yılındaki yürürlükteki kanunumuzla ilgili yani doğru bilgilendirme yapalım. Bunlar 2004 yılında hayvan haklarıyla ilgili çıkan kanunlarla ilgili açılan davalar. Ben geriye dönüp de gidebilirim yani daha öncesi de var önümde, 2009'dan itibaren yine artarak devam ediyor. Şu andaki 2004'teki kanuna göre davalar artarak devam ediyor. Şimdi, biz yeni bir düzenleme yaptık, Kabahatler Kanunu'ndan çıkartıp suça getirdik yani iyi şeyler yapıyoruz.

Sen gene böyle yanlış, bilmem ne filan deme, istihram ediyorum bunu yapmayalım, tamam?

AV. AHMET KEMAL ŞENPOLAT – Hayır, hayır, onu demek istemedim, Sayın Başkanım, yanlış anlamayın. Yani, açılan davalar 5199'dan dolayı açılmadı, bundan sonraki açılacak olan davalar 5199'dan dolayı açılacak.

BAŞKAN – Bak Sayın Şenpolat, ben Adalet Bakanlığının resmî yazdığı ve benim Komisyon Başkanı olarak sorduğum sorulara, bana verilen cevaplar. Bakanlığın beni aldattığını düşünmüyorum. İsterseniz yukarıdaki şeyle ilgili yani hangi kanun... Ceza Muhakemeleri Kanunu, TCK 151/2, 226 maddeleri ve 5199 sayılı Kanun'un yıllar içerisinde, 2009, 2010'da açılan dava sayıları.

Yani, şunu söylemeye çalışıyorum iyi niyetli olarak: Hukuk, artık yavaş yavaş insanlarımızda bilinç oluştu, suç duyurusunda bulunuyorlar ve davalar açılıyor, mahkûmiyetler var, beraatler var, bunlar bugüne kadar olanlar. Şimdi yeni bir döneme geçiyoruz. Bunu da iyi bir düzenleme yaptığımızı ifade etmek adına söylüyorum.

AV. AHMET KEMAL ŞENPOLAT – Kesinlikle katılıyorum, kesinlikle katılıyorum, onu sakın yanlış anlamayın.

BAŞKAN – O “Kesinlikle katılıyorum.” sözü kayıtlara geçmedi, haberin olsun.

AV. AHMET KEMAL ŞENPOLAT – Geçsin. Eğer Kabahatler'den çıkarsa tamam.

BAŞKAN – Çıktı, ağabey, etmeyin eylemeyin.

AV. AHMET KEMAL ŞENPOLAT – Ama son dakikada bir önerge verilecek diye korkuyorum geçen sefer olduğu gibi.

BAŞKAN – 7'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7- 5199 sayılı Kanunun 15'inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 15- Her ilde il hayvanları koruma kurulu, vali veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında, hayvanların korunması ve buna ilişkin mevcut sorular ile çözümlerine yönelik olmak üzere toplanır.

Bu toplantılara;

- Büyükşehir Belediyesi olan illerde genel sekreter veya genel sekreter yardımcısı, büyük şehire bağlı ilçe belediye başkanları veya yardımcısı, büyükşehir olmayan illerde belediye başkanı veya yardımcısı,
- İl özel idare genel sekreteri veya genel sekreter yardımcısı,
- İl çevre ve şehircilik müdürü,

- d) Bakanlığın ildeki şube müdürü,
e) İl gıda, tarım ve hayvancılık müdürü,
f) Halk sağlığı müdürü,
g) İl milli eğitim müdürü,
h) İl müftüsü,
ı) Belediyelerin veteriner işleri müdürü,
j) Veteriner fakülteleri olan yerlerde fakülte temsilcisi,
k) Münhasıran hayvanları koruma ile ilgili faaliyet gösteren gönüllü kuruluşlardan valilik tarafından seçilecek en çok iki temsilci,
1) İl veya bölge veteriner hekimler odasından bir temsilci,
m) İl barosunun hayvan hakları kurulunda görevli bir avukat, kurulun bulunmaması halinde baronun görevlendireceği bir avukat katılır.

Kurul başkanı gerekli gördüğü durumlarda konuyla ilgili olarak diğer kurum ve kuruluşlardan yetkili isteyebilir.

İl hayvan koruma kurulu sekreteryasını Bakanlığın ildeki şube müdürlüğü yürütür. Kurul, çalışmalarının sonucunu, önemli politika, strateji, uygulama, inceleme ve görüşlerini Bakanlığa bildirir. İllerde temsilciliği bulunmayan kuruluş varsa il hayvan koruma kurulları diğer üyelerden oluşur. Kurul, kurul başkanı tarafından toplantıya çağrılır.

İl hayvanları koruma kurulunun çalışma esas ve usulleri Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

BAŞKAN – Konuyla ilgili bir önerge var, onu okutuyorum:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 7. Maddesinin (k) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Melda Onur

İstanbul

“(k) Hayvanları koruma ile ilgili faaliyet gösteren gönüllü kuruluşlardan kurul tarafından seçilecek iki temsilci, sivil toplum kuruluşlarının olmadığı yerlerde kart sahibi iki yerel hayvan koruma görevlisi.”

Gereke:

İllerde hayvan koruma kurullarında bu konuda çalışan sivil toplum örgütlerinden veya yerel hayvan koruma görevlilerinden iki temsilci bulunması, kurulda alınan kararlarda diğer oluşumların temsil edilmesi ve sonraki çalışmalarda gönüllülerle eş güdümlü çalışılması bakımından gerekli görülmektedir.

BAŞKAN – Şimdi, Melda, daha ilave istiyorsun yani biraz daha katılsın.

MELDA ONUR (İstanbul) – Hı, hı, evet.

BAŞKAN – Bunu yani ben şu andaki kurulun nasıl çalışacağını merak ediyorum.

MELDA ONUR (İstanbul) – Görevli arkadaşlar bu konuda...

BAŞKAN – Bir açıklama alalım.

MELDA ONUR (İstanbul) – Nesrin Hanım'a ben söz hakkımı veriyorum.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Efendim, şimdi, Türkiye artık çok büyük metropollerden oluşan bir ülke hâline geldi. İstanbul bir küçük ülke gibi, İzmir bir küçük ülke gibi. Adana'yı katarsak -ben Adana'dan geliyorum- Tufanbeyli, Saimbeyli Adana'dan beş altı saat sonra ulaşılan ilçeler gibi. Buralarda, İstanbul'da 36 ilçeyi 2 kişinin temsil etmesi, o ilçelerin sorunlarını bilmesi mümkün değil. Benim önerim, eğer tensip buyurur kabul ederseniz, bunu “ilçelerden birer temsilci” olarak düzeltmek lazım Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Çok özür dilerim, bir kuruldan bahsediyoruz yani şu anda sayarsak herhâlde bir 25-30 kişi zaten bu kurulda var.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Ama gönüllü temsili biraz önemli Sayın Başkanım. Yani, gönüllü temsilcinin diğerlerinden bir farkının olması lazım. Yani, bunu dikkate alırsanız seviniriz. Yani, hayvanlarla iç içe yaşayan, sahada olan, olayı yaşayan insanların biraz daha temsil edilmesi lazım.

Tensiplerinize.

BAŞKAN – Melda Hanım söz hakkını size vermişti, teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilim, buyurun.

SENA KALELİ (Bursa) – Sayın Başkanım, ben de katılıyorum gönüllülerin olması gerektiğine. Çünkü, burada resmî kurumların temsilcileri tek başlarına aldıkları kararları topluma yaymakta çok da zorlanabilirler. Biz daha canlı sevgisini, canlı hakkını, bilincini daha henüz toplumda yerleştirmedik. Demokratik bir toplum olduğumuzu söylüyoruz ama hayvan ve canlı haklarına saygı, doğa haklarına saygı konusunda çok da yeterli bir bilincimiz yok. Bu nedenle gönüllüler, en azından kurumlar adına daha gönüllü çalışmalar yaparak bu yasadan da insanları haberdar edebilirler. Hiçbir kimse bir insanı öldürürken “Benim cezam şu olacak.” diye öldürmüyor. Hayvanı öldürürken cezalarını da bilmeden ya da hayvana eziyet ederken bu yasadan habersiz hareket edecekler. En azından bu yasal düzenlemelerin topluma duyurulması, canlı sevgisinin aşılması için gönüllülerin bu tür kurullarda yer alması şart.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Selçuk Bey, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Başkanım, efendim, burada Nesrin Hanım'ın gerekçeleri haklı fakat aynı zamanda da şöyle bir tamamlama yapayım: Burada 16 kişi katılacak bu kurula. Fakat, burada, büyükşehirlerde veteriner fakülteleri var, küçük şehirlerde yok. Veteriner fakültelerinden bir temsilci olacak, bir. Gönüllü kuruluşlardan olacak, iki. STK'lardan olacak, üç. Aynı zamanda veteriner hekimleri odalarından bir kişi olacak, dört. Barodan bir kişi olacak, beş. Büyükşehirlerde 5 kişi tarafından da fazlalık olarak da temsil edilecek, hem büyükşehirlerde hem de diğer şehirlerde de barodan olacak, belki de bazı şehirlerde veteriner odaları olmayabilir ama 5 kişi iyi bir rakamdır. Aynı zamanda, devletin diğer temsilcilerine de güvenmek gerekiyor. Sayıyı çoğaltmak çok önemli değil, önemli olan buradan çabuk ve hızlı kararların çıkmış olmasıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Artık, Hükûmete söz verdim ve toparlıyoruz.

Sayın Müsteşar, siz söz istediniz, buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MUSTAFA ELDEMİR – Sayın Başkanım, redaksiyon konusunda bir noktanın dikkatten kaçmaması için ifade etmek istiyorum. Burada, ikinci satırda “mevcut sorular ile çözümlerine” ifadesinin “mevcut sorunlar ile” olarak düzeltilmesi gerektiği kanaatindeyim.

Arz ederim.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, söz mü istediniz?

Buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKAN YARDIMCISI NURETTİN AKMAN – Efendim, burada zaten (k) maddesinde “seçilecek 2 temsilci” ifadesi var, onun için amaç yerine gelmiş oluyor, onu ifade etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BUKET ÜNLÜ HATİP - Efendim, ben burada söz almak istiyorum. Burada valiliğe yetki veriliyor.

BAŞKAN – Kim, kim? Özür dilerim. Bakınız, bunu yaparsanız bu yanlış olur. Benim istirhamım şu: Bu toplantıda davet ettiğimiz veteriner hekimler odası ve baronun dışındaki arkadaşlar...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BUKET ÜNLÜ HATİP - Ben, baro temsilcisiyim efendim.

BAŞKAN – Özür dilerim, açıklamamı bitireyim, müsaade eder misiniz?

Yani, baro temsilcileri ve veteriner hekimleri odasının dışındaki arkadaşlar söz istiyorlarsa onların üzerinden bu sözü kullansınlar çünkü burada bir metin tartışıyoruz, yani şey değil yani bir dilek ve temenni değil, bir kanun tartışıyoruz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BUKET ÜNLÜ HATİP - Ben de baro temsilcisi olduğum için ve maddeyle ilgili ufak bir detayın hep beraber kararlaştırılması adına söz almak istiyorum, müsaade ederseniz. Küçük bir şey zaten, bence orada...

BAŞKAN – Ben hâlâ size söz vermedim, önünüzdeki mikrofon yanınca söz vereceğim, tamam mı?

Şimdi, buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BUKET ÜNLÜ HATİP - Ben, burada, şeye dikkat çekmek istiyorum: Burada "valiliklere en az 2 temsilci" diye geçiyor ama valiliklere fazla bir yetki verildiği kanaatinde... "Münhasıran seçilecek en çok iki kişi" deniyor. Gerçi, birçok yerde valilikleri bile isteyebilirsiniz, siz daha fazla kişi almaya çalışırken 2 kişi bile olmayacak bir çok yerde.

Bakın, Mecliste dahi sivil toplumlar, "İşte, size söz verdik. Ben olsam, Başkan olsaydım belki buraya katılmazdım." diye bir lütuf gibi algıladım ben açıkçası az önce söylediklerinizi. Burada en çok işte...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Vermezdim.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BUKET ÜNLÜ HATİP - İyi ki de Başkan değilsiniz o zaman Sayın Vekilim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Evet, vermezdim. Çünkü, öyle bir şey yok, Meclisin öyle bir teamülü yok efendim.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BUKET ÜNLÜ HATİP - Kendimi de tanıyayım: Eskişehir Barosu temsilcisi olarak geldim buraya, Avukat Buket Ünlü Hatip.

Burada "münhasıran 2 kişi" diyorsunuz, bence burada 2 kişi diye belirtelim, oraya seçimlik hakkı vermeyelim. 2 kişi olsun, belki 1 kişi bile olacak.

BAŞKAN – Peki, şimdi, bakınız arkadaşlar, şurada istirham ettiğim bir şey var: Yani, ben avukatlara söz veriyorum ama avukatlar da hâlâ yönetmelik tartışıyorlar; bunu yapmayalım, bu kanun. Yani, ben vali olacağım ve kanunda böyle yazacak, keyfî davranacağım. Siz avukatsınız, yapar mısınız bunu? Yapmazsınız.

İstirham ettiğim bir şey var: Bir hukuki metin ve burada kanun tartışıyoruz, bu yönetmelik değil arkadaşlar. Yönetmelikte hani eğer kanuna aykırı bir şey yaparsanız zaten yargı yolu açık, herkes dava açabilir. Yani, burada, iki, en çok, en az... Etmeyin, eylemeyin! Yani, lütfen, istirham edeyim ki bir kurul toplantısı ve gayet de iyi gidiyor, alt metin üzerinden çalışmaya devam ediyoruz. Bugüne kadar herkes alt metnin başkanına teşekkür etti, çok iyi bir metin hazırladınız diye, şimdi metne lütfen saygı duyalım ve devam edelim inşallah.

Ben, önergeyi oylarınıza sunacağım, ilave, Melda Hanım daha ilave yapalım demişti. Yani, çalışma yapmak zorundayız ve biz makul olanı yapmak zorundayız. Yani, biz devletimize, akademisyenlerimize güvenmek zorundayız. Yani, burada veteriner hekimler ve diğer üniversitelerden ya da efendim hekimler odasından insanlar var, bunlara güvenelim, bunlar da bizim mensuplarımız. Yani, bu işi bilenlerin değil, bunun uzmanlarını bulmak...

Ben Melda Hanım'ın önerisine üzülerek karşı ifade, beyanda bulunmak istiyorum ama...

MELDA ONUR (İstanbul) – Sonra söz isteyebilir miyim önergeyle alakalı?

BAŞKAN – Tabii.

Efendim, STK'lara verdiği söz bitmiştir, sayın önerge sahibine veriyorum.

Buyurun.

MELDA ONUR (İstanbul) – Yani, hiç olmazsa oradaki "en çok" şeyini çıkarsak. Yani, valilik... Tamam, ben, çünkü valilik olmasın diye vermiştim ama madem ki valiye güveniyoruz hiç olmadı "en çok"unu...

BAŞKAN – Peki.

MELDA ONUR (İstanbul) – Evet, "en çok" ifadesi çıkartılırsa "2 temsilci"yi kesinleştirmiş oluruz.

BAŞKAN – Yani, Melda Hanım, bak, bir şey söyleyeyim, siz yapmayın, siz vekilsiniz yani.

"En çok" ifadesinin metinden çıkarılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Melda Hanım, önergeyi, aleyhteki önergeyi geri çekiyor musunuz.

MELDA ONUR (İstanbul) – Hayır, kabul edildi artık.

BAŞKAN - Önergenizi geri çekiyorsunuz değil mi?

MELDA ONUR (İstanbul) – Peki.

BAŞKAN – Tamam.

Melda Hanım, önergesini geri çekti.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bir düzeltme daha vardı, onu okuyalım lütfen:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Alt Komisyon metninin 7 inci maddesinin 2. fıkrasının (a) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ

Manisa

a) "Büyükşehir belediyesi kurulan illerde Büyükşehir Belediyesi Genel sekreteri veya Genel Sekreter Yardımcısı ile büyükşehir ilçe belediye başkanları veya başkan yardımcıları, büyükşehir belediyesi kurulmayan illerde ise il belediye başkanları veya yardımcıları,"

Gerekçe:

Toplantılara katılacak kişilerin açık biçimde yeniden belirlenmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Ya, bu da bir teknik düzeltme. Herhangi bir şey yok, yani biliniz diye söylüyorum, sadece bir muğlaklığın ortadan kaldırılmasının...

Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 7'nci maddeyi tekrar oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

8'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8- 5199 sayılı Kanununun 19 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Görev ve mali destek

Madde 19- Sahipsiz hayvanlar ile ev hayvanlarının korunması amacıyla hayvan bakımevleri ve hastanelerin kurulması; buralarda bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetlerin yürütülmesi, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, illerde il özel idareleri ve nüfusu 100 binin üzerinde olan ilçelerde belediyeler tarafından gerçekleştirilir. Büyükşehir belediyeleri dışındaki mahalli idarelerden Bakanlık tarafından uygun görülenlere mali destek sağlanır."

BAŞKAN - Önergeleri okutalım:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Alt Komisyon metninin 8. Maddesinde yer alan "illerde il özel idareleri ve" ifadesinin "illerde il özel idareleri ve il belediyeleri ile" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İlyas Şeker

Kocaeli

BAŞKAN – Gerekçeyi de okuyalım:

Gerekçe:

Mevcut alt komisyon metnine göre il merkezlerinde bakımevi kurma görevi sadece il özel idarelerine verilmekte ancak il belediyelerine görev verilmemektedir. Önerge ile il belediyelerine de hayvan bakımevi, hastane kurma ve diğer faaliyetleri yerine getirme görevi verilmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci önergeyi okutuyorum:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 8 inci son cümlesinden sonra-gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Osman Kahveci

Karabük

"Bu maksatla Bakanlık bütçesine gerekli ödenek konulur, bu ödeneğin kullanımına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı'nın görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."

BAŞKAN – Yani, bu, yapılacak yardımlarla ilgili bir düzenleme, bununla ilgili Maliye Bakanlığı söz istiyor.

Buyurun.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ HAVVA YETİŞ – Söz konusu önergede Bakanlık bütçesine ödenek konulmasına ilişkin bir cümle eklenmesi öngörülmüyor. Taktir komisyonun olmakla birlikte bu yazım tekniğinin bütçe yapımıyla ilgili herhangi bir

yenilik doğurmayacağını dile getirmek istiyorum. Zaten, buradaki mali destek hususu itibariyle biz bu bütçeyi koyacağız, gelirlerimizi orantılı koyacağız; bunun burada olması ya da olmaması hiçbir şey değiştirmeyecek.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Söylediğinden ben şunu anlıyorum: Yani, parayı verip vermemek bizim elimizde gibi bir şey söylediniz galiba.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – “Zaten bütçeye koyuyoruz, burada ilave etmenize gerek yok.” diyor.

BAŞKAN – Siz öyle diyorsunuz da ben size maliyeciler olarak bir şey söyleyeyim, hatırlatayım: Biz, bunu buraya yazarsak, belediye başkanları haklarını bilirler ve bunu sizden söke söke alırlar inşallah diye ümit ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Devam ediyoruz arkadaşlar.

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Alt Komisyon metninin 8. Maddesinin birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümlenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ

Manisa

“Hayvan bakımevi ve hastanesi kurmak, işletmek veya işlettirmekle sorumlu mahalli idareler diğer mahalli idareler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği protokolleri yapabilir.”

Gerekçe:

Mahalli idarelerin diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapabilmesine imkan sağlanmıştır.

BAŞKAN – Bu genel hükümlerde zaten var ama burada da derç etmekte fayda mülahaza edildiği için... Yani, genel hükümlerde, zaten mahalli idareler 5393 sayılı Kanun'da bu var, onun için, daha açık ifadelerinde yazıldı. Yani, eğer, söz alacak arkadaşımız yoksa oylayacağız:

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Madde üzerinde söz mü istediniz?

Sayın Vekilim, buyurun.

MEHMET HİLAL KAPLAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bu maddede bir kaygımı paylaşmak istiyorum. Bir de geçen toplantıda Sayın Bakanın söylediği bir cümleyle ifade etmek istediğim bir nokta var.

Sayın Bakanımız geçen toplantıda dedi ki: “Bakanlıkça bakımevlerine verilen ödeneklerden kısırlaştırma oranı arttı.” Ancak, bunu bir veri olarak istediğimizde bir veri olarak sunamadı. Çünkü, ödeneğin verilmiş olmasından kısırlaştırmanın artmış olmasına rağmen sokak hayvanlarının sayısının da arttığı ve gözlemlendiğinde bu veri birbiriyle uyuşmuyor. Dolayısıyla, bu ödeneklerle ilgili Bakanlığa mı bir yazı yazılır yoksa Maliye Bakanlığı tarafından belediyelere, ilgili yerlere, bakımevlerine verilen bir bilanço çıkarılabilir mi noktasında, aslında belki alt komisyon süresince istenmesi daha doğru olacaktır.

İkinci bir kaygım şu: “100 binin üzerinde olan ilçedeki belediyeler tarafından gerçekleştirilir.” diyor. Biz de yaşanan bir gerçeklik var, 100 binin altındaki belediyeler hayvanlarını toplarlar, götürürler 100 binin üzerindeki belediyelerin bulunduğu sınırlara bırakırlar. Nasıl önlersiniz bunu, bu maddeyle? Dolayısıyla, bunu 100 bin diye bir belirlemeye gerek yok. 100 binin altında diyelim ki 50 bin, 30 bin nüfusun olduğu ilçelerde de o oranda hayvan, sokak hayvanı vardır, bu sorumluluğu onlara verelim. Eğer, bakanlık, ödenek noktasında bir sıkıntı çekmiyor ve tüm belediyelerimize bunu sağlayacaksa bu 100 bin rakamı bir uyumsuzluk yaratıyor diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben, bir açıklama yapmak zorundayım. Madde, Sayın Vekilim, tam anlaşılmadı herhalde. Burada 100 binin üzerindeki yaklaşık 200 küsur belediyemize biz yeni bir görev veriyoruz. Hepsi, 100 binin üzerindeki, hayvan bakımevi ve hastanesi kurma zorunluluğu getiriyoruz.

MEHMET HİLAL KAPLAN (İstanbul) – Buna itirazım yok zaten benim.

BAŞKAN - Ben de onu söylüyorum ki buna itirazınızın olmadığını ben de biliyorum. Yani, daha alttaki belediyeye bu görevi verdiğimizde bunu yapamazlar. Yani hastane kurma kolay bir şey değil, şu anda Türkiye'de de bu çok fazla yapılmış bir şey değil. Yani belediyelerimize ilk defa burada ciddi bir sorumluluk getiriyoruz, işbirliği yapma noktasında da bir sorumluluk getiriyoruz ve bunun için

de mali destek öngörüyoruz. Her ne kadar Maliye Bakanlığı “Bu desteği verip vermemek bizim ihtiyarımızda.” dese bile onlar yazıyla ilişkili parayı vermeyeceklerini biz bildiğimiz için, yazdıklarımızı hiç olmazsa almayla ilgili bir şey... Yani, burada, 100 binin üzerindeki bütün belediyelere yeni bir sorumluluk geliyor. Böyle bir hayvanları alıp sağa sola aktarmak bunun cezası, düzenlemesi olacak ama burada bu madde...

MEHMET HİLAL KAPLAN (İstanbul) – Ben, bir şeyi ifade edeyim.

BAŞKAN – Estağfurullah Sayın Vekilim.

MEHMET HİLAL KAPLAN (İstanbul) – 100 binin üzerindeki rakam doğru, ben de kabul ediyorum onu. Ancak, pratik uygulamasını da söylüyorum ben size. 100 binin altındaki belediyelerdeki sokak hayvanları ne olacak, bu birincisi?

İkincisi, bir şey daha söyleyeyim: Kanunun sadece yazılması uygun değil. Biz biliyorsunuz kadına uygulanan şiddetten dolayı 100 binin üzerindeki nüfuslarda kadın koruma evlerinin açılmasını da talep ettik.

BAŞKAN – 50 binin üzerinde.

MEHMET HİLAL KAPLAN (İstanbul) – Bir veriniz var mı? Şu anda 50 binin üzerinde olup da kadın sığınma evinin olmayan belediye sayısını... Kanunda yazılmış olmasına rağmen...

Hatırlatmak istedim sadece.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ben, o zaman bir açıklama yapayım eski belediye başkanı olarak, her ne kadar arkadaşlar beni eleştiriyorlarsa bile.

Kadın sığınma evlerinin sayısı hızlı bir şekilde ülkemizde artıyor, keşke artmasın diye temenni ediyorum. Şöyle bir uygulaması var: Mesela, benim bulunduğum ilçede ben açtım, kanunda 50 bin nüfus var. Biz, kendi ilçemizdeki kadınlarımızı asla kendi şeyimize saklamıyorduk. Yani, bir başka ilçeye, çünkü eşini gidip onu orada taciz etmesi söz konusu. Mesela, Eyüp ve Kadıköy Belediyesi'nde yapıyorduk ki hani duruma göre şey yapalım diye, onlar da benim ilçeme gönderiyorlardı. Bunlar yapılıyor. Burada şunu anlatmaya çalışıyorum: İlk defa sokak hayvanlarıyla ilgili, sahihsiz hayvanlarla ilgili, arkadaşlar, bir yasal düzenleme yapıyoruz. İlk defa oluyor ve ilk defa görev tanımı getiriliyor. Burada, hastane kurmayla ilgili 100 binin üzerindeki belediyelere biz ağır bir yük getiriyoruz yani açıkça ifade edeyim, çok ağır bir yük getiriyoruz. Allah kolaylıklar versin. İş birliği yapma maddesi zaten kondu. Dolayısıyla, 100 binin altındaki belediyeler de o belediyelerle iş birliği yaparak bundan istifade edebilirler. Bu, kısırlaştırma ile ilgili bir madde değil. Kısırlaştırma zaten genel olarak genel hükümlerde düzenlendi.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Mali destek açısından bir hatırlatmak istedim.

BAŞKAN – Biz, şu 100 bindekileri alırsak diğerlerini çözeceğiz.

Özür dilerim, bu bir teknik konu. Bunun tartışılacak herhangi bir şeyi yok. Yani, burada bir belediyelerle ilgili, görev tanımıyla ilgili bir şey.

Yani, bununla ilgili bir söz mü istiyorsunuz?

Ben şeye sadık kalacağım. Veteriner hekimler ve avukatlar dışında istirham ediyorum.

Buyurun.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ ANKARA ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Geçen toplantıda da bu maddeye atıfta bulunarak benzer bir konuşma yapmıştım ama şöyle bir nokta eksik kaldı. Teşekkür ediyorum, çok önemli ve güzel bir noktaya değindiniz. Bu “mali destek” başlığı altında 100 binin üzerindeki belediyelere bir sorumluluk verilip hastane kurma zorunluluğu getirildiğini söylediniz. Ancak, geride bıraktığımız 3'üncü maddede, -geçen toplantıda da dile getirdiğim gibi- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının bu konudaki çıkarmış olduğu mevzuata aykırı olarak özellikle 5996 sayılı Kanun'a aykırı olarak, biz hayvan sağlık hizmetlerini müşahede yeri ve bakımevi adı altındaki yerlerde herhangi bir teknik donanım olmadan sunuyoruz. Yani, o zorunluluğu ilgili maddede getirmedik. Bunun düzeltilmesi mümkün müdür? Sadece mali destek kısmında hastane adı geçiyor.

BAŞKAN - Şimdi, bakınız, kanun tekniği açısından burada görev ve mali desteği verecek yeri tanımladık. Diğerlerinde zaten var bu. Yani, kısırlaştırma ile ilgili ve diğer hususlarla ilgili belediyelerin, il özel idarelerinin, Bakanlığın, Orman Bakanlığımızın zaten görevlileri var. Bu maddeyi lütfen ben belediye başkanı olsam buna karşı çıkardım, o kadarını size söyleyeyim yani. Çok ağır bir sorumluluk getiriyoruz ve çok iyi bir şey yapıyoruz. Siz neresine itiraz ediyorsunuz anlamıyorum.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ ANKARA ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Daha karşı çıkacakları hâle getirelim önerisinde bulunuyorum.

BAŞKAN - Efendim, iş birliği maddesi koyduk, hem STK'larla hem de kendi aralarında iş birliği maddesi koyduk.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Özür dilerim, ben veteriner hekimler ve hukukçular dışında lütfen maruz kalalım.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Lütfen, bir şey söyleyeceğim Sayın Vekilim.

Kısırlaştırma ve bakım merkezleriyle, hastayla bakım merkezlerini ayırırsak bir kısırlaştırma ve bakım merkezi çok küçük kapsamlı beldelerde kurulursa hayvan sayısı çok daha fazla azalır. 300'e yakın belde dolaşım. Küçük bir kısırlaştırma merkezi kurarsa... Çünkü şehir merkezinden, ilçeden üç saat uzakta beldeler var Sayın Vekilim. Üç saat uzaktan hayvanları getirip kısırlaştırıp götürmez.

BAŞKAN - Nesrin Hanım, bakın, istirahat ettiğim bir şey var. Yani, burada biz, arkadaşlar, hastanelerle ilgili bir açıklama getiriyoruz ve 100'ün üzerinde. İnsaf edin ya, daha Türkiye'de insanlarla ilgili hastane tartışması var, biz hayvanlara getirdik bunu ve çok iyi bir şey yapıyoruz, aşağı çekmeyin bunu ya.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Sayın Vekilim, kısırlaştırma ve bakım merkezi diyelim.

BAŞKAN - Nesrin Hanım, eğer bir avukatla veya veteriner hekimle konuşursanız çok iyi düzenleme yaptığımızı ve burada eleştirinizin yanlış olduğunu size söyleyeyim yani. Anlamadınız maddeyi, anlaşılabilir madde yani, ben onu söylemeye çalışıyorum.

9'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- 5199 sayılı Kanununun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 22- Hayvanat bahçeleri Bakanlık, mahalli idareler ve tüzel kişilikler tarafından kurulabilir. Hayvanat bahçeleri hayvanların doğal hayat ortamına en uygun şekilde tanzim edilir. Bakanlık tarafından yapılacak hayvanat bahçeleri için 6831 sayılı Kanuna tâbi alanlar bedelsiz olarak tahsis edilebilir.

Hayvanat bahçelerinin kuruluşu, denetimi ile çalışma esas ve usulleri Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir."

BAŞKAN - Maddeyle ilgili önergeyi okutuyorum:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 9'uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi arz ve teklif ederiz.

Melda Onur

İstanbul

Hayvanat bahçelerinin tesis edilmesi yasaktır. Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte mevcut olan tüm hayvanat bahçelerinde bulundurulan hayvanların türüne ve kültürüne, güncel yaşam koşullarına ve doğal yaşam ortamlarına en uygun ortam yaratılarak yaşatılması esastır. Mevcut hayvanat bahçelerinde hayvanların gösteri amacıyla kullanılması kesinlikle yasaktır. Hayvanat bahçelerinin tesisi için bedelli ya da bedelsiz olarak arazi tahsisii yapılamaz. Ancak, kaza ya da sakatlanma nedeniyle doğada hayatını idame ettiremeyecek yaban hayvanlarının barındırılması ve rehabilitasyonu koşuluyla hayvanların türüne özgü koşullar yaratılarak ve etolojik ihtiyaçlar gözetilerek mevcut hayvanat bahçelerine ilave tesisler ve arazi tahsisleri yapılabilir. Mevcut tesislere ilaveler için 6831 sayılı Kanun'a tabi alanların tahsisi yapılabilir. Mevcut hayvanat bahçelerinin denetimi ile çalışma esas ve usulleri Bakanlık tarafından çıkartılan yönetmelikle belirlenir.

Gerekeç: Çağımızın teknolojisi ve bilgiye erişim imkanları bakımından insanları eğlendirmek ya da insanların merakını gidermek için yaşam ortamları demir parmaklıklar asla olmayan yaban hayvanlarının, hayvanat bahçesi adı verilen tesislerde yıllar boyunca esaret altında tutulması etik açıdan doğru değildir.

Türkiye'de yaban hayvanı veteriner hekimi de yok denecek kadar azdır. Mevcut hayvanat bahçelerinde yaralanan ya da sakatlanan hayvanlara gerektiği gibi tıbbi yardım sağlanamamaktadır. Mevcut hayvanat bahçeleri de on senedir yürürlükte olan 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanun'u hükümlerine rağmen, hayvanların türlerinin gerektirdiği etolojik ihtiyaçları karşılama ve doğal yaşam ortamına en yakın ortamları yaratma konusunda ne yazık ki başarısız olmuştur. Türkiye'de kurulu bulunan hayvanat bahçelerinin büyük bir kısmında ciddi hayvan hakları ihlalleri yaşanmaktadır. Mevcut hayvanat bahçelerinin koşulları ivedi bir şekilde düzeltilmesi,

kazazede ya da rehabilitasyona ihtiyaç duyan yaban hayvanlarına uygulanacak koruma ve rehabilitasyon faaliyetleri için arazi tahsisleri sağlanmalıdır. Hayvan haklarını korumak maksadıyla değiştirilen kanunda bu nedenlerle hayvanat bahçelerinin yenilerinin açılması değil açılmaması sağlanmalıdır.

BAŞKAN – Evet, Hükûmete söz vereceğim.

Lütfen, usulü bozmayınız, veteriner hekimleri ve şeyin dışındaki arkadaşlarımız...

MELDA ONUR (İstanbul) – Önerge sahiplerine söz verecek misiniz?

BAŞKAN – İstemediniz ama.

Şimdi, istediniz.

Buyurun.

MELDA ONUR (İstanbul) – Teşekkür ederim.

İlgili maddeyle ilgili zaten bir muhalefet şerhi koymuştum ama kısaca şunu söyleyeyim: Biz, sokak hayvanlarımıza bile şu anda bakmıyoruz, bırakın kendi faunamıza sahip çıkamıyoruz çoğu zaman ve dünyanın öbür tarafından birtakım hayvanları göstermelik uğruna getirip kafelerde barındırıyoruz. Çoğu zaman sizin de önünüze birtakım fotoğraflar gelmiştir. Mevcut olan rehabilitasyon tamam ama ötesinde bir hayvanat bahçesi bu koşullarda yapabileceğimiz lüksümüz yok. Ben, bu konuyla ilgili olarak, tamam siz veteriner ve tabip odaları barolarla görüşüp alacaksınız ama hayvanat bahçesi gezmiş arkadaşlarımız var burada, onların da görüşlerini, mevcut durumu anlatmaları açısından talep etmenizi rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Melda Hanım, sizden istirham edeyim, yani buradaki şeye yani siz de şey yaparsanız, diğer vekillerimizin de talebini dikkate almış oluruz.

Sayın Bakanım, size söz verdim.

Buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKAN YARDIMCISI NURETTİN AKMAN – Sayın Başkanım, katılmıyoruz önergeye efendim.

BAŞKAN – Şimdi, hayvanat bahçesinin kaldırılması talep ediliyor.

Evet, söz verdim, buyurun.

AV. AHMET KEMAL ŞENPOLAT – Sayın Başkanım, alt komisyonda da bunu dile getirmiştik ama tekrar ben özellikle bari şunu vurgulamak istiyorum: Tamam, belediyelerden anlaşıldı yani bu hâliyle geçecek bu yasa belediyelere, kamu kurumlarına, hayvanat bahçesi yapma izni veriliyor; bari özel sektöre verilmesin. Örneğin, benzinliklere gittiğiniz zaman arkasında -şu anda Maraş'ta örneğini yaşıyoruz- ayı var, aslan var, kaplan var, var oğlu var. Yani, zorunlu bir şekilde, adını söyleyeyim, bakanlığa dava açma durumunda kalıyoruz, ruhsatlarının iptal edilebilmesi için. En azından özel sektöre hayvanat bahçesi açma izni vermeyelim. Yeni olmasına da izin verilmemesi gerekiyor, yani artık orada sizin vicdanınıza sınıyorum, mevcutları belki rehabilite etmek daha da kolay olacak ama yurt dışından fil getirmek, kanguru getirmek, aslan, kaplan getirmek, aracı distribütör şirketlere para kazandırmak, hatta kendi hayvan bakımevine bakamayan belediyelerin bunları kısırlaştırmak için ödenek harcamayan, iki dakika konuştuğu zaman "Ben, zaten borçlu olarak bu belediyeyi devraldım." diyen belediyelerin hayvanat bahçesi açmaları tamamıyla bir gösteriş. Yani, yazık değil mi o hayvanı Afrika'da, Asya'da annesinden, babasından ayırıyorsunuz, burada Ankara'nın sıcağına 40 dereceye getiriyorsunuz. Melih Gökçek'in bir hedefi vardı, kutup ayısı getireceğim diye Ankara'ya. Yani, kutup ayısı Norveç'te bile yok, Norveç bile o hayvana sıcak geliyor, kaldı ki buradaki aslanlar, kaplanlar gerçekten çok zor durumdadır. Onları kurtarmaya da çalışıyoruz bir yandan, alıp ayıları Bursa'daki Karacabey'e götürmeye çalışıyoruz. Bari, bu özel sektörde olan, örneğin benzin ofisleri ya da bunu hobicilik olarak yapan obsesif olarak bu hayvanlara takıntılı olan insanlar var, bunun önünü keselim. Özellikle bunu rica ediyorum, yani özel sektörü kaldıralım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Veteriner hekimleri odasına söz verdim.

Buyurun.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ ANKARA ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aynı şekilde, özetle, mevcutların gerekirse korunup düzeltilmesi ama en azından yeni hayvanat bahçelerinin açılmaması görüşünü savunarak sözüme başlamak istiyorum. Çünkü, bu toplantıların en başından beri dünyaya örnek olacak bir hayvan hakları yasası çıkarmak üzerine konuşuyoruz ve buna imrenerek konuşuyoruz. Türkiye’de bu konudaki denetimler ortadadır. Denetlemek çok mümkün değildir. Hayvanların, şimdi, biz kedi köpeğin etolojik gereksinimlerinden bahsederken bir aslanın, kaplanın, filin etolojik gereksinimlerini karşılamamız zaten herhangi bir hayvanat bahçesinde hiçbir koşulda mümkün değildir. Tamam mevcutlar korunsun ama yenisine müsamaha göstermeyelim.

Ben bir hekim olarak 3 kez aslan ameliyat etme şansına sahip oldum deyim, evet bir veteriner hekim için güzel bir deneyimdir bu ama 3 tanesi de kişilerin bahçelerinde beslediği hayvanlardı. Yani, bu birazcık da artık gösteriş unsuru olarak kullanılmaya başlandı. Biz, bu maddeyi bu hâliyle soktuğumuzda, basit donanımlarla, birazcık etrafını süsleyerek, ruhsat alarak bunu kullanılabilir hâle getireceklerdir. Bu, hem bizim tarafı olduğumuz Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi’ne aykırıdır hem de gereksinimlerini hem bizim meslek grubu olarak hem de hiçbir koşulda yasayla, yönetmelikle sağlayamayacağımızı düşündüğümüz için mevcutların korunmasıyla sınırlı kalmasını destekliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilim, buyurun.

SENA KALELİ (Bursa) – Sayın Başkanım, hayvanların da bir refah hakkı olduğunu göz önüne almamız gerekiyor, doğal ortamlarından çıkarılan bu hayvanlar için daha fazladan hayvanat bahçelerinin yapımını ben de doğru bulmuyorum. Bu, bir çeşit mekân kırımı, spesiosit yani. Dolayısıyla, ben buna son derece karşıyım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Vekilim, Lütfü Bey, buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkanım, şimdi, biraz evvel sayın veteriner hekimimiz Güney Afrika’ dan getirilen hayvanların burada, bahçelerde muhafaza edildiğini söyledi. Doğrudur, bahçe işi bence de... Bir kere illegal bir iş o yalnız, izne tabii bir iş değil o. Benzin istasyonunun arkasındaki mesele de illegal bir iş. Bir hayvanat bahçesi kurma şartlarını bir alın, bir okuyun, yani yeni bir ülke kurabilirsiniz hayvanat bahçesi kuracağınıza. Bakın, çok iddia ediyorum size, yeni bir ülke kurmak daha kolay hayvanat bahçesi... Öyle bir yönetmeliği var ki... (Komisyon sıralarından gürültüler)

Müsaade eder misiniz?

BAŞKAN – Arkadaşlar, istirahat ediyorum, lütfen.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Burada, Güney Afrika’da mesela, ben bir aslan çiftliğine... Güney Afrika’da zannediyor musunuz ki bunlar çok doğada dolaşiyor. Hayır, aslan çiftlikleri var, gayet işte mekânlar ayrılmış. Yani, siz gidiyorsunuz, Güney Afrika’da “Ben dağın başına gidip aslan göreceğim.” böyle bir şey yok. Ama ben şuna katılıyorum, yani keyif için bahçesinde timsah besleyen, benzin istasyonunun arkasında fil besleyen bir adamın zaten bunu hukuken yapması mümkün değil. Yani, bu kanunu çıkartmasanız da siz, şu anda hukuken bunu beslemesi mümkün değil, herhangi bir belediyeye dahi şikâyet etseniz onu orada alıkoymazlar. Yani, belediye vazifesini yapmıyordur o zaman, o ayrı bir şey ama hukuken mümkün değil. Hayvanat bahçelerinin insanlar gibi, hayvanların da mekân değişikliğine yol açtığı için, hayvanların psikolojisinde önemli tahribata yol açtığına katılabilirim. Ama bakın bir şey söyleyeceğim: Çocukların öğrenme mekanizması hep yeni eğitim sistemlerinde görsel olarak verilir, eskisi gibi kitaptan okunma değil görsel araçlar kullanılıyor. İnanır mısınız, çocuklarımız doğayı hiçbir şekilde tanıyamıyorlar. Yani, doğadan tamamen uzaklaşıyoruz, beton yığınlarının arasında yok olduk. Düzgün, hayvanların yaşam hakkına saygılı, mekân gereksinimlerini yerine getirebilecek özellikte hayvanat bahçelerinin bu kadar karşısında durmaya çok anlam veremiyorum. Net. Bakın, demir kafes... Bir şeyden bahsediyorum, sadece muhalefet etmek için konuşmuyorum, ben muhalefet partisi milletvekiliyim.

BAŞKAN – Zaten onu anlamadılar.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – En çok da ben muhalefet ederim, sizden fazla.

BAŞKAN – Lütfü Bey, seni anlamadılar, zannediyorlar ki iktidar partisi milletvekili konuşuyor diye sana muhalefet...

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Aynen öyle konuşuyor, evet, ben öyle düşünüyorum.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Ben bir şey söyleyeceğim, siz öyle sanabilirsiniz ama net ifade ediyorum: Sadece muhalafet etmek amacıyla söylerseniz ben çok daha fazla şeyler de söyleyebilirim ama ben bir şey söylüyorum, düzgün, gereği şekilde yapılan hayvanat bahçelerine “Hayır.” demenin çok anlamlı olduğunu düşünmüyorum, dünyada örnekleri var çünkü.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Türkiye’de yok efendim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Eğer dünyayı örnek alıyorsanız, dünyada bunun örnekleri var.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Türkiye’de hiçbir hayvanat bahçesinde yok.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, istirham ettiğim bir şey var, lütfen sayın milletvekilimiz konuşurken müdahale etmeyiniz. Burası temenni yeri değil yani.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Öyle bir düzen yok, ben size söyleyeyim, Mediste de yok.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – İkinci sınıf olmayı kabul ettik biz zaten.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Evinizde çocuğunuz bile konuşurken ona müdahale edemiyorsunuz, oğlunuza dâhil. Bakın, oğlunuza müdahale etme şansınız yok.

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Bizi burada azarladınız yani...

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – İkinci sınıf olduğumuzun farkındayız...

BAŞKAN – İstirham ediyorum.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Eğer kim saygısızlık yapıyorsa azarlamak gibi bir hak görüyorum.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Öyle bir hakkınız yok. Kimse kimseyi azarlayamaz.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Ben konuşurken saygı duyacaksınız, dinleyeceksiniz. Ben konuşurken dinleyecekseniz eğer konuşmak istiyorsanız. Böyle bir düzen yok.

BAŞKAN – Bir istirhamım var, lütfen. Bakınız, ben prensiplerime dönmek zorundayım, kimse kusura bakmasın çünkü bu çok büyük bir nezaketsizlik yani bunun kabul edilmesi mümkün değil, hiçbir milletvekiline saygısızlık yapılmasını kabul etmemiz hiç mümkün değil. Sözünün kesilmesi, yorum getirilmesi, bunlar olmaz arkadaşlar, lütfen yani. Yani buraya davet edilmek başka bir şey. Ha, geldiniz davetli, dinliyoruz ama bu tolere edilen şeyi... Davet ettiğimiz isimleri okuyacağız: Ankara Barosu, Ankara Veteriner Hekimleri Odası Başkanı, Türkiye Barolar Birliği, Veteriner Hekimler Birliği, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ve Türkiye Barolar Birliği dışındaki arkadaşlarımıza söz veremeyeceğim, özür dilerim.

Var mı buradan söz isteyen şimdi? Demin bahsettiğim kurumlardan bahsediyorum.

Ankara Baro Başkanlığı, söz mü istediniz?

Son söz olarak... Davet ettiğim arkadaşlar kendini tanıtmazsa sözünü keseceğim, onu da bilirsiniz diye söylüyorum.

Buyurun, söz verdim. Kendinizi tanıtır mısınız?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU YAĞCI – Türkiye Barolar Birliğinden Avukat Burcu Yağcı.

Şimdi, alt komisyon çalışmamızda da belirttiğimiz üzere, Türkiye’de yani ülkemizdeki hayvanat bahçeleri yaban hayvanlarının doğasıyla asla bağdaşmayan esaret kamplarıdır. Buradan az önce konuşan vekilimize de cevap vermek istiyorum...

BAŞKAN – Bu sizin şeyinizde değil, lütfen. Siz kendi meselenizi... Milletvekiline cevap vermek sizin şeyinizde değil, buna ihtiyaç yok yani. Siz kendi meramınızı ifade edin.

Ülkemizde kafes ortamı dışında tutulan bir hayvanat bahçesi örneği ne yazık ki yoktur. O Avrupa ülkelerinde hayvanlar doğal ortamındadır, insanlar korumalı araçlarla gezerler. Bizim henüz bunu sağlayacak bir lüksümüz olmadığı için biz hayvanları doğalarından koparıp ömür boyu esarete mahkûm ediyoruz. Ne yazık ki, yaban hayvanı konusunda uzman veteriner hekimlerimiz de olmadığı için sağlık sorunlarına dahi yetişilememektedir. Alt komisyon çalışmamızda görüş bildiren hiçbir veteriner hekim, meslek odası, STK ya da baro hayvanat bahçeleri konusunda bilimsel olarak olumlu görüş bildirmemesine rağmen böyle bir düzenleme yapılmaya çalışılıyor. Bunun, Sayın Melda Onur’un önergesi doğrultusunda değiştirilmesini talep ediyoruz, uygun olacağını düşünüyoruz.

BAŞKAN - Hükümetten söz istediler sanırım.

Buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZCAN YAMAN – Özcan Yaman, Orman ve Su İşleri Bakanlığı Hayvanları Koruma Şube Müdürüyüm.

Biraz önce, Kahramanmaraş Sezal Hayvanat Bahçesiyle ilgili bir şey söylendi. Bununla alakalı olarak efendim, oradaki yırtıcı yaban hayvanlarının hepsinin şu anda Kayseri’de yapılmış olan hayvanat bahçesine nakli sağlandı. Orada sadece memeli hayvanlar bulunmaktadır.

Ayrıca, 2007’de çıkan hayvanat bahçelerinin kuruluşuyla ilgili yönetmelik kapsamında şu anda 22 adet hayvanat bahçesi ruhsatlı olarak çalışmaktadır. Bunların denetimleri de düzenli olarak il şube müdürlüklerimizce gerçekleştirilmektedir.

Bir de şu konuda bir şey söylemek istiyorum: Madrid’de gördüğüm hayvanat bahçesinde fok balıklarının gösteri yaptığını, yırtıcı kuşlarla ilgili gösteriler yapıldığını ve bizim şu anda Gaziantep, İzmir ve Kayseri örneğini vereceğimiz hayvanat bahçelerinin burayla benzer özelliklerde olduğunu belirtmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki, ben teşekkür ediyorum.

Son olarak, önerge sahibi Melda Hanım’a tekrar söz vereceğim ve bitirmiş oluyorum maddenin görüşmesini.

Buyurun.

MELDA ONUR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Bir önerge verdik ve Sayın Bakan Yardımcısı “Katılmıyoruz.” dedi tek kelimeyle. Ben katılmamanın gerekçesini rica edeceğim kendisinden.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan Yardımcısı veya Hükümet adına herhangi birisi açıklama yapabilirler.

Buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKAN YARDIMCISI NURETTİN AKMAN – Efendim, biraz önce şube müdürümüz bu konuyla alakalı gereken gerekçeyi ifade ettiler. Biz Bakanlık olarak bu anlamda sahipleniyoruz, herhangi bir şeyimiz yok. Daha önceki komisyon çalışmalarında da bu konu gündeme geldi, onun için, sayın milletvekilimizin teklifini uygun görmüyoruz efendim, katılmıyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MELDA ONUR (İstanbul) – Son notumu da verip o zaman...

BAŞKAN – Yalnız, bunu yapmayalım, istihdam edeyim yani. Karşılıklı olduğu zaman bunun bitmesi mümkün değil yani. Melda Hanım, siz milletvekilisiniz ve bunu en iyi siz bilirsiniz.

Değerli Ablacığım, buyurun bakalım.

MELDA ONUR (İstanbul) – Şimdi, bir not geldi. Kayseri’den söz etti arkadaşımız, “Kayseri’de 2.500 hayvan var, veteriner yok.” dediler. Ben onun için, bir hayvanat bahçesi gezmiş bir arkadaşımızı dinlemenizi istemiştım. Gaziantep’le ilgili de, bir taburede sırtını dönmüş oturan goril görüntülerini hepimiz biliriz. O yüzden, bilemiyorum yani, belki çok daha detaylı bir yönetmeliğe ihtiyacımız olabilir. Bu konuyu da artık vicdanlara bırakıyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Burada ortaya çıkan bir husus var, yani hayvanat bahçeleriyle ilgili düzenlemeye, insani ve çocuklar boyutuyla ilgili yapılan bu düzenlemeye, “Bu hiç olmazsa kamuda kalsın, tüzel kişilikler yapmasın...” Şimdi, kamu bunu tüzel kişilikler üzerinden yapıyor arkadaşlar, yani artık, kamu kendi eliyle neyi yaptırıyor, neler yapabildiğini görüyoruz. Bunları yapabildiğini görüyoruz ama şu endişeyi her maddede taşıyorum, ben de taşıyorum bu endişeyi: Acaba bizim yönetmeliklerimizde bir boşluğumuz var mı? Yani Hükümetten istihdamımız, buradaki talep, uygulama boyutundaki denetimlerle ilgili biraz daha geniş çalışma yapılmasını rica ediyoruz ve yönetmeliklerde bir boşluk varsa bunu gözden geçirelim. Yani 22 tane hayvanat bahçesi varsa bu ülkede, bilmiyorum, 75 milyon insanın ihtiyaçlarını... Haa, bunların içeriğiyle ilgili, onu veterinerler otursunlar, konuşsunlar, tartışsunlar, akademik tartışma yapılsın. Burada hukuki tartışmayı biz yapamayız, onu söyleyeyim.

Buyurun Sayın Bakanım.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKAN YARDIMCISI NURETTİN AKMAN – Efendim, Sayın Milletvekilim zannediyorum yanlış bilgilendirilmiş. 2 kadrolu veteriner mevcut, büyükşehir tarafından verilen.

BAŞKAN – Yani şimdi burada cevap vermenize gerek yok, ben size şunu söyleyeyim: Arkadaşlarımız gidiyorlar, ben de gidiyorum bazen, o anda orada var mı yok mu ben ona bakıyorum, olmayınca da “Yok.” diyorum. Gayet normal bir şeydir. Esas olan, burada olması gereken şey şu: 2 veteriner hekim var ve gittiğinde orada bulunmuyorsa suç duyurusunda bulunmak lazım. Bir STK'nın yapması gereken en önemli eylem budur. Görevini ihmal veya görevinde bulunmaktır.

9'uncu maddeyle ilgili önergeye -Melda Abla özür dilerim- katılmadı arkadaşlarımız genelde, inşallah Genel Kurulda halledersin bu işi.

Melda Hanım'ın 9'uncu maddeyle ilgili önergesini, yani bu şeyin tamamen kaldırılmasıyla ilgili önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şöyle bir şey söyleyeyim, bilginiz olması için: Bunlar yine Mediste tartışılacak konulardır, yani sadece buradaki boyutuyla kalmayacağını ifade edeyim.

10'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- 5199 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin başlığı "Cezalar" şeklinde, birinci fıkrasının (b), (g), (h), (k) ve (m) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya (p) ve (r) bentleri eklenmiş; ikinci fıkrası kaldırılmıştır.

"b) 5 inci maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında öngörülen hayvanların sahiplenilmesi ve bakımı ile ilgili yasaklara ve yükümlülükler uymayan ve alınması gereken önlemleri almayanlara hayvan başına ikiyüz Türk Lirası; dördüncü fıkrasına göre Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara uymayanlara beşyüz Türk Lirası idarî para cezası."

g) 10 uncu maddenin birinci fıkrasına aykırı davrananlara hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası; ikinci fıkrasına aykırı davrananlara hayvan başına ikiyüz Türk lirası; üçüncü fıkrasına aykırı davrananlara ikibin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Dördüncü fıkrasına aykırı davrananların işletme ruhsatları iptal edilir ve hayvan başına beşbin Türk Lirası idarî para cezası."

h) 11 inci maddenin birinci fıkrasındaki eğitim ile ilgili yasaklara aykırı davrananlara binbeşyüz Türk Lirası; ikinci fıkrasına aykırı davrananlara 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası.

k) 14 üncü maddenin (a) bendine aykırı davrananlara 4 aydan 3 yıla kadar hapis cezası; (b) bendine aykırı davrananlara 4 aydan 4 yıla kadar hapis cezası; (c) ve (d) bentlerine aykırı davrananlara 3 aydan 2 yıla kadar hapis cezası; (e) bendine aykırı davrananlara üçbin Türk Lirası idari para cezası; (n) bendine aykırı davrananlara ikibin Türk Lirası idari para cezası; (f), (g), (h), (ı), (j), (l), (k), (m), (p), (r) bentlerine aykırı davrananlara bin Türk Lirası idari para cezası, (a) bendindeki fiilin işkence suretiyle işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır, (b) bendindeki fiilin işlenmesi durumunda ayrıca kesilmiş hayvanlara el konulur.

m) 21 inci maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına bin Türk Lirası idarî para cezası."

"p) 11 inci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı davrananlara 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilir.

r) Sahibinin kusurlu ya da taksirli davranışından dolayı hayvanın, insan hayatını tehlikeye sokacak şekilde vereceği zararlardan dolayı hayvanın sahibi sorumludur. Bu hükme aykırı davranan hayvan sahiplerine 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilir."

BAŞKAN – Arkadaşlar bununla ilgili iki tane önerge vardır, okutuyorum:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 10'uncu maddesinin; (h) bendinde yer alan "Türk lirası" ibaresinin "Türk lirası idari para cezası" şeklinde, (k) bendinde yer alan "14'üncü maddenin (a) bendine aykırı davrananlara 4 aydan 3 yıla kadar hapis cezası; (b) bendine aykırı davrananlara 4 aydan 4 yıla kadar hapis cezası" ibaresinin "14'üncü maddenin (a) bendine aykırı davrananlara 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 151'inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere 4 aydan 3 yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası; (b) bendine aykırı davrananlara Türk Ceza Kanunu'nun 186'ncı maddesi hükmü saklı kalmak üzere 4 aydan 4 yıla kadar hapis cezası;" şeklinde;

"(n) bendine aykırı davrananlara" ibaresinin "(n) ve (o) bendine aykırı davrananlara" şeklinde, aynı bentte bulunan "(k)" ifadesi ile (g) bendinin son cümlesinin ve (p) bendinin madde metninden çıkarılmasını, (r) bendinin, "Kas ve çene yapısı güçlü hayvanların sahipleri veya bakım ya da gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından Türk Ceza Kanununun 177'nci maddesinde düzenlenen suçun işlenmesi halinde 4 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilir." şeklinde değiştirilmesini ve maddeye aşağıdaki bendin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Eşref Taş
Bingöl

Osman Kahveci
Karabük

“s) Geçici 3 üncü maddesinin ikinci cmülesine aykırı davrananların işletme ruhsatları iptal edilir ve hayvan başına yirmi beş bin Türk lirası idari para cezası verilir.”

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

5199 sayılı Kanun’un 14’üncü maddesinin (a) bendi hayvanların öldürülmesini, (b) bendi ise ölmüş ya da öldürülmüş hayvanların kaçak olarak piyasaya sürülmesini düzenlemekte ve her iki suçta da hapis cezası öngörülmektedir. Ancak, aynı şekilde Türk Ceza Kanunu’nun 151 inci maddesinde de haklı bir neden olmaksızın sahipli hayvanın öldürülmesi, 186’ncı maddesinde ise gıdaların kaçak olarak piyasaya sürülmesini düzenlemektedir. Aynı ve birbirine son derece benzer fiillerin iki farklı kanunda düzenlenmesi uygulamada çelişki yaratacak mahiyettedir. Uygulamada doğacak tereddütlerin giderilmesi ve mükerrer uygulamalara neden olunmaması amacıyla madde metnine “Türk Ceza Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla” ifadesinin eklenmesi zorunluluğu doğmuştur. Getirilen düzenleme, verilecek ceza aynı olmak üzere sahipli hayvanların öldürülmesi halinde 5237 sayılı Kanun, sahipsiz hayvanların öldürülmesi durumunda ise 5199 sayılı Kanun uygulanacaktır.

Benzer bir şekilde, maddenin (r) bendinde kas ve çene yapısı güçlü hayvanların başkalarının hayatını tehlikeye atacak şekilde serbest bırakılması durumunda hapis cezası öngörülmüşken, Türk Ceza Kanunu’nun 177’nci maddesinde de gözetim altında bulunan hayvanın başkalarının hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürecek şekilde serbest bırakılması fiiline hapis cezası öngörülmüştür. Bu durumda yukarıda bahsedildiği üzere uygulamada tereddütler doğuracak ve mükerrer uygulamalara yol açabilecek niteliktedir. Bu sakıncaların önlenmesi amacıyla hüküm TCK’nın 177’nci maddesine uygun bir şekilde tekrar düzenlenmiştir.

Hazırlanan alt komisyon metninde 14’üncü maddenin (o) bendinde düzenlenen yasağa aykırı davrananlara ilişkin bir ceza öngörülmediğinden bu bendin madde metnine eklenerek yaptırıma bağlanması; (p) bendinde yer alan “11’nci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı davrananlar” ifadesinin, aynı maddenin (h) bendinde sehven mükerrer olarak yazılması nedeniyle (p) bendinin metinden çıkarılması öngörülmüştür.

Kara ve su sirkleri ile yunus parklarına ilişkin hükmün değiştirilerek 5199 sayılı Kanun’un geçici 3’üncü maddesi olarak düzenlenmesi nedeniyle cezalar kısmında maddeye yapılan atfın da değiştirilmesi zorunluluğu doğmuştur.

BAŞKAN - Önerge TCK’yla paralel olsun diye dün Adalet Bakanlığındaki arkadaşlarımızla da geniş bir toplantı yapmak zorunda kaldık bununla ilgili.

Adalet Bakanlığı temsilcisine söz veriyorum.

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEMSİLCİSİ HÂKİM ÖMER FARUK AYDIN – Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğünden Hâkim Ömer Faruk Aydın. Herkesi saygıyla selamlıyorum.

Açıklayıcı olması bakımından hukuk tekniğiyle ilgili olarak bir açıklama yapacağız:

Tasarının çerçeve 6’ncı maddesinin (a) bendi düzenlemesiyle istisna tutulan hayvanlar dışında kalan hayvanlara yönelik kasten öldürme fiilleri sahipli veya sahipsiz hayvan ayrımı yapılmaksızın yasak fiiller kapsamında sayılmıştır. Tasarının çerçeve 10’uncu maddesinin (k) bendi ile de bu fiile ilişkin yaptırım dört aydan üç yıla kadar hapis cezası şeklinde belirlenmiştir. Benzer bir hüküm Türk Ceza Kanunu’nun 151’inci maddesinde de yer almaktadır.

Kısaca, maddenin ikinci fıkrasında “Haklı bir neden olmaksızın, sahipli hayvanı öldüren, işe yaramayacak hale getiren veya değerinin azalmasına neden olan kişi hakkında yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.” demek suretiyle dört aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezasının verilmesi öngörülmüştür.

Türk Ceza Kanunu’nun 151’inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan düzenlemede sadece sahipli hayvanlara yönelik öldürme eylemlerine ilişkin yaptırım belirlenmiştir. Bu düzenleme uyarınca, soruşturma yapılması şikâyet koşulunun gerçekleştirilmesine bağlıdır ve fiil karşılığında hapis veya adli para cezası seçenek yaptırımlar olarak öngörülmüştür. Bu hususlar nazara alındığında, tasarıda yer alan düzenlemenin uygulamada tereddütler yaşanmasına sebebiyet vereceği düşünülmektedir. Önergeyle, uygulamada yaşanması muhtemel tereddütlerin ortadan kaldırılmasına yönelik olarak maddenin uygulanması bakımından Türk Ceza Kanunu’nun 151’inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü saklı tutulmaktadır. Böylelikle, sahipli hayvanlara yönelik kasten öldürme eylemleri Türk Ceza Kanunu’nun 151’inci maddesi uyarınca şikâyete bağlı olarak soruşturulacak, sahipsiz hayvanlara yönelik kasten öldürme eylemleri bakımından ise 5199 sayılı Kanun’un 28’inci maddesi uyarınca şikâyet aranmaksızın resen soruşturma

yürütülebilecektir. Önergeyle, her iki tipteki eylemler için öngörülen ceza miktarları dört aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası olacak şekilde eşit bir biçimde belirlenmiştir.

İkinci bir husus: Tasarının çerçeve 6'ncı maddesinin (b) bendi düzenlemesiyle ölmüş ya da (a) bendi kapsamında öldürülmüş hayvanları et ihtiyacı amacıyla piyasaya sürmek yasak fiiller kapsamında sayılmıştır. Tasarının çerçeve 10'uncu maddesinin (k) bendi ile de bu fiile ilişkin yaptırım dört aydan dört yıla kadar hapis cezası şeklinde belirlenmiştir.

Buna benzer bir hüküm de Türk Ceza Kanununun 186'ncı maddesinde de yer almaktadır. Türk Ceza Kanunu'nun "Bozulmuş veya değiştirilmiş gıda veya ilaçların ticareti" kenar başlıklı 186'ncı maddesinde "Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş, değiştirilmiş her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçları satan, tedarik eden, bulunduran kimseye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve binbeşyüz güne kadar adli para cezası verilir." hükmü yer almaktadır. Türk Ceza Kanunu'nun 186'ncı maddesinde yer alan düzenlemede suçun konusunu bozulmuş veya değiştirilmiş her türlü yenilecek veya içilecek şeyler oluşturmaktadır. Bu itibarla, madde uyarınca ceza verilebilmesi suç konusunun bozulmuş veya değiştirilmiş olması şartına bağlıdır. Tasarıda yer alan düzenlemede ise ölmüş veya öldürülmüş hayvanların et ihtiyacı amacıyla piyasaya sürülmesinden bahsedilmektedir. Bu madde uyarınca ceza verilebilmesi içine piyasaya sürülen etin bozulmuş veya değiştirilmiş olması bir şart olarak aranmamaktadır. Her iki düzenlemenin benzer alanları konu edinmesi ve uygulama alanlarının kesişmesinin uygulamada tereddütler yaşanmasına sebebiyet vereceği düşünülmektedir. Önergeyle, uygulamada yaşanması muhtemel tereddütlerin ortadan kaldırılmasına yönelik olarak maddenin uygulanması bakımından TCK'nın 186'ncı maddesi hükmü saklı tutulmaktadır. Böylelikle, ölmüş veya öldürülmüş hayvanların et ihtiyacı amacıyla piyasaya sürülmesi başkaca bir koşul aranmaksızın 5199 sayılı Kanun'un 28'inci maddesi uyarınca cezalandırılacaktır. Bu şekilde elde edilmiş hayvanların bozulmuş veya değiştirilmiş bir gıda olarak kullanılması durumunda ise TCK'nın 186'ncı maddesi uyarınca daha ağır bir biçimde, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve bin beş yüz güne kadar adli para cezası verilebilecek şekilde cezalandırılacaktır.

Son husus: Alt komisyonun kabul ettiği mevcut metin uyarınca maddeye (r) bendi eklenmekte ve sahibinin kusurlu ya da taksirli davranışından dolayı hayvanın, insan hayatını tehlikeye sokacak şekilde vereceği zararlardan dolayı hayvan sahibinin sorumlu olacağı hüküm altına alınmaktadır, -bu bahsettiğim, alt komisyonun kabul ettiği metnin mevcut hâli- bu hüküm uyarınca hayvan sahibine altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilebilecektir. Benzer bir hüküm Türk Ceza Kanunu'nun 177'nci maddesinde yer almaktadır. Kısaca, gözetimi altında bulunan hayvanı başkalarının hayatı veya sağlığı bakımından tehlikeli olabilecek şekilde serbest bırakan kişiye altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezası verilmektedir.

Madde metninden anlaşıldığı üzere suçun oluşması için herhangi bir zarar doğması şart değildir. Madde "somut tehlike suçu" olarak öngörülmüştür. Suçun oluşması için zarar şartının arandığı suç tiplerine ise "zarar suçu" denilmektedir. Tasarıyla maddeye eklenmesi öngörülen düzenleme de "zarar suçu" şeklinde kaleme alınmıştır. Oysa, Türk Ceza Kanunu'nun 177'nci maddesinde düzenlenen suçun oluşumu için zarar doğması aranmamakta, hayvanın tehlikeli olacak şekilde serbest bırakılması yeterli görülmektedir. Bu noktada, bunun, tasarıyla getirilen düzenlemeden daha geniş bir alanı kapsadığını düşünüyoruz. Tehlikeli bir şekilde serbest bırakılan hayvanın bir zarara sebebiyet vermesi hâlinde ise hayvanı gözetimi altında bulunduran kişi kast veya taksir durumuna göre ayrıca ortaya çıkan zarardan sorumlu tutulacaktır. Örneğin, hayvanın bir kimseyi yaralaması durumunda gözetimi altında bulunduran şahıs, kast veya taksir durumuna göre kasten veya taksirle yaralamadan sorumlu olabilecektir.

Kısaca, bu noktada mevzuatta bir boşluk bulunmadığı değerlendirilmektedir fakat bununla birlikte, önergeyle teklif edilen Türk Ceza Kanunu'nun 177'nci maddesinde düzenlenen suçun kas ve çene yapısı güçlü hayvanların gözetimini üstlenen kişiler tarafından işlenmesi hâlinin ağırlaştırıcı bir neden olarak öngörülmesi Komisyonun takdirindedir.

Herkesi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Tamamen teknik bir husus. Adalet Bakanlığı TCK'nın gerek 151 gerek 186 ve gerekse 177'nci maddeleriyle ilgili bazı çelişen hususlarda maddenin korunarak o hükmün yazılması, sadece TCK 151'in saklı kalması... Çünkü orada sahiplerden bahsediyor, burada ise hem sahipli hem sahipsizden bahsediyor. Tekrar olmaması bakımından bir düzenleme var.

Söz isteyen arkadaşlarımıza söz vereceğim. Hukukçulardan söz isteyen...

Buyurun.

ESKİŞEHİR BAROSU TEMSİLCİSİ AV. MUSTAFA ÇAKI – Avukat Mustafa Çakı, Eskişehir Barosu. Türkiye baroları hayvan hakları kurulları adına konuşuyorum.

Efendim, bu maddenin alt komisyon safhasındaki görüşmelerinde bu 14' üncü maddenin (a), (c), (d) bentlerindeki suçların hayvan bakımevlerinde çalışan görevliler tarafından işlenmesi hâlinde suçun nitelikli bir hâl alması ve bu noktada bir nitelikli ceza artırımı öngörmüştük, Sayın Selçuk Özdağ da bunu benimsemişti ama yansıyan tasarıda bu nedense göz ardı edilmiş, bunun tekrardan görüşülmesi gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN – Ben önergeyle ilgili söz vermişim.

Teşekkür ederim.

Önergeyle ilgili söz isteyen başka arkadaşımız var mı? Yok.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 10' uncu maddesinin (k) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Melda Onur

İstanbul

“(k) – 14' üncü maddenin (a) bendine aykırı davrananlara dört aydan üç yıla kadar hapis cezası, (b) bendine aykırı davrananlara dört aydan üç yıla kadar hapis cezası, (c) ve (d) bentlerine aykırı davrananlara üç aydan iki yıla kadar hapis cezası ve hayvan sahiplenmekten men, (e) bendine aykırı davrananlara 3 bin Türk lirası idari para cezası ve hayvan sahiplenmekten men; (g), (h), (ı), (j), (k), (l), (m), (p), (r), (s) bentlerine aykırı davrananlara bin Türk lirası idari para cezası, (a) bendindeki fiilin işkence suretiyle işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında artırılır, (b) bendindeki fiilin işlenmesi durumunda ayrıca kesilmiş hayvanlara el konulur.”

BAŞKAN – Gerekçe yok, gerekçeyi dinliyoruz.

MELDA ONUR (İstanbul) – Teşekkürler.

Konuyla ilgili olarak görüşüne başvurmak üzere ben sözü Ankara Barosundan Buğcan Bey'e veriyorum.

BAŞKAN – Siz sözünüzü orada kullanacaksınız, peki.

Buğcan Bey, buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BUĞCAN ÇANKAYA – Avukat Buğcan Çankaya.

Önergede aslında bir gerekçe belirtmedik ancak amaçladığımız hedef şudur: Kişilerin birçok kez hayvan sahiplenerek bu belirtilen benzeri eylemleri; öldürme, işkence, tecavüz gibi eylemleri tekrarlamasının da önüne geçmek amacıyla özellikle bir ek yaptık: “Hayvan sahiplenmekten men.” Zaten Bakan Bey burada bulunduğu sırada bir açıklama yapmıştı, “Mikroçip uygulamasına geçeceğiz, hayvanlar artık kimin ne gibi uygulamalar, veteriner uygulamaları nedir, bunları göreceğiz. Sahiplerin kişisel bilgilerini göreceğiz.” demişti. Bu çerçevede, artık, hayvan sahibi kişiler hayvanlarına mikroçip de taktıracak, kimin sahibi olduğunu da bileceğiz. Bu nedenle, belirtilen cezalara ek olarak “hayvan sahiplenmeden men” cümlesini de eklediğimiz takdirde amaçladığımız hedef daha da güzel bir yapıya dönecek diye düşünüyoruz. Bu nedenle önerge vermiştik.

Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Buyurun Selçuk Bey.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Efendim, burada Kabahatler Kanunu'ndan çıkartıyoruz ve Türk Ceza Kanunu'nun içerisine alıyoruz. Bu hakikaten bir devrim, bir reform fakat bir yandan altı ayda dört yıl arasında cezaya çarptırılan insanlara yeniden bir şans vermeden hayvanlardan, hayvan sahiplenmekten men etmeyi de ben doğru bulmuyorum çünkü insanlara şans vermek gerekir. Yanlış yapabilir, hata yapabilir, bu insanlar için de geçerlidir. Türkiye'de hata yapan insanlar veya hata yaptıkları kanunlar tarafından teşhir edilen kişilere tekrar yeniden yaşama tutunma hakkı vermiyor muyuz? Veriyoruz. O nedenle, ben bunu çok ağır bir ceza olarak görüyorum. O nedenle, bu önergeye de katılmıyorum.

BAŞKAN – Peki, önergede başka söz isteyen...

Buyurun.

AV. AHMET KEMAL ŞENPOLAT – Ufak bir şey eklemek istiyorum. Men olması gerekiyor çünkü hayvana şiddetle biz devamlı sahada da karşılaşyoruz, hayvana tecavüz eden insan sayısı Türkiye'de azımsanmayacak kadar çok. Hatta sahipli hayvanına, kendi hayvanına bunu yapıyor. Bu insana tekrar hayvan sahiplendirmek... Para cezası caydırıcı olmuyor. İcabında, zaten bu verilen hapis cezaları biliyorsunuz tutuklama şeklinde olmayacak, hükmün açıklanmasının geri bırakılması şeklinde olacak iki yılın altında

olduğu için. Dolayısıyla, en azından “men” kavramı gelsin, mahkeme kararında geçsin. Bu yönde ısrarcı oluyorum açıkçası hukukçu olarak.

BAŞKAN – Benim söz verdiğim çerçevede lütfen söz isteyiniz. Sizin de öyleyse söz vereceğim.

Buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI HUKUK MÜŞAVİRİ DENİZ SEZER AVŞARLAR – Orman ve Su İşleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğinden Deniz Sezer Avşarlar.

Ben sadece küçük bir şeye dikkat çekmek istiyorum. “Hayvan sahiplenmekten men” deyince yani bu illa kedi, köpek anlamında bir hayvan değil; başka, inek olur, koyun olur, başka şeyler de olabilir. Bu durumda, şahıslar “Bizim ekonomik haklarımıza sınırlama getiriliyor.” diyerek dava açma yoluna gidebilirler. Ben sadece buna dikkat çekmek açısından söz aldım.

BAŞKAN – Peki.

Hükûmetin bu konuda bir açıklaması olacak mı?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKAN YARDIMCISI NURETTİN AKMAN – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun takdirine bırakıyoruz efendim biz Bakanlık olarak.

BAŞKAN – Peki, Hükûmete teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Melda Hanım, söz mü istediniz? Ama bunu istirham edeyim bir seferde bitirin ya. Bakın, Hükûmetten sonra bir daha söz vermeyeceğim kimseye.

Buyurun.

MELDA ONUR (İstanbul) – Şimdi, hayvanlara karşı işlenen suçları işte “Bir defa yaptı, bir daha da yapmaz.” kategorisinde algılamak biraz hafife kaçıyor. Şimdi, burada hani tutanaklara da geçsin, daha önceki toplantılarda da arkadaşlarımız anlattılar bunu. Anadolu’da da sırf bir hastalığa iyi geldiği için köpeğe ya da eşeğe tecavüz etme yönünde çeşitli tanıklıklar var, buradaki arkadaşlarımız da arzu ederlerse anlatır. Şimdi, bu tip bir algısı, bu tip bir inancı olan insanın bu işten nasıl men olacağını, bu işten nasıl vazgeçeceğini ben gerçekten çok merak ediyorum. O yüzden, bu men meselesi ciddidir, Komisyonun bu konuyla ilgili olarak tekrar düşünmesini rica edeceğim ben.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

GÜLAY DALYAN (İstanbul) – Başkanım, herkese iyi günler diliyorum.

Yalnız, hayvan sahiplerinin hayvanlarını -bir önceki önergeye göre- dolaştırması anında hayvan zehirlendiği zaman bunu hayvan sahibi nasıl ispatlayacak? Çünkü hayvan ölüyor ve buna karşılık da bir suç işlemiş oluyor. Biz bunu yaşadık, köpeğimizi dolaştırırken bekçi, öldü. Zehirli bir et atmışlar, hayvan da gitmiş onu yemiş. Şimdi, ben burada suçluyum.

BAŞKAN – Elhamdülillah, bir vekil eksilecek demektir, Parlamenta yer açacak demektir.

GÜLAY DALYAN (İstanbul) – Bu durumda hayvan sahibini nasıl kurtaracağız? Yani bir de o da var. Öyle bir durum da var.

BAŞKAN – Şimdi insanları nasıl koruyacağız diye açarsan bahsi, bu bahis bitmez.

GÜLAY DALYAN (İstanbul) – Hayvan sahipleri, doğru, bir dolu sıkıntı yaratıyor, ama sıkıntı yaratmayanlar konusunda ne yapacağız?

BAŞKAN – Peki.

Bakanlığına bir soru sorumak istiyorum: Bir suçu bir insan işlediğinde onunla ilgili yargının bu tür men hakkı var mıdır? Ben var biliyorum da... Hâkimin bir takdiri var mıdır, illa kanunda yazması şart mı?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEMSİLCİSİ HÂKİM ÖMER FARUK AYDIN – Başkanım, genel olarak belirli haklardan yoksun bırakma diye bir düzenlememiz var. Buna benzer olduğu söylenebilir. Kasıtlı bir suçtan ceza aldıysanız belirli haklardan men edilebilirsiniz, yoksun bırakılabilirsiniz.

BAŞKAN – Peki.

Hâkimin böyle bir şeyi ikinci defa tekrar etmesi ya da herhangi bir şekilde olayın fiilî boyutuna göre bir takdir hakkının var olduğunu ifade ediyor.

Dolayısıyla, önergenizi hani reddetmek için gerekçe aradığımı zannetmeyesiniz ama her şeyi kanuna yazmanın ben çok doğru olmadığını da, bunun getireceği sonuçların da farklı olacağını düşünüyorum.

MELDA ONUR (İstanbul) – Her şeyi yazmadık...

BAŞKAN – Maalesef yazdınız. Yani bu STK'lara bu kadar şey vermek güzel bir şey ama her şeyi, yönetmeliği aşp nerdeyse hâkimin takdirini de buraya yazmak biraz ileri.

Ben önergeyi oylarınıza sunacağım özür dileyerek: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Bir önceki kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi yeniden oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

11'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11-5199 sayılı Kanunun,

- a) 3 üncü maddesinin (i) bendinde ve 8 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "ve süs" ifadeleri madde metninden çıkarılmıştır.
- b) 4 üncü maddesinin (k) bendinde yer alan "belediyece" ifadesinden sonra gelmek üzere "mikroçip ile" ifadesi eklenmiştir.
- c) 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "yavrulama, gebelik ve süt anneliği dönemlerinde" ifadesi madde metninden çıkarılmıştır.

d) 31 inci maddesinde yer alan "3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu, 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu" ifadesi madde metninden çıkarılmış; yerine "5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu" ifadesi eklenmiştir.

BAŞKAN – Söz almak isteyen arkadaşımız var mı teknik bir düzenleme? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

12'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12– 5199 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

13'ü okutuyorum:

MADDE 13- Bu Kanunun;

- a) 2 nci maddesiyle değiştirilen 5199 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin 3 üncü fıkrası yayımı tarihinden itibaren 1 yıl sonra,
- b) 5 inci maddesiyle, değiştirilen 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrası yayımı tarihinden itibaren 1 yıl, dördüncü fıkrası 2 yıl sonra,

c) Diğer hükümleri yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Melda Hanım, buyurun.

MELDA ONUR (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Bu 13' üncü maddenin (b)' sindeki 5' inci maddeye ilişkin şeyi zaten tekrar görüşeceğimiz için herhâlde...

BAŞKAN – Şöyle yapalım: Bu madde dursun. 1'inci madde "beslenme odakları" tanımıyla ilgili teklif geldi mi buraya?

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Başkanım, ben bir şey arz edebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Alt komisyona geçerken ilk toplantıda da ifade etmiştik. Hayvan sevgisinin toplumda yaygınlaşması açısından ilkokullar düzeyinde ders olarak hayvan sevgisinin verilmesiyle ilgili bir talebimiz olmuştu. Alt komisyonda -ben girmedğim için bilmiyorum- ne noktada oldu? Bunun burada ilave edilmesini gerekiyorsa bir önerge dâhilinde vereceğim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Bu mevzuatımızın dışında ama...

Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Milletvekili Arkadaşıma çok teşekkür ederim.

Bu konuyla ilgili Sayın Millî Eğitim Bakanımızla, Millî Eğitim Bakan Yardımcısıyla, Sayın Müsteşarla ve Talim Terbiye Kurulu Başkanıyla görüştüm, acaba bir ders koyabilir miyiz diyerek. Ders koymak yerine, her geçen gün Türkiye'deki derslerin sayısını azaltmaya çalıştıklarını, onun yerine bir bölüm olarak hayvanlarla ilgili bir bölüm, yurttaşlık bilgisi gibi bir dersin -bir ders olduğunu söylediler şu an ismini hatırlayamayacağım o dersin- bir bölümünü tamamen buna ayıracaklarını, gelecek dönemde uygulamaya koyacaklarını söylediler.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi bu beslenme noktalarıyla ilgili tanımın çok net olmadığından dolayı 1'inci maddeyi tekrar müzakereye açıyorum ve oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddede bir önerge var, okutuyorum:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 1'inci maddesine aşağıdaki bendin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Osman Kahveci

Karabük

(1) Besleme Noktası: Belediyeler veya il hayvanları koruma kurulları tarafından belirlenen, hayvanların rahatça erişebileceği ve beslenmelerine elverişli alanları.

Gerekçe:

Hâlen mevcut kanun gereği sokak hayvanları alındıkları yere bırakılmak zorundadır. Ancak bunlar -okul ve hastane bahçeleri gibi- halk sağlığı açısından tehlike oluşturabilmektedir. Bununla beraber belediyelerin hayvanların toplu olarak yaşadıkları yerlerde beslenme odakları bulunmaktadır. Tedavi edilen, aşılanan ve kimliklendirilen hayvanların belediyelerin yaptıkları beslenme noktaları çevresinde bırakmalarını sağlamak amacıyla bu madde kanuna dercedilmiştir.

BAŞKAN – Şimdi, öncelikle maddeyi yazan arkadaşımızdan bir açıklama rica edelim.

Buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRÜ AHMET ÖZYANIK - Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; özellikle "beslenme noktası" kavramı biraz yanlış anlaşıldı anladığımız kadarıyla.

Belediyeler şu anda fiilî durum itibarıyla özellikle Bakanlığımız ve gönüllü kuruluşların teşvikiyle beslenme odaklarını oluşturuyor. Ancak sokaktan toplanan aşılanan, kısırlaştırılan, rehabilite edilen hayvanları bir yere bırakmamız gerekiyor. Bıraktığımız yer ya alındığı yer okulun bahçesi ya da hastane bahçesi olabilir netice itibarıyla orada daha fazla yoğunlaşıyorlar. Bunun yerine yeni beslenme odakları madem oluşturuluyor hayvanlar öncelikle oraya bırakılsın ama hiçbir şekilde bu beslenme noktalarının kapalı bir tesis ya da bir -işte ifade edildiği gibi- zindan şeklinde anlaşılması gerekiyor. Tam tersine, bütün hayvanların kullanabileceği açık alanlar olarak düşünülmesi gerekiyor. Eğer müsaade ederseniz şu anda Türkiye'de uygulanan birkaç beslenme noktaları örneğini de sizlerle paylaşmak istiyorum.

BAŞKAN – Lütfen. Yalnız kısa kısa olursa sevinirim.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRÜ AHMET ÖZYANIK – Şu an itibarıyla ekranda da gördüğünüz gibi, sivil toplum kuruluşlarımızın da teşvik ettiği, belediyelerimizin yaptığı beslenme odakları var. Kiminde su veriliyor, kiminde otomatik olarak çalışıyor, kiminde yem veriliyor veya gıda maddeleri veriliyor.

Bizlerin bu kanundaki temel maksadı, hayvanlarımızı buraya yakın noktalara bırakmayı sağlamak. Çünkü buradan beslenecekler, buradan sulanacaklar. Bir şekilde burada koloni oluşturacaklar. Ama istedikleri yere yine gidebilecekler ya da sahiplendirildiğinde de götürülebilecekler.

Ben kısa kısa bunları da sizlere arz etmek istiyorum.

Tamamen beslenme odaklarının hedefi, hayvanı bir şekilde nereye bırakacağımızı belirlemek. Bunun için de il hayvanları koruma kurulu ya da belediyelere bir görev verilmesini arzu ediyoruz ki bunun adı belli olsun. Beslenme noktasının nereye yapılacağına dair de kamuoyuna açık bir şekilde, şeffaf bir şekilde tartışarak karar verilsin diye düşünüyoruz efendim.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ben şimdi böyle bir soru sorayım da millet rahatlasın çünkü herkes beni itham etti, "Siz yeniden doğal hayat parklarını geri getiriyorsunuz." diyor ümmeti Muhammed. Haklı mı, haksız mı diye çok net ve açık...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRÜ AHMET ÖZYANIK – Öyle bir şey yok efendim.

BAŞKAN – Efendim, zaten varsa ben söyleyeyim size. Yani durumunuz çok iyi olmaz. Böyle bir şey söz konusu değil. Burada beslenme noktalarıyla ilgili hayvanların bırakıldığı yerdeki ihtiyacın karşılanması.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRÜ AHMET ÖZYANIK – Evet efendim. Sadece ihtiyacın karşılandığı...

BAŞKAN – Siz "şehir içinde" veya "dışında" diye bir tanım koyacak mısınız?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRÜ AHMET ÖZYANIK – Hayır koymayacağız efendim.

Şehrin dışında olması çok anlamlı gözüküyor. Zaten hayvan şehrin merkezine gelir, öyle bir şey olması mümkün değil. Bir de etrafı kapalı olmayacak, açık olacak. Bir de şehrin dışına koyduğumuz zaman zaten yaban hayvanları açısından biz kendimiz risk görüyoruz. Çok ciddi manada yaban hayvanlarımız bu hayvanlardan zarar görüyor. Onun için biz yine şehir içinde, insanlarla iç içe olabilecekleri -fotoğrafta da sunumda da gördüğünüz gibi- noktalar, yerler olacak. Zaten bunu yasal zorunluluk hâline getiriyoruz. Aslında desteklenmesi gereken bir konu. Herhâlde yanlış anladı dostlarımız.

BAŞKAN – Peki.

Melda Hanım...

MELDA ONUR (İstanbul) – Teşekkür ederim.

O hâlde belki ortamına yakın bir yerdeki beslenme noktası diyebiliriz. Bir de eğer ki hastane bahçesi ve okul bahçesi gibi sakinler varsa, nerelere konmaması gerektiğinden de bahsedebiliriz. Yani hastane bahçesine bırakılmaz, okul bahçesine... Yani bırakılmayacak yerleri de tanımlamak ama “alındığı ortama yakın bir beslenme noktası” dersek, sorun çözülecek sanıyorum.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRÜ AHMET ÖZYANIK – Bu konuda yönetmelikte de detaylı düzenlemeler yapabiliriz. Bunun önünde herhangi bir engel yok.

Takdir Komisyonun efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

AV. AHMET KEMAL ŞENPOLAT – Sayın Başkanım, her ne kadar besleme noktası iyi niyetli olarak yazılmış gibi gözükse de daha önceki 6’ncı maddede “alındığı yere bırakılma” cümlesi vardı. Şimdi onu niye kaldırdık? Onu kaldırmayalım, beslenme noktası da olsun. Bu şekilde olduğu zaman, hatta beslenme noktasının başına da “şehir merkezlerinde” kelimesini ekleyelim. Milletvekilimin dediği gibi, okul, hastane, cami vesaire gibi sıkıntılı yerler varsa da onları da hariç tutarız. Çok basit bir cümleyle düzenlenebilecek bir durum esasında.

Kötü niyet aramıyorum ama oradaki alındığı yere bırakılma şeyini zaten alt komisyonda hiç böyle bir şey konuşmamıştık. Bunu hazırlarken siz de vardınız. Böyle bir teklifimizi de yoktu. O cümleyi tekrar oraya ekleyelim lütfen. O zaman tamamlanacak hepsi.

BAŞKAN – Senin avukatlığını alacak yetki verseler, alırdım kesinlikle.

“Alındığı yere bırakılır.” dediğiniz andan itibaren bu bir hukuki normdur.

AV. AHMET KEMAL ŞENPOLAT – Ama bu zaten vardı.

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz.

Değiştirilmesinin sebebi izah edilmeye çalışılıyor.

“Alındığı yere bırakılır.” cümlesini eğer siz tanımlamazsanız, kanuna koyduğunuzu tanımlamazsanız hayvanı başka yere bıraktığı andan itibaren o veteriner veya zabıta, kim toplamışsa, suç işlemiş olacak. Doğru mu? Yapmayın yani.

Ha, burada Hükümetin getirdiği teklif “yönetmelikte daha açılın” buna saygı duyuyorum. Ama bizim burada metni değiştirdiğimiz filan yok. Biraz insaf edin diyeceğiz sadece.

Ben, özür dilerim, davet ettiğim arkadaşlarımıza söz vereceğim.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BUĞCAN ÇANKAYA – Biz her ne kadar anlatımların iyi niyetli olduğu inancındaysak da, sizin de ilk başta Başkanım söylediğiniz gibi, doğal hayat parklarının geri dönüşü besleme odaklarıdır. Bu bizim şahsi fikrimiz olduğu gibi mesleki olarak da bu uygulamalardan gördüğümüz özellik budur.

Besleme odaklarıyla ilgili Sayın Orman Bakanlığı yetkilisi de şunu söylemiştir: “Şehir dışı, şehir içi biz onların ayırımına da gitmiyoruz şu an ama şehir içi yapacağız.” Yani bu iyi niyetli yaklaşımları biz takdir ediyoruz ancak iyi niyetli yaklaşımlar kötü niyetli yaklaşımlara dönüşebilir.

Diğer yandan şu çok önemli bir husustur: Hayvanlar sürü hayvanları. Yani bu köpekler, bizim sokak hayvanlarımız, sürü olarak yaşıyorlar, onarlı on beşli. Mahallemizde, sokaklarımızda belli yaşam alanlarında bizim israf dolu çöplerimizle beslenen hayvanlar. Biz bunları aldık, kısırlaştırdık, aşıladık, üzerlerine mikroçiplerini taktık, götürdük besleme odağına bıraktık. Besleme odağında otuz tane köpek var. O makineler 45 kilo yemek taşıyor, 50 kilo yemek taşıyor. Buradaki olacak yemek kavgalarını nasıl önleyeceksiniz birbirinden bağımsız, sürü oluşturamamış hayvanların birbirini parçalamasını? Şehir içine koyduk bir besleme odağını,

bunu nasıl görecek? Bunu yapamayız çünkü sürüyü bozuyoruz. Sürüyü bozduktan sonra bunları yemeğin olduğu noktaya atıyoruz, yemek kavgası içine düşürüyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Avukatlık mesleğinizden veteriner hekimliğin de ilerisine geçtiniz de bir şey anlayamadım: Şunu söyleyebilirsiniz, besleme odaklarını belediyelere görev vermeyelim.

Arkadaşlar, ne söylediğinizin farkında mısınız? Bunu yapmayınız ya.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BUĞCAN ÇANKAYA – Ben farkındayım Başkanım.

BAŞKAN – Peki, farkındaysanız, o zaman ben sizin maddeyi anlamadığınızı düşünüyorum.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BUĞCAN ÇANKAYA – Maddeyi anladım. Besleme noktasında da çalıştım.

BAŞKAN – Biz metine “besleme noktası”nı koymayabiliriz. Belediyelere bu görevi vermeyebiliriz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BUĞCAN ÇANKAYA – Koymayalım zaten. Tehlikeyi bilelim.

BAŞKAN – O zaman siz bu hayvanların beslenmesiyle ilgili, yani Hayvanları Koruma Kanunu’nda böyle bir madde düzenlemesi var. Bu iyi niyetli değil. Siz o zaman niye kötü niyet gösteriyorsunuz? Herkes iyi niyetli arkadaşlar. Kanun maddesini -biz kötü niyetliler için ceza maddelerini düzenleriz- iyi niyetli olan insanlar için yapmak zorundayız. Bu olmaz yani. Bunu istihdam ediyorum. Keşke maddeyi böyle yazmasanız diyeceğim ama o zaman da insafsızlık olacak, bu hayvanlar ne olacak, kim besleyecek bunlarla ilgili bir madde olacak.

Buyurun.

OSMAN KAHVECİ (Karabük) – Sayın Başkanım, sokak hayvanlar nerede beslenecek diye bir soru var. Şimdi çöpten besleniyorlar. Yani biz çöpleri sokağa bırakacak mıyız? Bir yandan da çevre mantığı içerisinde biz çöpleri sokağa bırakmayalım, orası mikrop yuvası oluyor, evlerde alınan çöp direkt atık tesislerine gitsin diyoruz.

Şimdi, biz tam bir çevreci noktasına geldiğimiz zaman kimse sokağa kimse bir şey atamayacak ki, köpeklerimiz aç kalacaklar. Onun için bu beslenme evleri kesinlikle kapalı bir mekân değil. Hele duyarlı ailelerimiz bazı şeyleri çöpe atacaklarına belki oraya getirecekler. Bu şekilde biraz daha rahat yiyecek bulabilme imkânı sağlıyoruz. Yoksa, ne yapıyor köpekler? Çöp varillerinde oralara döküyorlar orada şey bulmak için. Bir pislik yığını. Birileri de, bir başka toplum da “Kardeşim, bu çöp buralara kadar dökülmüş, iki günde alıyorsunuz, gelinceye kadar kokuyor, bulaşıcı oluyor.” diyerek çöplerin dışarıya bırakılmasına tepki gösteriyor. Sizden sonra bu Çevre Komisyonunda bir toplantı yapmaya kalksak yine biz çevreyle ilgili, bir başka sivil toplum örgütünün de “Efendim, çöpler işte sokağı kirletiyor, buradan hastalık oluyor, bir an evvel alınmıyor, katı atık tesisleri şöyle çalışıyor, böyle çalışmıyor.” diye bu duyarlılığı var. Onun için, biz bir orta yol bulmak zorundayız.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilim, size söz verdim.

Buyurun.

GÜLAY DALYAN (İstanbul) – Başkanım, yalnız arkadaki resimde besleme noktasındaki köpekler tasmalı. Sahipli köpekler. Biz sahipli köpekleri beslemek için mi beslenme noktası kuruyoruz, yoksa sahipsiz köpekleri beslemek için mi beslenme noktası kuruyoruz? Sahipli köpeklerin sahipleri bunu bilip de köpeklerini orada beslemeye gidecekler. Böyle bir şey olacak.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bu soruya bir cevap alabilir miyiz. Yalnız, bak, burada sadece bilgi vermek değil, aynı zamanda bilginin doğru algılanmasını sağlamak zorundasınız.

Bunlar bir de nerede var, merak ettim. Hangi şehirlerde var, nerede? Dağa mı kurdular bunları, yoksa şehrin içerisinde mi? Çok ilginç bir şey yani.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRÜ AHMET ÖZYANIK – Biraz önce göstermiş olduğumuz slayt, yeni bir proje. Kocaeli Büyükşehir Belediye sınırları içerisinde şehir merkezindeydi. Bir örnek olduğu için o fotoğraf gösterilmişti. Şu anda görmüş olduğunuz fotoğraf...

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Genel Müdürüm, Kocaeli Belediyesinde böyle bir şey yok. Belediyenin önüne koydularsa...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRÜ AHMET ÖZYANIK – En alta gördüğünüz köpekler zannedersenem...

AHMET KENAN TANRIKULU (İzmir) – Kadrolu köpek...

BAŞKAN - Kozan Belediyesi ve Kocaeli gördüğüm kadarıyla.

Sayın Lütfü Bey “Ben görmedim.” diyor.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRÜ AHMET ÖZYANIK – Bir başka vesileyle bunları gösteririz. Bunlar örnek fotoğraflar.

Şimdi yanlış anlaşılma hususu bir daha izah etmek istiyoruz: Burada bir şekilde su kaplarıyla, ekme kaplarıyla sokak köpeklerinin ağırlıklı olarak beslenmesi için kampanyalar düzenliyoruz. Bu kampanyalar neticesinde de zaten bu köpekler ya gönüllülerimizin belirlediği noktalara ya da belediyelerimizin belirlediği noktalara yoğunlaşıyorlar ve kendi aralarında bu dengeyi sağlıyorlar. Bunu arkadaşımız herhâlde farklı görmüş.

İkinci husus olarak efendim, kanunen bunu zorunlu hâle getiriyoruz. Dolayısıyla biraz daha sistematik hâle geliyor, şeffaf hâle geliyor ve denetlenebilir hâle geliyor. Netice itibarıyla, belediyeler ve il hayvanları koruma kurulu bunların nerede yapılacağına dair karar veriyor ve bu karar kamuoyuyla paylaşılıyor. Ben şurada şunu yapacağım deyince, zaten sivil toplum kuruluşları uygun olmayan yeri rahatlıkla eleştirebilecekler.

Diğer bir husus ise -zaten söylediler, ben teşekkür ediyorum- “alındığı yere bırakılma” hükmü çok ağır, uygulama kabiliyeti olmayan ve toplumda insanlar arası ihtilafa sebebiyet veren bir husustur. Eğer biri birinden şikâyetçiye, rahatlıkla aldığı yere bırakmadın, işte sen şu heykelin yanından almıştın, on metre daha sonrasına bıraktın diye şikâyet edebiliyor. Biraz daha netleştirmiş oluyoruz.

Tamamen idari bir düzenleme. Hayvanseverlerimizin endişelenmesine gerek yok. Kendi kontrollerinde, kendi rehberliklerinde de bu çalışmalar yapılabilir.

Bu konuda destek bekliyorduk kendilerinden ama yanlış anlamışlar.

Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Sen desteği bırak.

Şimdi izninizle bir bilgiyi paylaşayım öncelikle. Bu besleme noktalarını belirleyecek olan belediye, il hayvanları koruma kurulu kimler diye, okuyalım şeyi, bir daha hatırlamakta fayda var: “Vali yardımcısı, büyükşehirlerde genel sekreter yardımcısı, ilçe belediyeleri, il özel idare genel sekreteri, ilçe çevre ve şehircilik müdürü, Bakanlığın ildeki şube müdürü, gıda tarımcılık müdürü, halk sağlığı müdürü, il millî eğitim müdürü, il müftüsü, belediyenin veteriner işleri müdürü, hayvan korunmayla ilgili faaliyet gösteren gönüllü kuruluşlar tarafından seçilen -en çok ifadesini çıkarttık- 2 temsilci ve veteriner hekimler odası.” Yani belirleyecek olan bunlar. Bu insanlar yanlış yapıyorsa yani artık ne diyeyim ben ya!

Bu kadar insan yanlış yaparsa...

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN – Hayır efendim.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Başkanım, bir katliam kararı buradan geçmek üzere. Bakın...

BAŞKAN – Ben söz verdim Nesrin Hanım.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Başkanım, ben konuşacağım.

BAŞKAN – Hayır. Söz verdim, dinler misiniz.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – İkinci sınıf vatandaş değiliz.

BAŞKAN – Söz verdim, dinler misiniz...

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Siz burada nasıl bizi ikinci sınıf görüyorsunuz, biz hayvanları koruma kurulu...

BAŞKAN – Nesrin Hanım, kayıtlara geçmiyor sözünüz. Ben orada söz verdim hanımefendiye. Dinler misiniz lütfen... Size söz vermedim, başka bir hanıma söz verdim. Lütfen bekleyin.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – O zaman ben de Hayvan Hakları Federasyonu Başkanayım.

BAŞKAN – Lütfen...

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Türkiye’de bunca şehre gitmiş ve bizzat çalışmış bir insanım. Lütfen bana söz verin. İkinci sınıf muamelesi yapmayın.

Siz, Genel Başkanı gittiği gecekonduda yere oturarak tevazu gösteren bir partinin mensubusunuz. Lütfen vatandaşa saygı duyun.

BAŞKAN – Nesrin Hanım, istirham ettim. Böyle bir usulümüz yok.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Biz ikinci sınıf değiliz efendim. Bizi azarlamayacaksınız konuşurken.

BAŞKAN – Böyle bir usulümüz yok.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Bizi azarlamayacaksınız, aşağılamayacaksınız, baroyu aşağıladınız, veterinerleri aşağıladınız, bizi aşağıladınız. Biz aşağılanmayı hak etmiyoruz. Hepimiz, ben, arkadaşlarım da dâhil, onur kurulu başkanayım. Burada bütün arkadaşlar çalışan, ekmek parası kazanmak zorunda olan insanlar ve bugün buradalar. Ben sizden sadece buna bir takdir bekliyorum.

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – İhale istemiyoruz, iş istemiyoruz, kendimize özel bir şey istemiyoruz efendim. Lütfen bize öteberi muamelesi yapmayın. Bize ikinci sınıf muamelesi yapmayın.

BAŞKAN – Burada insanlara hakaret etmeye hakkınız yok. Lütfen bunu yapmayın!

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Lütfen bize bağırmayın, azarlamayın.

BAŞKAN – Kusura bakmayın.

Burada az evvel muhalefete...

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Burada katliam kararı çıkıyor. Arkadaşlar, hayvanların toplanması gelecek bundan sonra. Milletvekillerim, size yalvarıyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, toplantıya ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.23

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.47

BAŞKAN: Erd KAYA (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Osman KAHVECİ (Karabük)

SÖZCÜ: Sebahattin KARAKELLE (Erzincan)

KÂTİP: Aydın ŞENGÜL (İzmir)

-----0-----

BAŞKAN – Efendim, tekrar (5199) sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'yla ilgili alt komisyonumuzun hazırladığı metne kaldığımız yerden devam ediyoruz.

1'inci maddeyle ilgili, hayvan besleme noktalarıyla ilgili bir tereddüt, özellikle sivil toplum örgütlerimizin bazı talepleri oldu. Müsaade ederseniz biz aslında bütün tereddütleri giderecek... Bütün milletvekilleriyle oturduk, hepsiyle beraber ve herkesin imzasını alarak demokratik bir şekilde... Çünkü burada bir şey anlaşılmalı, özellikle onun altını çizmek istiyorum: Yani sanki bize karşı, birilerine söz vermemek ya da birilerine rağmen bir şey yapmak gibi bir algı oluştu; istihdam ediyorum, böyle bir şey yok ve şu anda zannedersen bu Parlamento tarihinde ilk defa bir şey oluyor, bütün önerileri herkes imzaladı. Yapmaya çalıştığımız şu: Buradaki duygu ve düşüncelerimizi, diğer kanunları da dikkate alarak bir bütünlük içerisinde yansıtmak, her maddeyi, her düşünceyi buraya yansıtmamız mümkün değil ama her teklifi de dikkate almadığımızı bilmenizi özellikle istihdam ediyorum.

Şimdi, metindeki 3'üncü maddedeki “hayvan” tanımıyla ilgili bölümde yeni bir düzenleme yapılıyor. Şimdi, 3'üncü maddeye geçiyorum, 3'üncü maddede artık biz bu hayvan besleme noktalarını metinden çıkardık.

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Çok teşekkür ederiz efendim, çok sağ olun.

BAŞKAN – Şimdi 3'üncü maddede değişiklik yapıyoruz. Hayvanları besleme noktalarını çıkarttığımız madde bu 3'üncü madde.

3'üncü maddenin yeniden görüşülmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyle ilgili öneri var, öneriyi okutuyorum:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Osman Kahveci	İlyas Şeker	Selçuk Özdağ
Karabük	Kocaeli	Manisa
Melda Onur	Zeki Aygün	Ahmet Kenan Tanrıku
İstanbul	Kocaeli	İzmir
Eşref Taş	Lütfü Türkkan	Temel Coşkun
Bingöl	Kocaeli	Yalova
Aydın Şengül	Hüseyin Cemal Akın	Gülşen Orhan
İzmir	Malatya	Van
Gülşen Dalay	Erol Dora	Sena Kaleli
İstanbul	Mardin	Bursa

Mehmet Hilal Kaplan

Kocaeli

“14'üncü maddenin (r) bendinde tarif edilenler hariç olmak üzere, sahiplendirilemeyenler okul, hastane, ibadethane, çocuk, oyun alanları gibi toplumun yoğun olarak kullandığı yerler hariç alındıkları ortama bırakılır.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun. (Alkışlar)

Şimdi, hayvan deneyleriyle ilgili bir maddemiz vardı, onunla ilgili olarak 4'üncü maddenin yeniden görüşülmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Önergeyi okutuyorum:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Hayvanlar üzerinde yapılacak deneysel çalışmalar Avrupa Birliği direktif ve prensiplerine uygun olarak etik kurullarınca düzenlenen eğitim programlarına katılarak deney hayvanı kullanım sertifikası alan araştırmacılar tarafından yapılır.”

Osman Kahveci	İlyas Şeker	Selçuk Özdağ
Karabük	Kocaeli	Manisa
Melda Onur	Zeki Aygün	Ahmet Kenan Tanrıku
İstanbul	Kocaeli	İzmir
Eşref Taş	Mustafa Serdar Soydan	Temel Coşkun
Bingöl	Çanakkale	Yalova
Aydın Şengül	Hüseyin Cemal Akın	Gülşen Orhan
İzmir	Malatya	Van
Gülşen Dalayan		Mehmet Hilal Kaplan
İstanbul		Kocaeli

BAŞKAN – Yani herhâlde maksat anlaşıldı. Bu deneyler için Avrupa Birliğinin aslında maddesi de var yani maddesini de ben size söyleyeyim.

Avrupa Birliği direktifleri, on ikinci paragraf, 21'inci madde 3R prensiplerine uyumlu hâle getiriyoruz. Ancak niye yazmadık bunu, onu size söyleyeyim yani bu çok tartışıldı içeride arkadaşlarımız tarafından. Avrupa Birliği direktifinde madde değişebilir diye maddeyi yazmadık, prensiplere uyulacağını karara bağladık. Anlaşıldı mı arkadaşlar?

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ - Başkanım bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ - Şimdi burada çok önemli bir husus var. Çıkan uygulama yönetmeliği var bir tane. Bu uygulama yönetmeliğinde “Sokak hayvanları deneyde kullanılabilir.” diyor. Biz mutlaka, hiçbir fire vermeden -belki de tek ortak noktamız da bu, bütün hayvan hakları savunucularının- “Sokak hayvanlarına hiçbir neden ve gerekçeyle deney yapılamaz.” maddesinin mutlaka yasaya konulmasını istiyoruz.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sadece size şunu söyleyeyim: Avrupa Birliği direktiflerine bağladık arkadaşlar.

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – Avrupa'da var bu Başkanım. Avrupa'da çünkü sokak köpeği olmadığı için... Örneğin İngiltere'de sokak köpeği yok. İngiltere'de “Sokak köpeklerine deney yapılır.” gibi bir madde var, zaten bizim bu madde de oradan alınmış.

BAŞKAN – Peki, o zaman şunu söylüyoruz: Yönetmelikte bunu çok net bir şekilde, bu endişeleri giderecek şekilde düzenleme yapılmasını Bakanlıktan lütfen rica ediyoruz.

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – Sayın Başkanım, yönetmelikte “Deney yapılabilir.” diyor şu anda.

BAŞKAN – Efendim, müsaade eder misiniz? Biz Komisyonumuzun hassasiyetini Hükûmete söylüyoruz. Sayın Bakanımız, anlaşıldı mı? Yani bu yönetmeliğinizle ilgili düzenlemede buradaki hassasiyetin lütfen dikkate alınmasını istirham ediyoruz.

Sayın Vekilim, buyurun.

SENA KALELİ (Bursa) – Başkanım, biz zaten bu konuda cezai maddelere eklemeyi, tekrar cezai maddeleri gözden geçirmeyi konuşmuştuk. Orada sokak hayvanlarının kullanılması durumunda bir cezai madde eklemeyi düşünerek bunu ifade etmiştik.

BAŞKAN – Şimdi, o zaten var yani ceza maddelerinde o var zaten.

SENA KALELİ (Bursa) – Biz gözden geçirelim istemiştik onu, biz onun olmadığını düşünüyoruz.

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – Sayın Başkanım, bir şey daha söylemek istiyorum, lütfen.

Türk Tabipleri Birliği deney yapan en büyük kurum yani meslek örgütlerini temsil ediyor ve Türk Tabipleri Birliği sokak hayvanlarının deneyde kullanılmasını kesinlikle reddetti ve bu konuyla ilgili dava açtı. Aynı şekilde veteriner hekim arkadaşlarımız da burada, Ankara Veteriner Hekimleri Odası da aynı şekilde bu sokak hayvanlarının deneye alınmasını kesinlikle kabul etmiyor. Şu anda

Türk Tabipleri Birliği Başkanımız Sağlık Komisyonundan çıktı, koşu koşu buraya geldi, uzman görüşü bildirmek istiyor, lütfen onu da konuşuralım.

BAŞKAN – Öteki arkadaşlara söz verecektim ama önce siz buyurun.

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Sayın Komisyon Başkanım, deney konusundaki endişelerimizi dikkate aldığınız, Avrupa Birliği direktiflerinin on ikinci paragrafı 21'inci maddesi ve deney hususunu çok ciddi şekilde zapturapta almış 3R koşullarını dikkate alıp bunu kanunlaştırdığınız için çok teşekkür ederim. Gerçekten yasamızın emsalsiz olmasını sağlamış olacaksınız ama bu kanunda bu deney maddesinin altına “Sokak hayvanları, Hayvanları Koruma Kanunu’na muhalefet edecek şekilde deneyde kullanılamaz.” cümlesi eklenirse eşî benzeri olmayan ve Taksim’de teşekkür yürüyüşü yapacağımız şekli, hâli olacaktır.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ben -müsaade ederseniz- bir açıklama yapma ihtiyacı duyuyorum. Bu maddeyle ilgili dün birkaç arkadaşımızla, sivil toplum örgütüyle görüştüm yani “Bu deneylerle ilgili hassasiyet nedir?” diye. Bu teklifi siz getirdiniz, önce onu söyleyeyim, sivil toplum örgütleri getirdi, bu Avrupa Birliği prensiplerine bağlansın diye. Yine de şunu açık ifade edeyim: Yani burada bizim gözümüzden kaçmış bir madde olabilir, bir ilave de olabilir, bunu Meclis çatısı altında görüşebiliriz yani burada her şey bitmiş değil, Mecliste de görüşülebilir. Burada dünkü görüşmelerde... Aslında Alt Komisyon Başkanımız Selçuk Bey’in çok önemle ifade ettiği şeydi: “Keşke bu madde burada olmasa.” Sizin de arzunuz buydu. Bu maddenin başka yerde olması... Ama bu yapılamadı. Bu madde burada olmasa, bu kanun çıkmadan başka yerde çıkabilse problem yok ama çıkmasa boşluk doğduğundan dolayı böyle bir düzenleme var. Yine eksiklerimiz varsa –bir istirhamım var, bunu sizden rica ediyorum- bunları Meclis safhasında da hem milletvekillerimize ya da ilgili arkadaşlarımıza iletmeniz mümkündür, bilginiz olsun diye söylüyorum. Siz teklif ettiniz, yönetmeliğe koyduk.

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Benim bunu anlatmam gerekiyor, yanlış anlaşılma olmasın efendim, son cümlemi tamamlamak istiyorum.

BAŞKAN – Özur dilerim, bakın, şimdi, buradaki konuşmaların kayıt altına alınabilmesi için önünüzdeki mikrofondan söz veriyorum. Verdiğiniz arkadaşlar konuşmalarını söz almadan yaparlarsa kayıt altına geçmiyor, yoksa bu yanlış olur, bunlar tarihî belge ve bu kanunun gerekçeleri ve buradaki konuşmalar yarın yargıda bunun tamamlayıcısı, mütemmim cüzü oluyor. Ben özellikle bunu rica ediyorum sizden.

Tekrar söz veriyorum.

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Sayın Başkan, Tabipler Birliği konuşmasını yapacak.

Efendim, şunu işaret edelim bütün STK üyesi arkadaşlarıma, bağımsız arkadaşlarıma da: Bu direktifler tamamen deneyleri yasaklamış olan Avrupa Birliğinin direktifleridir, buna özellikle dikkat çekiyoruz. Hükûmetimiz, Komisyonumuz iyi niyetle bu maddeyi bu şekilde düzenlerse tekrar tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Kendinizi tanıtırsanız sevinirim.

Buyurun.

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ MERKEZ KONSEYİ İKİNCİ BAŞKANI PROF. DR. GÜLRİZ ERİŞGEN – Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi İkinci Başkanı Prof. Dr. Gülriz Erişgen, uzmanlık alanımı da söyleyeyim, fizyoloji yani en çok hayvan deneyi yapan disiplinlerden bir tanesidir. Bu konuda çok ciddi çekincelerimiz var, onları iletmek istiyorum.

Evet, Hayvanları Koruma Kanunu’nun 9’uncu maddesinde “Hayvan deneyleri” başlığı altında birtakım tanımlamalar yapılmış ama çok yakın örneğini yaşadık: Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulunun oluşması ve hayvan deneyleriyle ilgili bir yönetmelik çıktı ve Türk Tabipleri Birliği olarak bunu incelediğimizde dava açmak zorunda hissettik. Sonra dönüp de kanuna baktığımızda, çerçeve çok geniş olduğu için yönetmelikte suiistimal edilme riski yüksek maddeler olduğunu gördük. O yüzden, her ne kadar bazı şeyleri yasamanın gereği olarak yönetmeliklere bırakmak gibi bir eğilim varsa da eğer çerçeve çok genişse yönetmelikte istemediğimiz şeyler olabiliyor ve biz dava açacağız, dava değerlendirilecek derken aylar geçiyor. Burada gerçekten deneylerde kullanılan hayvanların yaşamı ve refahı söz konusu, o yüzden dikkate alınması gerektiğini düşünüyorum.

Bunlardan bir tanesi, diyor ki bu yasada: “Hayvanlar, bilimsel olmayan teşhis, tedavi ve deneylerde kullanılamaz.” Bunun biraz daha çerçevesini netleştirmek lazım. Yani, hayvan deneylerinin bilimsel ilerleme sağlamak amacıyla mesleki yükümlülükler ve standartlara uygun olarak yapılmasını söylemek lazım mutlaka. Çünkü, mesela, bu işi yapan hekimlerin de, veteriner hekimlerin de mesleki değerlerini koruması -ki, bence meslek örgütlerinin en önemli fonksiyonudur- bunun için önemlidir bunun eklenmesi. Standartların uygunluğunun da yasada belirlenmesi önemlidir.

“Hayvanlar üzerinde yapılacak araştırmayla karşılaştırılabilir etkinlikle başka bir seçeneğin bulunmaması.”, bunun da altının mutlaka çizilmesi gerekir, bahsedilen 3R’den birisi budur.

“Araştırmaya konu olan hayvanın maruz kalabileceği tehlikelerin araştırmanın beklenen yararlarıyla orantısız olmaması gerektiği belirtilmelidir.” Şimdi şunu düşünmek lazım: İnsanlar üzerinde de deney yapılıyor, Klinik Araştırmalar Yönetmeliği’imiz var ama ne oluyor orada? Başka hiçbir alternatif yok ise ve kişilerin onamları alınarak. Burada onam gibi bir şeyi alamayacağımıza göre daha da hassas, daha da dar çerçeve, dikkatli bir çerçeve kurmamız gerekir diye düşünüyorum.

Bir diğer konu, ki çok sıkıntılı bir başka konu, burada 9’uncu maddeye bir ek yapılmış, deniyor ki: “Sertifikalandırılmış, eğitimi almış ve sertifikayı almış kişiler yapabilir bunu.” Bu güzel bir şey gerçekten ama ne diyor? “Etik kurullar eğitimleri yapar ve sertifikayı verir.” Dönüyorsunuz bakıyorsunuz yönetmeliğe ve yasanın daha üst maddelerine, “Etik kurulları bütün hayvan deneyi yapan kurumlar, kuruluşlar kurabilir.” diyor. HADMEK’in önünde örnekler var, deney hayvanı üreten firmalar başvuruyorlar ve yasada böyle bir kısıt olmadığı için etik kurul kurma kararı alabiliyorlar. Yani, ben üreteceğim, etik onay vereceğim, satacağım, ondan sonra bir de araştırmacıyı eğiteceğim, sertifika vereceğim. Gerçekten bu kabul edilebilir bir şey değil. Hani, etik kurullar nasıl oluşmalı? Bağımsız oluşmalı. Evet ama herhâlde en azından ticari bir nesne hâline gelmemesi için bu işin “Kamu kurum ve kuruluşları tarafından etik kurullar kurulur.” demeliyiz ve ancak eğitim ve sertifikanın bunlar tarafından verilmesi gerekir. Hani “üniversiteler” de diyebiliriz buna ama herhâlde Tarım Bakanlığının falan araştırmalarını, aşı konusunda vesaireyi de düşünecek olursak kamu diye nitelendirebiliriz. Bunun da özellikle vurgulanması gerektiğini düşünüyoruz.

Bir de sokakta başıboş olan kedi, köpek ve evcil türlerin deneylerde kullanılmayacağını açıkça belirtmek gerekiyor. Çünkü, yönetmelik diyor ki: “Sokak hayvanları deneyde kullanılamaz ama...” O “ama”nın altı çok dolu değil ve hani bir bilim insanı olarak da insan yararına hayvan yemeği yaptığını söyleyen bir mesleğin üyesi olarak da sokak hayvanlarında standardize edilmiş koşullarda deneyin zaten kabul göremeyeceğini söylemek gerekir. O yüzden bu, sokak hayvanlarının değişik amaçlarla kötüye kullanılmasının önünü açan ama bilimsel bir katkı da sağlamayan bir maddedir. Yönetmelikte “ama”yı ekletmemek için burada mutlaka sokakta başıboş kedi, köpek gibi evcil türlerin deneylerde kullanılmayacağı açıkça belirtilmelidir.

Şimdi, burada yasada deney hayvanının karşısında “deneyde kullanılan hayvan” diyor. O kadar geniş bir kavram ki bu yani “Ben bu hayvanı deneyde kullanacağım.” dediğiniz andan itibaren hiç niteliğine bakılmaksızın o deney hayvanı oluyor. Bunun da herhâlde tanımının iyi konması gerekir diye belirtmek istiyorum.

Bir de bir üçüncü, o 3R’in üçüncüsü, hayvanlara ağır acı, stres ya da buna denk eziyet veren deneylerin yapılamayacağını yasada belirtilmesi gerekir. Çünkü, yönetmelik gereksiz ağrı, acı falan gibi bir şey tanımlıyor. Hani, bilimsel bir dayanak üzerine bir çalışma yapıyorsanız nasıl bir gerekli acı olabilir? Ben hani gene araştırma yapan, aktif olarak da bu alanda çalışan biri olarak bunu açıkçası anlayamıyorum. Eğer yönetmelikte bu varsa ve bu, yönetmeliğe konuyorsa o zaman bunda bir sıkıntı var, dönüp yasaya bunun çerçevesini çizmek gerekir.

Bir başka nokta, gene klinik araştırmalar üzerinden gideceğim, insanlar üzerinde yapılan deneyler çok sıkı denetleniyor. Burada yasada “Hayvan Deneyleri” başlığı altında denetim ve yaptırım düzenlemeleri son derece yetersiz, bu da kötüye kullanım açısından sıkıntı. Yani, bir meslek örgütüne, hayvanlara acı veriyor, ağrı veriyor diye disiplin yönetmeliği gereği cezalandırılması için bir şikâyetin gelmeyeceği bir düzenleme olması gerekir diye düşünüyorum. O yüzden de bu denetim ve yaptırım düzenlemelerinin mutlaka eklenmesi gerekir diye düşünüyorum Türk Tabipleri Birliği olarak.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU YAĞCI – Sayın Başkanım, biz, sanıyorum, deney gerçeğini çok iyi ifade edemedik ya da çok iyi anlatamadık. Ben onun için çeşitli resimler göstermek istiyorum. Deney dediğimiz bu yani insanlık suçu.

BAŞKAN – Görüşünüzü istirham ediyorum ama sonra beni yanlış anlıyorsunuz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU YAĞCI – Ama ben bu resimleri göstermek zorundayım Başkanım çünkü videolar, CD'ler bıraktık, izlemek istemedi Komisyon üyelerimiz de.

Şöyle: Şimdi, hukuksal olarak da biz Uluslararası Hayvan Hakları Evrensel Bildirisi'ne taraf bir ülkeyiz. Evrensel Bildiri'nin 8'inci maddesinde “Hayvanlara fiziki ya da psikolojik acı çektiren deneyler yapmak hayvan haklarına aykırıdır. Tıbbi, bilimsel, ticari ve başkaca her türlü deneyler için de durum böyledir.” denilmektedir. Uluslararası anlaşmalar, bilindiği gibi, kanun hükmündedir. Biz şimdi buraya deney maddesini bu kadar genişletilmiş olarak koyunca Evrensel Bildiri'yle de çelişkili bir durum yaratmış oluyoruz hukuksal mantık açısından. Ahlaki, vicdani açıdan da bu resimlere bakmak yeterli.

Başkanım, daha başka bir şey söylemek istemiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Oytun Bey, buyurun.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ ANKARA ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, yapılmış olan son değişiklikler için özellikle teşekkür etmek istiyorum. Çok önemli bir yol aldığımıza inanıyorum ama... Yine “ama” diyeceğim.

BAŞKAN – Ya, bak, onu sen deme, sen çok kullanıyorsun o “ama”yı.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ ANKARA ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Özür dilerim Sayın Başkan.

Her “ama”nın altında ama bir gerçek yatıyor Sayın Başkanım.

Bundaki “ama” m da şu: Düzenleme son derece tatmin edici varmış olduğumuz yollardan sonra şu anki nihai noktada. Ancak, geçtiğimiz toplantıda da dile getirdim, şimdi Sayın Türk Tabipleri Birliği İkinci Başkanımız Sevgili Hocam da çok güzel anlattığı için çok detayına inmeyeceğim.

Bu konuda Orman Bakanlığından bir hukukçu hanımefendi geçen seferki eleştiriye bir yanıt vermişti, tekrar yanıtlayamamışım kendisini. Birazcık daha netleşmesi açısından bir noktaya değinmek istiyorum: Evet, bugünün konusu değil ama bugünü çok ilgilendiriyor. Orman Bakanlığının hazırladığı, bahsedilen yönetmelikte bir “başboş kedi, köpek” ifadesi kullanılıyor. Yani, yasamızda zaten tanımlanmamış bir ifade bu. Yönetmeliğin ilgili maddesi şöyle başlıyor: “Kedi ve köpek gibi hayvanların başboş olanları üzerinde deneysel çalışma yapılamaz, ancak...” Şimdi, o “ancak”ları biz oradan öğreniyoruz Sayın Başkanım. Ancak, hayvan refahı, insan sağlığı, hayvan sağlığı gibi birtakım koşullara bağlanarak deniliyor ki: “Bunların gerektirdiği durumlarda etik kurulların iznini almak koşuluyla ve -burası çok önemlidir bence- o bilimsel çalışmanın sadece başboş hayvanlar kullanılarak yapılabileceği bilimsel olarak ortaya konulmak koşuluyla...” Şimdi ben burada bir nokta koymak istiyorum, bir çalışma nasıl bir çalışmadır ki Orman Bakanlığı tarafından gerçekten sadece başboş hayvanlarda yapılabileceğine kanaat getirilebilmektedir. Bu hususun şu an yapılan düzenlemede hâlâ açıklık kazanmadığı ve ucunun açık kalabildiğinden endişe ettiğim için, aynı şekilde ben de mutlaka sahipsiz-sahipli hayvan ayrımı yapılmaması... Çünkü, çok güzel söylediniz, hayvan refahı tanımını yaptınız ilk kez burada. Ama izleyen kısımlarında biz o tanımını yaptığımız hayvan refahını nasıl ihlal edeceğimizin hükümlerini koymuştuk, ta ki şu on beş dakikadır konuştuğumuz değişikliğe, yeni düzene kadar. Kedi, köpeklerde, hele ki sahipsiz kedi, köpeklerde herhangi bir çalışma, araştırma yapılamayacağını yasada özellikle vurgulamamız gerektiğini düşünüyorum.

Aksini yapmadığımız takdirde o kriterlerde birtakım boşluklar yine yakalanabilecektir. Çünkü, şu an dünyadaki birçok araştırmacı, ama akademisyen, ama bunu hobi olarak yapan ya da bazı sektörlerde malzeme teşkil etmek için bu işi yapan birçok insan şu an ellerini ovuşturarak heyecanla bizi izliyor, biz kedi, köpek üzerinde deneysel çalışma yapılmasına küçücük bir açık kapı bıraktırsak - bundan bahsetmemiz de bu açık kapıdır bence- biz dünyanın illegal deneysel çalışma platformu hâline geleceğiz ülke olarak. Evet, bu yasa için verilmiş olan önerilerden birinde sayın milletvekilimiz “ekonomiye katkı” ifadesi vardı yunus parklarıyla ilgili. Evet, o deneysel çalışmaların ekonomimize inanınız, çok büyük katkısı olacaktır ama hem bizi insanlıktan çıkaracaktır hem de o yapmaya çalıştığımız örnek yasayla ilgili gerçekten ciddi sorunlar teşkil edecektir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ediyorum.

Son olarak STK'lar adına size söz verdim, buyurun.

AK PARTİ HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI - Teşekkür ediyorum.

Benim söylemek istediğim kısaca şu: Arkadaşımızın önerisine gönülden katılıyoruz, çok doğru bir saptama. 5199 sayılı Hayvan Hakları Yasası, hayvanları koruma yasasıdır. Benim istirhamım, burada bu hayvanları koruma yasasında hayvanlarımızı korumak için “Başboş kedi ve köpekler hiçbir gerekçeyle deneylerde kullanılamaz.” ibaresini bu yasaya koymanızı istiyorum. Çünkü, yarın, öbür gün başka bir yasada, başka bir torba yasada başka bir yerden girerek bir deney vahşeti tekrar bizim önümüze çıkmasın. Burada biz bunu mühürleyelim, bağlayalım, bunu istirham ediyoruz ve de ayrıca Allah rızası için diyorum, bunu kapatalım, lütfen.

BAŞKAN – Allah rızası için ben de teşekkür ediyorum Ablacığım katkınızdan dolayı.

Son olarak Sayın Vekilim, size verdim, buyurun.

SENA KALELİ (Bursa) – Sayın Başkanım, şimdi, bu kadar doğaya ve hayvana duyarlı arkadaşlarımıza, aslında bu feryatı ara kulak verdim. Çünkü -ben de bir doktor eşi olarak konuşuyorum- doktorlar, kariyer mücadelesine girdikleri zaman, doğal olarak, fazla ameliyat yapmak, ameliyatları yapmadan önce birtakım deneyler yapmak ve bundan zevk almak durumunda oluyorlar ve duygu kaybına uğruyorlar. Burada bir doktor hanım da aynı gerçeği görüyordur, gözlemliyordur.

Bu nedenle, Sayın Bakan Yardımcım, bunlara çok dikkat edelim, gerçekten vicdani açıdan bakalım olaya. Peygamberimiz Hazreti Muhammed (SAV) demiş ki: “Hayvana iyilik yapan bağışlanır, hayvana eziyet eden Allah'ın gazabına uğrar.” Hatta o kadar önemsemiş ki hayvanın bağlanıp hedef hâlinde oyuna dönüştürülmesine de yasak getirmiş. Bu kadar özen göstermiş bir Peygamber'in biz ümmetiyiz. Buna göre, bizim de vicdan yapıp bu arkadaşlarımızın sesine kulak verip şu maddeyi eklememizde bana göre hiçbir sakınca yok. Ben bunu cezai yaptırım olarak da tekrar gözden geçirelim diye tekrar öneriyorum. Bu arkadaşlarımızı marjinalize etmeyelim. Doğru söylüyorlar, bizim için hayvan sevmek, sanat sevmek şiddeti de bir şekilde hayatımızdan çıkarmak oluyor. Biz eğer hayvanlara şiddeti uygun görmezsek insana da şiddeti uygulamayız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Eşref Hocam, buyurun.

EŞREF TAŞ (Bingöl) – Değerli arkadaşlar, hayvanlar üzerinde en fazla bilimsel çalışmaların yapıldığı yerler Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliğidir. Bizim ülkemizde zaten çok az sayıda deneysel çalışma yapılabiliyor. O da, yapılan deneysel çalışmaların denekleri yine Avrupa Birliğinden ya da Avrupa ülkelerinden satın alınarak yapılıyor. Bizler, yaptığımız çalışmaları sonuç itibarıyla götürüp yine Amerika Birleşik Devletleri'ndeki bilim insanlarına veriyoruz “Bunları araştırın ve hangi ilaçta kullanılabileceklerini bize söyleyin...” Çünkü, biz yetersiz kalıyoruz. Türkiye'de de bu deneylerin yapılması gerekmektedir. Hiçbir şekilde...

AK PARTİ HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Yazıklar olsun.

EŞREF TAŞ (Bingöl) – “Yazıklar olsun.” kelimesini kabul etmiyorum.

Biz çalışmalarımızı yapıyoruz, Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri bizim yaptığımız çalışmaları daha ileri bir seviyeye götürerek tekrar bize teknolojik olarak satıyor. Bizler niye ülkemizin önünü kesiyoruz? Biz de demiyoruz “Bütün hayvanları, dışarıda olan, sokakta olan bir hayvanı kullanalım.” Zaten sağlıklı olmayan bir hayvanı sen deneysel olarak, denek olarak kullanamazsın.

AK PARTİ HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Bir bilim insanı konuştu biraz evvel ama.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, arkadaşlar, müsaade ederseniz, ben bu alt komisyondaki, daha önceki tartışmalar ve buradaki STK'lardaki arkadaşlarımızın talepleriyle bu maddeye Avrupa Birliği Direktifleri'ni koyarsak bu işi açacağımızı ifade ettiniz yani bu sizin teklifinizdi. Bu maddeyi müsaade ederseniz böyle geçelim.

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Ama sokak hayvanları kullanılmayacak.

BAŞKAN – Ancak, müsaade ederseniz bir öneride bulunmak istiyorum. Şu etik kurullarıyla ilgili yani bunu Meclis aşamasında tekrar bir değerlendirilmesini rica edeyim ben. Çünkü, her teklifi bizim burada tekrar değerlendirme şansımız yok. Avrupa Birliği Direktifleri'ni de beğenmiyoruz anladığım kadarıyla, onu anlıyorum ben şimdi bazı arkadaşlarımızdan.

MELDA ONUR (İstanbul) – Bir önerge vermiştik...

BAŞKAN – Özür dilerim, şimdi şunu bir geçelim de...

Eğer burada hâlen bizim şeyimizi karşılamıyorsa bu, bunu Meclis aşamasında tekrar gündeme getirelim, uygun görürseniz böyle geçelim.

AK PARTİ HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Hayır.

EROL DORA (Mardin) – Bizim de bu konuda önergemiz var Sayın Başkan.

BAŞKAN – Şimdi, önce şu birinci önergeyi bir bitireyim Ağabey, gözünü seveyim ya. Yani, bu hepimizin önergesi, sizin cezalarla ilgili önergenize baktım, ona da bakacağım inşallah.

Şimdi bu maddeyi yani her gün yeni bir teklifle çoğaltmamız... Ama Avrupa Birliği Direktifleri'nin yeterli gelmediğini ben uzmanlık saham olmadığı için bilemiyorum.

Müsaade ederseniz, bu endişenizi de taşıyarak, sizin endişenizi de dikkate alarak ben sadece şuradan etkilendiğimi ifade edeyim. Yani, adam kendi kendine etik kurulu kuruyor galiba, öyle bir şey anladım. Meclis aşamasında buna bir müdahale edelim, bunu yapalım inşallah ama burada bunu bütün milletvekillerimiz aynı şekilde bunu böyle geçirelim. Şu eleştiriye katıldığımı ifade edeyim: Yani, Hayvanları Koruma Kanunu'nun içerisinde bunun ne işi var? Bu haklı bir eleştiridir, sonuna kadar haklısınız. Buna benim herhangi bir söyleyecek bir şeyim yok.

Efendim, müsaade eder misiniz, bu maddeyi tamamladım.

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – Başkanım, yanlış bilinen bir şeyi düzeltmek istiyorum, çok önemli.

BAŞKAN – Ben yanlış bir şey biliyorsam Meclis aşamasında bana...

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – Hayır, Avrupa Birliğiyle ilgili olan bir şeyi düzeltmek istiyorum, çok önemli. Şimdi, demin arkadaşımız eksik bir bilgi verdi Başkanım. Avrupa'da deneyler yasaklanmadı, Avrupa'da sadece kozmetik için deneyler yasaklandı. Bizim bu uygulama yönetmeliğindeki maddenin zaten kozmetikle falan hiçbir alakası yoktur. İngiltere'de sokak köpekleri ve kedilerine deney diye madde vardır ve İngiltere'de sokak kedisi ve köpeği yoktur. Bizim bu maddeyi mutlaka eklememiz lazım Sayın Başkanım. Yani, bizim burada olma sebebimiz budur Başkanım, lütfen.

BAŞKAN – Şimdi, estağfurullah, müsaade eder misiniz. Bakınız, kanunda her şeyi tanımlama şansımız yok, bunu size...

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – Uygulama yönetmeliğinde tersi var Başkanım.

BAŞKAN – Ama bak, biz şimdi dedik ki... Arkadaşlar, bu alt komisyonda konuşuldu, üst komisyonda konuşuldu ve buradaki endişeyi dikkate alarak maddeyi yeniden müzakereye açtık ve böyle bir öneriyle geldik. Bu yeterli değilse, müsaade edin, bu ilgili arkadaşlarımızı, uzmanlarımızı, eğer Avrupa Birliği Direktifleri ve buradaki madde, mevcut yönetmelikle ilgili kısıtlamalar ya da ön açığı düzenlemede yeterli değilse tekrar Mecliste buna değerlendirme yapalım ama bu maddeyi geçelim inşallah. (Gürültüler)

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Başkanım, niçin yazmıyoruz? Sokak hayvanlarına bir cümle Başkanım.

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz, arkadaşlar, bu bir çalışmayla geldi. Bakınız, burada yani bir kanun yazdığımız için ifade ediyorum. Yani, burada her şeyi yazma şansımız....

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Efendim, ben “Sokak hayvanları dâhil olmayacak.” demedim ama o şeyde.

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – Başkanım, alt komisyonda Türk Tabipleri Birliği görüş bildirmediler.

BAŞKAN – Çok özür dilerim, müsaade eder misiniz.

Türk Tabipleri Birliği değil, herkes için o zaman genel bir şey söyleyeceğim, kusura bakmayın. Arkadaşlar, hanımefendi, Türk Tabipleri Birliğinden dün beni aradı. Biz herkesle görüştük, alt komisyondaki arkadaşlarımız herkesi dinledi ama geldi ve dinlemediyse yani bu çok büyük bir nezaketsizlik.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – “Sahipsiz hayvanlar üzerinde deney yapılabilir.” diyen bir STK oldu mu Başkanım?

BAŞKAN – Hayır, bir şey anlatmaya, bir bilgi vermeye çalışıyorum. Nesrin Hanım, istirham ettim, beni yanlış anlıyorsunuz, sonra da yanlış şeyler söylüyorsunuz, rica ediyorum. Ya, sizin endişenizi anlıyorum ve ben bak, sizin endişenizden yola çıkarak düzenleme...

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Bir cümle koyalım Başkanım yani elinizi, ayağınızı öpeyim.

BAŞKAN – Estağfurullah, müsaade eder misiniz.

Bakınız, bunu Avrupa Birliği, kanunla ilgili bir üst norm buna ilave ettik. Eğer bu yeterli gelmiyorsa... Müsaade edin, Melda Hanım da buradalar.

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Hayır...

BAŞKAN – Arkadaşlar, özür dilerim ama herkese...

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Ama söz hakkı doğuyor Başkanım, siz bizim STK'nın önerdiği bir şey üzerinden "Sokak hayvanlarını bu şeye, koruma altına alamayız." diyorsunuz.

BAŞKAN – Ben bunu şimdi söylemedim ya.

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Hâlbuki, bu yasanın ruhuna aykırı hareket etmiş oluyoruz.

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – Başkanım, dört aydır yönetmelik yürürlükte, dört aydır.

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Bir saniye, efendim, Avrupa Birliği normlarını...

BAŞKAN – Şimdi, özür dilerim, size bir teklifte bulunuyorum, müsaade eder misiniz.

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Buyurun.

BAŞKAN – Biz, bize alt komisyonun getirdiği metni, Avrupa Birliği'nin direktifleri ve prensiplerine uygun hâle getiriyoruz. Muhalefetteki arkadaşlarımız burada, Cumhuriyet Halk Partisinden arkadaşımız var, Halkların Demokratik Partisinden arkadaşımız var, MHP'den arkadaşımız var ve AK PARTİ'den arkadaşlarımız var. Eğer bu yeterli değilse, Mediste bununla ilgili bir değerlendirme yapalım. (Gürültüler)

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – "Eğer" koymaya gerek yok, "eğer" e gerek yok Başkanım, "eğer" demeye gerek yok. "Eğer yeterli değilse" diyorsunuz ya, "eğer" e gerek yok, yeterli değil Başkanım.

BAŞKAN – Şimdi, özür dilerim, o zaman ben bir şey soracağım size, müsaade eder misin.

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – Tabii.

BAŞKAN – Kendinizi tanıtır mısınız?

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – Benim ismim Fırat Ahmet Yıldız.

BAŞKAN – Ne iş yaparsınız?

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – Ben bireysel hayvan hakları savunucusuyum, tekstil işiyle uğraşıyorum, otuz beş yıldır hayvan koruyorum.

BAŞKAN – Peki, ben teşekkür ediyorum.

Şimdi bir şey sorabilir miyim, arkadaşlar, ben veteriner falan değilim ama tekstille uğraşıyorsunuz, bir endişenizi dile getirmenize saygı duyuyorum ama burada Veteriner Hekimleri Odası varken... (Gürültüler)

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – Başkanım, Tabipler istemedi, Veterinerler istemedi.

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz, ben bir şey söylemeye çalıştım. Yani, kendiniz yorum yaptınız, bak, tekstilcisiniz, bir endişenizi dile getirdiniz ve buna saygı duyuyorum. (Gürültüler)

AK PARTİ HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Biz gönüllüüz Başkanım.

BAŞKAN – Özür dileyerek bir ifade etmeye çalışıyorum, geçen akşam, geçen toplantıda bir arkadaşımıza söz verdim, "Ne iş yapıyorsunuz?" dedim. Ne dedi? "Gazeteciyim." Saygı duyarım ama bir şey söylemeye çalışıyorum, şu milletvekili arkadaşlarımız uzmanlarıyla konuşsunlar, eğer bu karşılamıyorsa...

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Uzmanlar konuştu işte efendim.

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – Konuştu, Tabipler Birliği Başkanı konuştu.

BAŞKAN – Efendim, özür dilerim, yani milletvekillerinin de bu talebine saygı gösterin, bunu rica ediyorum.

Ben özür dilerim, bu maddeyi bu şekilde geçeceğim ve bunu yalnız bir şerhle geçiyorum. (Gürültüler)

AK PARTİ HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Hayır, bunu kabul etmiyoruz, asla kabul etmiyoruz.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Asla sokak hayvanları üzerinden deneyi kabul etmiyoruz.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade eder misiniz.

Arkadaşlar, özür dilerim, bu maddenin...

AK PARTİ HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Biz canımızı verdik onlara Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ablacığım, sana saygı duyuyorum ama bir şey söylüyorum. Ne olur beni dinle.

AK PARTİ HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Asla bunu kabul etmiyoruz.

BAŞKAN – Ya, bak, ben de kabul etmiyorum.

AK PARTİ HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Bakın, siz Hıfzıssıhhaya hiç gittiniz mi? Çürüyerek hayvanlar...

BAŞKAN – Ablacığım, şimdi mikrofona konuşmuyorsunuz ya, bir şey istirham ediyorum, müsaade eder misiniz.

Bakınız, bir şey söylemeye çalışıyorum, bu maddeyle ilgili bir düzenleme, mutabakat sağladık.

AK PARTİ HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Biz sağlamadık.

BAŞKAN – Özür dilerim, milletvekilleriyle sağladık.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Başkanım, kabul etmiyoruz.

BAŞKAN – Önemli değil, saygı duyuyorum. (Gürültüler)

AKTİVİST TOPRAK SEDA – Söz verin, anlayın o zaman.

BAŞKAN – Ben özür dilerim, size bir söz veriyorum.

AKTİVİST TOPRAK SEDA – O kadar geldim, anlamak istiyorum, eylemleri biz yapıyoruz.

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz.

AKTİVİST TOPRAK SEDA – Bize açıklamak zorundasınız, bu yönetmeliğe sokak hayvanlarını koymanın altında nasıl bir niyet var, niçin durduk yere bu insanlar bu yönetmeliğe sokak hayvanını ekledi. Eğer siz bunu eklerseniz sokaktan toplanan her hayvanın biz nereye gittiğini araştırmaya gideceğiz.

AYDIN ŞENGÜL (İzmir) – Oturur musunuz, bir dakika, oturun.

BAŞKAN – Şimdi, bakınız...

Nesrin Abla, bunu arkadaşlarımızdan istirham ediyoruz... (Gürültüler)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Efendi gibi olmazsa başka türlü olur, böyle bir şey var mı arkadaşlar?

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Başkanım, bir cümle, "Sahipsiz hayvanlar üzerinde deney yapılamaz."

BAŞKAN – Ben özür dilerim, Size bir söz verdim, bu sözümün arkasındayım, o da şu: Bakınız, bu maddenin burada olmaması gerekiyor. Olmasaydı siz zaten burada olmayacaktınız, doğru mu? ("Çok önemli" sesleri) Ancak, şimdi, bu maddenin buraya konmadığı kimsenin içine sinmiyor ama bu olması gereken bir madde.

AK PARTİ HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Hayır.

BAŞKAN – Ablacığım, özür dilerim.

Hayvanları Koruma Kanunu içerisinde olmaması gerekiyor ama başka yerde olması gerekiyor. Yani, bu neticede bir çalışma yapan her insan için...

Size bir söz veriyorum, müsaade ederseniz...

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Niye şimdi yazmıyorsunuz Başkanım? Yalvarıyorum, şunu şimdi koyalım bitsin.

BAŞKAN – Çok özür dilerim, şimdi söyleyeyim mi o zaman sebebini?

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Evet.

BAŞKAN – Bana teklifi dün yaptığınızda bu konunun uzmanlarıyla konuştum, Sayın Bakanımızla konuştum, Bakanlıkla konuştum. Aslında onların söylediğini söyleyeyim, "Bunun, Avrupa Birliğinin norm ve direktiflerine uygun olmasının metinde olmaması gerekiyor, bunun yönetmelikte olması gerekiyor, yönetmelikte var." dediler. Sayın Bakana şunu söyledim: "Tamam, doğru ama insanların endişeleri var ve bu endişelerini gündeme getiriyorlar. Müsaade edin, evet, hukuk devletinde olmayacak bir şeyi, yönetmelikte olması gerekeni, biz bunu kanuna koyalım yani çok sakil duruyor ama olsun." Çünkü, insanların endişelerini giderelim diye ve buraya maddeye koyduk. Yani, her teklifin buraya konması mümkün değil. (Gürültüler)

AKTİVİST TOPRAK SEDA – Sokaktaki bütün hayvanlar deneye gidecek.

BAŞKAN – Hanımefendi, oturur musunuz lütfen.

AKTİVİST TOPRAK SEDA – Söz vermediniz çünkü, söz verin o zaman konuşayım.

BAŞKAN – Nesrin Abla...

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Sayın Komisyon Başkanım, yasanın varlık sebebi hayatları korumak...

BAŞKAN – Şimdi, bakınız, bir söz verdim size, o söz de şu: Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlarım... (Gürültüler)

Müsaade eder misiniz.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Böyle bir üslup yok, böyle bir üslup yok.

AKTİVİST TOPRAK SEDA – Böyle bir yasa da yok.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bu yeterli değilse, bunu Meclis aşamasında... Arkadaşlar, bundan sonra bir daha konuşulacak bu. Yani, bütün maddeler...

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Başkanım, bir tek şey, sokak hayvanlarını koruma altına...

AYDIN ŞENGÜL (İzmir) – Biz konuşmıyoruz, bir dakika ya...

Başkanım...

BAŞKAN – Özür dilerim arkadaşlar, bakınız, şu anda bu Parlamentonun bütün kurallarının dışında sizi tek tek dinledim ama özür dilerim, yani bana diyorsunuz ki, kusura bakmayın, saygı ifadesini, sertlik ifadesini yapan sizsiniz, zorlayan sizsiniz, yapmayın bunu.

Sayın Vekilim, buyurun.

AYDIN ŞENGÜL (İzmir) – Sayın Başkan, şimdi, biz alt komisyonda ilk bu toplantılara başladığımızda sivil toplum örgütlerinden tüm arkadaşlar geldi. Başlarken şöyle bir konuşma yaptık, dedik ki: Belki bu konuda yabancı olduğumuz, bilmediğimiz, sizin yıllarca içinde yaşadığınız birçok konuya vâkıf olduğunuz noktalarda bizi uyardınız, belki göremediğimiz birçok şeyi görme imkânımız oldu ve o hassasiyetleri de dile getirdiniz. Biz de samimiyle, başta Alt Komisyon Başkanımız Selçuk Özdağ, diğer arkadaşlarla beraber gerçekten bu konuda kafa yorup daha önce hiç dikkatimizi çekmeyen birçok konu dikkatimizi geçti, yasada bunlara yer vermeye başladık. Çıkışta benim söylediğim bir şey vardı, dedim ki: “Bu yasayı hazırlarken herkes burada samimi olarak olsun. Dışarıda o duygu ve düşüncelerini, siyasi kimliklerini, her şeyi bir kenara bıraksın.” Biz de alt komisyon olarak hemen hemen tüm görüşleri dikkate aldık. Bende şöyle bir kuşku uyanmaya başladı: Sanki sivil toplum örgütlerinin dile getirdiği her şeyin yasada yer alması, itiraz edecekleri bir nokta bulunmaması böyle rahatsız ediyormuş gibi bir algı oluştu bende, özellikle belli sivil toplum örgütlerinde. Nasıl olur da bize dile getirdiğiniz her hassasiyet dikkate alınır?

Ben Sayın Başkanımıza şunu öneriyorum: Evet, sokak hayvanları deneyi yasaklansın, ilk önergeyi ben veriyorum. (Alkışlar) Çünkü, dışarıda, tüm yasada o kadar önemli maddeler getirdik, o kadar belki -hep söylüyoruz- Avrupa’da, belki, birçok ülkede olmayan hayvan hakları yasasını dikkate getirdik. Birçok madde göz ardı ediliyor, sadece bir maddeye dikkat çekilip tekrar olay farklı boyutlara çekiliyor; bu bir.

İkincisi, önemli nokta, bakın, biz burada saygıyla hepinizi dinliyoruz. Hassasiyetleriniz var, biz, size saygı duyuyoruz ama Komisyon olarak da o saygıyı sizden bekliyoruz. Hassasiyetiniz olabilir ama üslubunuz kesinlikle yanlış. Dışarıda şöyle bir izlenim... (“Özür diliyoruz.” sesleri) Bak, şu izlenim bizi rahatsız eder: “Biz işte bir öneri dikkate getirdik, öneriyi getirdiğimizde zorla hakkımızı aldık gibi.” eğer bir izlenim uyandırırsanız hiçbir noktaya varamayız. Önce böyle bir...

Şimdi, Sayın Başkanımız ne diyor: “Konuyu inceleyelim.” Ya, ben kendi adıma önergeyi veriyorum, diğer arkadaşlarla da görüşüyorum. Bütün hassasiyetleri dikkate aldık. Yasada birçok noktayı belki herkesin ortak mutabakatı sağlayacağı şekilde çözdük. En son, deney hayvanlarıyla ilgili bu maddenin, hep sizin de söylediğiniz gibi, bizim de söylediğimiz gibi bu yasada olmaması gerekiyor. Koyalım önergeyle ya, koyalım ya, biz de imzalayalım. Sokak hayvanları deneylerde kullanılmasın. (Komisyon sıralarından alkışlar) Sonra, sadece...

Ya, bunu alkış almak için söylemiyorum, bunu şunun için söylüyorum: Çünkü, diğer çok önemli maddeler çıkardık, hepsi göz ardı edilip sadece bunlar ön plana çıkacak.

BAŞKAN – Yok, bunlar zaten şey yapıyorlar, şu anda arada çekim yapıp yayınıyorlar. Şık değil ama yapıyorlar. (Komisyon sıralarından gürültüler)

Ben bir şey söyleyeyim size, müsaade eder misiniz?

Benim teklif ettiğimi siz iskaladınız ama dinlemediniz, çünkü çok önyargılısınız, çok özür dilerim.

AK PARTİ HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI - Korkuyoruz Başkanım, çok korkuyoruz.

BAŞKAN - Ben başka bir teklifte bulundum size, çok önemli bir teklifte bulundum ve siz bunu hiç dinlemediniz, çünkü çok şartlanmışsınız.

Ben, size bir şey söyledim, dedim ki: Etik kurulları çok şey duruyor yani böyle...

Arkadaşlar, bu maddeyi donduruyorum.

Teklifi getirir misiniz?

Şimdi, bir başka maddeyle ilgili ortak mutabakat kaldığımız, sağladığımız şeylerle ilgili şeyi yazmak istiyorum, bitirmek istiyorum.

5'inci maddeyle ilgili tekrar görüşülmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Okuyun:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 5'inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Osman Kahveci	Selçuk Özdağ	Melda Onur
Karabük	Manisa	İstanbul
İlyas Şeker	Eşref Taş Temel	Coşkun
Kocaeli	Bingöl	Yalova
Mustafa Serdar Soydan	Zeki Aygün	Mehmet Hilal Kaplan
Çanakkale	Kocaeli	Kocaeli
Aydın Şengül	Gülşen Orhan	Hüseyin Cemal Akın
İzmir	Van	Malatya
Gülây Dalyan	Ahmet Kenan Tanırkulu	Erol Dora
İstanbul	İzmir	Mardin

Ev hayvanı satış yerlerinde ev hayvanı bulundurulamaz ancak hayvan üretim çiftlikleri ve bakımevlerindeki hayvanların satışı yapılabilir.

BAŞKAN – Tamam, madde anlaşıldı.

Pet shoplarla ilgili düzenleme bu. Ev hayvanları bulundurulamaz şekliyle...

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – Bir daha okuyabilir misiniz Başkanım.

BAŞKAN - Evet, okuyoruz ve hızlı bir şekilde Meclise inmek zorundayız, topluyoruz arkadaşlar:

Ev hayvanı satış yerlerinde ev hayvanı bulundurulamaz ancak hayvan üretim çiftlikleri ve bakımevlerindeki hayvanların satışı yapılabilir.

BAŞKAN – Yani, sanal ortamda, adam orada ticaretini yapabiliyor yani, anlatabildim mi?

AKTİVİST FIRAT AHMET YILDIZ – Pet shop üretim çiftliğindeki hayvanı İnternet üzerinde satabiliyor ama dükkânında bulunduramıyor.

BAŞKAN – Orada bulunduramıyor.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yeni bir madde ihdasıyla ilgili bir teklif vardır, oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Okutuyorum:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metnine aşağıdaki maddenin 10'unucu madde olarak eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Osman Kahveci	Selçuk Özdağ	Melda Onur
Karabük	Manisa	İstanbul
İlyas Şeker	Eşref Taş Temel	Coşkun
Kocaeli	Bingöl	Yalova
Mustafa Serdar Soydan	Zeki Aygün	Mehmet Hilal Kaplan
Çanakkale	Kocaeli	Kocaeli
Aydın Şengül	Gülşen Orhan	Hüseyin Cemal Akın
İzmir	Van	Malatya
Gülây Dalyan	Ahmet Kenan Tanırkulu	Erol Dora
İstanbul	İzmir	Mardin

Madde 10 – 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

Geçici madde 3 – Bu kanunun yayımı tarihinden itibaren hayvanların kullanıldığı kara ve su sirkleriyle yunus parklarının kurulması, işletilmesi yasaktır. Mevcut işletmeler hayvan sayısını artırma, yeni şube açma gibi yollarla kapasite artırımına gidemez, üretim yapamaz, Bakanlığın izni olmadan işletme hakkını devredemez. Bu işletmelerin hayvan refahına uygun olarak faaliyet göstermesini sağlayacak kriterler, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde, ilgili kuruluşların görüşü alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikte belirlenir.

BAŞKAN – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kaldığımız yerden devam ediyor ve 13' üncü maddeyi görüşmeye başlıyorum.

Buyurun:

MADDE 13- Bu Kanunun;

- a) 2 nci maddesiyle değiştirilen 5199 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin 3 üncü fıkrası yayımı tarihinden itibaren 1 yıl sonra,
- b) 5 inci maddesiyle değiştirilen 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrası yayımı tarihinden itibaren 1 yıl, dördüncü fıkrası 2 yıl sonra,
- c) Diğer hükümleri yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Bir teklif var, onu uda okuyalım:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Alt Komisyon metninin 13 üncü maddesinin b bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ	Melda Onur	Mehmet Hilal Kaplan
Manisa	İstanbul	Kocaeli
Erol Dora	Mustafa Serdar Soydan	Lütfü Türkkkan
Mardin	Çanakkale	Kocaeli

- b) 5 inci maddesiyle değiştirilen 5199 sayılı kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrası 31.12.2016 tarihi itibarıyla,

BAŞKAN – Metni oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilmiş şekliyle maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, bu deneylerle ilgili maddeye geri dönüyoruz.

Şimdi, öncelikle 4' üncü maddenin tekrar görüşülmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4' üncü maddede öncelikle Avrupa prensiplerini koymuştuk. Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilmiş olan 4' üncü maddeyi yeni teselsül etmiş şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, sokak hayvanlarımızın yaşağını getiriyorum.

6' ncı maddeyi tekrar müzakereye açıyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, oradan okur musunuz?

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Alt Komisyon metninin 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ediyoruz.

Sokaklarda ve barınaklardaki sahipsiz kedi ve köpekler üzerinde deney yapılamaz.

BAŞKAN – Evet, maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. (Komisyon sıralarından alkışlar)

Bir saniye arkadaşlar, şunu bitirmek üzereyim, lütfen sabrınızı rica ediyorum.

Tekrar okutuyorum:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Alt Komisyon metninin 6'ncı maddesine aşağıdaki bendin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Sokaklarda ve barınaklardaki sahipsiz kedi ve köpekler üzerinde deney yapılamaz.

BAŞKAN – Tamam.

Şimdi, 6'ncı maddeyi teselsül etmiş yeni şekliyle...

Şimdi, maddede... İşte, bu teknik konu ya arkadaşlar... Niye durduk? İşte bilirsiniz diye söylüyorum, yani bunu hukukçular anlar. Çünkü, eğer bunu söylemezsek eklemeyi 1'inci madde oylanacak, bütün her şey değişecek.

6'ncı maddedeki eki oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, bütün madde görüşmeleri tamamlanmıştır.

Metnin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, Komisyon raporunun hazırlanması aşamasında Komisyon Başkanlığımıza redaksiyon yetkisi verilmesini -yani bazı teknik hatalar olabiliyor- oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi aşamasında Aydın Şengül, Selçuk Özdağ ve İlyas Şeker milletvekillerinin özel sözcü olarak görev almalarını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhine başvuracak üyelerimiz varsa bu şerhlerini pazartesi ne kadar yazmalarını istirham ediyorum.

Teşekkür için Sayın Bakanın söyleyeceği bir söz varsa ona söz vereceğim.

Buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKAN YARDIMCISI NURETTİN AKMAN – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz, sivil toplum örgütlerinin değerli başkan ve üyeleri, değerli misafirlerimiz; 5199 sayılı Kanun değişikliği dünyada örnek alınacak bir düzenlemedir. Bu düzenlemeye katkı sağlayan Komisyon Başkanımıza ve milletvekillerimize, STK'larımıza sonsuz şükranlarımı sunuyorum, özellikle alt komisyona da.

Tasarının kanunlaşmasıyla birlikte hayvanların korunmasıyla ilgili olarak belediyelere ve özel idarelere önemli görevler verilmektedir. Hayvanların korunması sistematik bir hâle getirilmektedir. Kanunun uygulanmasında da, şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da STK'larımızın, gönüllülerimizin desteğini bekliyor, hepinize saygılar sunuyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN – Ben de Sayın Bakan Yardımcımıza teşekkür ediyorum.

Benim STK'lardan bir istirhamım var: Siz, gene buradan çıkınca bir şey bulacaksınız. Şimdi, bir istirhamım var. Değerli arkadaşlar, biz mükemmeli yapmadık, böyle bir iddiamız yok ama görebildiğimiz mükemmel ulaşmayla ilgili bir kanun düzenlemesi yaptık. Emeği geçen STK'lara, akademisyenlerimize, uzmanlarımıza, Bakanlık teşkilat mensuplarımıza, milletvekillerimize ben teşekkür etmek istiyorum, özellikle alt komisyona teşekkür etmek istiyorum.

Bir istirhamım var: Bu ülke, enerjisini doğru bilgilendirilmemekten dolayı ciddi anlamda kaybetmektedir. Ne olur, eksiklerimiz olabilir, kusurlarımız olabilir, birbirimizi yanlış anlamış olabiliriz ama samimiyetimiz lütfen sorgulanmasın. Bunu hiç kimse, hiçbir parti, hiçbir meşrep veya mezhep ya da tarikat ya da ne bileyim STK, kim varsa yapmasın bunu. Aklımızın kestiği kadarıyla iyi niyetli bir çalışma yaptık. Umuyorum ki Türkiye'de artık yeni bir dönem başlıyor ve bu sizin için değil, size açık ifade ediyorum, bu Türkiye'deki kamu otoritesi için yeni bir hayvan haklarıyla ilgili düzenleme yaptık. İnşallah, temennimiz, en kısa zamanda kanunlaşarak yürürlüğe girmesi ve ülkemizin yeni bir döneme başlamasıdır.

Katılımlarından dolayı hepinize teşekkür ediyor, hepinize saygılar sunuyorum.

Kapanma Saati: 14.46